

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Katedra jihoslovanských a balkanistických studií

Bakalářská práce

2023

Barbora Vykyřelová

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Katedra jihoslovanských a balkanistických studií

Bakalářská práce

Barbora Vykypělová

Den bílých stuh a jeho interpretace v mediálním diskurzu

White Armband Day and its Interpretation in Media Discourse

Praha 2023

Vedoucí práce: PhDr. Mgr. Jaroslav Otčenášek, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 1. května 2023

Barbora Vykypělová

Abstrakt

Bakalářská práce se soustředí na rozdílnou mediální interpretaci komemorační události „Den bílých stuh“, odkazující ke kampani bosenskosrbských úřadů v oblasti Prijedoru v severní Bosně a Hercegovině z roku 1992, která sloužila jako úvod k následujícím etnickým čistkám v rámci občanské války v této bývalé jugoslávské republice. Pro správné zasazení do kontextu se práce zabývá historicko-politickým pozadím komemorace a současným přístupem lokálních autorit, neboť zatímco bosňácká, případně bosensko-chorvatská komunita po celém světě si tento den pravidelně připomíná, přístup obyvatelstva i místních samospráv přímo v oblasti Prijedoru, ležícím dnes na území entity Republiky Srbské, je značně odlišný.

Klíčová slova

Bosna a Hercegovina, Republika Srpska, Prijedor, Jugoslávie, rozpad Jugoslávie, interpretace, média, etnická čistka, válečný zločin, dan bijelih traka

Abstract

This bachelor's thesis focuses on differing media interpretation of the „White Armband Day“ commemoration, referring to the 1992 campaign by the Bosnian Serb authorities in the Prijedor region of northern Bosnia and Herzegovina, which served as a prelude to subsequent ethnic cleansing in the civil war of this former Yugoslav republic. For the purpose of correct contextualization, the thesis covers the historical-political background of the commemoration and the current approach of the local authorities, because while the Bosnian and Bosnian-Croat community around the world regularly commemorates this day, the approach of both citizens and local governments directly in the area of Prijedor, located today on the territory of the Republika Srpska entity, is considerably different.

Keywords

Bosnia and Herzegovina, Republika Srpska, Prijedor, Yugoslavia, breakup of Yugoslavia, interpretation, media, ethnic cleansing, war crime, dan bijelih traka

Poděkování

Za cenné rady při psaní práce děkuji vedoucímu práce PhDr. Mgr. Jaroslavu Otčenáškov, Ph.D., dále také PhDr. Ondřeji Žílovi, Ph.D. za konzultaci a klíčový podnět při výběru tématu. Ráda bych též poděkovala Satku Mujagićovi za sdílení osobních zkušeností a možnost nahlédnout do problematiky z další perspektivy.

Obsah

1. Úvod	7
2. Cíl práce a metodika	8
3. Den bílých stuh	9
3.1. Historické pozadí	9
3.2. Iniciativa pro výstavbu pomníku obětem koncentračního tábora Omarska	13
3.3. Komemorační internetová kampaň	22
3.4. Iniciativa pro výstavbu pomníku 102 zavražděným dětem	36
4. Pokrytí v mediálním diskurzu v prostředí Bosny a Hercegoviny, Srbska a Chorvatska	42
4.1. Prostředí Federace Bosny a Hercegoviny a Chorvatska	42
4.2. Prostředí Republiky Srbské	44
4.3. Prostředí Srbska	54
5. Závěr	60
Bibliografie	63
Literatura	63
Prameny	64
Přílohy	83

1. Úvod

Na konci května roku 1992 zazněla z rozhlasu v severobosenském Prijedoru zpráva nařizující všem nesrbským obyvatelům označit své domovy bílými prostěradly a při pohybu venku nosit na paži bílou stuhu. Měli tím dát najevo kapitulaci před nově dosazeným vedením města z řad bosenských Srbů, kteří město získali o měsíc dříve, 30. dubna 1992, v prvních týdnech bosenské občanské války, nejkrvavějšího evropského konfliktu od konce druhé světové války.

V následujících měsících byli obyvatelé Prijedoru a okolních oblastí podrobováni krutému zacházení a přesunům do koncentračních táborů. Počet obětí v regionu dosáhl více než tři tisíc a tábory prošlo přes třicet tisíc lidí.

Roku 2012, při příležitosti dvacátého výročí nařízení označování nesrbského obyvatelstva a začátku teroru ze strany okupantů, zakázalo vedení města, které následkem poválečného vyrovnání spadá pod správu bosenských Srbů, veřejné květnové uctění památky obětí a tím donutilo organizátory vzpomínkové akce přistoupit k alternativnímu řešení. Vznikla internetová kampaň, realizovaná na sociálních sítích, v jejímž rámci sdíleli uživatelé z celého světa fotografie s bílými stuhami na pažích či prostěradly v oknech na znamení podpory a solidarity. Kampaň rychle dosáhla celosvětového formátu. Její organizátoři neupouštěli od své myšlenky realizovat vzpomínkovou akci také přímo v Prijedoru, kde po značném úsilí proběhla následující rok a propojila se s iniciativami vybudovat pomník dětským obětem války a pomník obětem koncentračního tábora Omarska. Obě iniciativy za svůj cíl dodnes bojují.

2. Cíl práce a metodika

Cílem práce je zhodnotit, jak o událostech spojených s komemoračním Dnem bílých stuh informují média z prostředí, která jsou mu nejbližší a v popisu okolností průvodních událostí jsou ve sporu, tedy z prostředí obou entit Bosny a Hercegoviny (většinově bosňácké Federace Bosny a Hercegoviny a většinově bosenskosrbské Republiky srbské), prostředí srbského a prostředí chorvatského. Vzhledem k poměrně jednotnému postoji v prostředí Federace Bosny a Hercegoviny a prostředí Chorvatské republiky je pak důraz kladen na prostředí Republiky srbské (jedné ze dvou entit Bosny a Hercegoviny) a prostředí Srbska¹ (samostatného státu). V případě těchto dvou mediálních prostorů je očekáváno předkládání informací o tématu v odlišné podobě, než v jaké jsou předkládány v prostředí bosňáckém a chorvatském. V bosenskosrbském a srbském prostředí jsou v předkládaných informacích také očekávány větší odchylky od shledání Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii v Haagu.

Předpoklad je, že bosňácká média budou komemorační události spojené se Dnem bílých stuh hodnotit kladně a informovat o nich v pravidelných intervalech. Bosenskosrbská a srbská média budou mít dle předpokladu ke kampani odtažitější postoj, přičemž ji budou ignorovat, případně až kritizovat a znevažovat.

Vzhledem k limitovanému rozsahu práce není možné pokrýt všechny typy hromadných sdělovacích prostředků, televize a rozhlas budou tedy vynechány a analýza bude pracovat s novinami v tištěné i online verzi a internetovými portály, přičemž pro každé ze dvou primárních prostředí je vybráno osm vzorků. Ty byly zvoleny tak, aby v konkrétním prostředí pokryly čtyři nejčtenější zástupce², a dále na základě tří kritérií: 1) jedná se o deník nebo portál denně aktualizovaný, 2) jedná se o zpravodajský deník, tzn. takový, který není primárně zaměřen na sport, kulturu, životní styl aj., a 3) nejedná se o tabloid (s výjimkou deníku Blic, který je v bosenskosrbském i srbském prostředí nejčtenějším deníkem a jeho vynechání by tak mělo přímý vliv na kvalitu analýzy).

---

¹ Přestože plný název státu je Srbská republika, v této práci bude pro přehlednost používán kratší název Srbsko z důvodu podobnosti plného názvu s názvem jedné ze dvou entit států Bosna a Hercegovina (Republika srbská).

² Nejčtenější deníky byly vybrány dle statistiky GfK Group z roku 2006 v případě Bosny a Hercegoviny (viz poznámku 193) a statistiky Research Solutions Partner z roku 2015 v případě Srbska (viz poznámku 257).

3. Den bílých stuh

3.1. Historické pozadí

V roce 1991 opštinu³ Prijedor obývalo 112 tisíc lidí, z nichž necelých 50 tisíc (44%) byli Muslimové a 47 tisíc Srbové (42%). Zbytek byl tvořen Jugoslávci (5,7%) (tj. občany Jugoslávie, kteří se odmítli přihlásit ke konkrétnímu etniku), Chorvaty (5,6%) a necelá tři procenta tvořily ostatní menšiny⁴.

Když na jaře po rozpadu socialistické Jugoslávie vypukla v Bosně válka, následkem nacionalistické politiky Slobodana Miloševića byla oblast Prijedoru jako mnoho dalších podrobena masivní proti-muslimské a proti-chorvatské propagandě. Ta byla umocněna znepřístupněním televizního vysílání ze Sarajeva a tedy omezením na informace z vysílání srbského⁵. Docházelo tak k postupné, ale rychlé polarizaci společnosti. Oblast Prijedoru byla pro Srby význačná svou polohou, jelikož spojovala Srby obývanou oblast Chorvatska Krajinu se západem Srbska.

V ranních hodinách 30. dubna 1992 se města Prijedor zmocnila politická strana reprezentující zájmy bosenských Srbů SDS (Srpska demokratska stranka) za pomoci armády a policie, jejíž členové byli většinou právě bosenští Srbové. Ti obsadili klíčové instituce, místní Srbové byli postupně zmobilizováni a Muslimové a Chorvaté byli donuceni k odevzdání zbraní. 22. května 1992 došlo k přestřelce ve vesnici Hambarine, jejímž následkem bylo úmrtí dvou Srbů a jednoho Muslima, což vyústilo následující den v srbský útok na vesnici. Během něj byla po několika hodinovém ostřelování místní nesrbské komunitě odebrána většina zbraní a vesnice plně přešla pod srbskou kontrolu⁶. 24. května proběhl útok na většinou muslimský Kozarac, který byl po mohutném ostřelování srbským vojskem vypálen a vyrabován, ovšem s důrazem na zachování srbského dědictví a majetku (pravoslavný klášter byl ušetřen, mešita nikoliv)⁷. Radoslav

---

³ Opština je v Bosně a Hercegovině územní správní celek odpovídající zhruba české obci.

⁴ Etnička obilježja stanovništva. Rezultati za republiku i po opštinama 1991. Federalni zavod za statistiku. Statistički bilten, č. 233. Sarajevo, 1993. [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <http://fzs.ba/wp-content/uploads/2016/06/Etnicka-obiljezja-stanovnistva-bilten-233.pdf>

⁵ International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY). Prosecutor v. Dusko Tadic aka "Dule" (Opinion and Judgment), para. 130. IT-94-1. ICTY.org. [online] 7. 5. 1997. [cit. 2023-04-15] Dostupné z: <https://www.icty.org/x/cases/tadic/tjug/en/tad-ts70507JT2-e.pdf>

⁶ Tamtéž, para. 139 - 140

⁷ Tamtéž, para. 143 - 144

Brđanin, prezident čerstvě zformovaného krizového štábu pro Srbskou autonomní oblast Bosenská Krajiny (severozápadobosenský útvar pod správou bosenských Srbů fungující od září roku 1991 do vyhlášení Republiky srbské v roce 1992, jíž se následně stal součástí⁸), pod níž prijedorská opština spadala, v souladu s jeho ideologií Velkého Srbska, tedy konceptem rozšíření srbského státu i na území sousedních států a s ním spojené etnické čistky (plánovaná odstranění nežádoucího obyvatelstva z daného území, přičemž nežádoucím je označeno na základě charakteristických rysů⁹, v tomto případě etnického původu), stanovil nejvyšší možné zastoupení nesrbského obyvatelstva v oblasti na 2%. Toho mělo být docíleno prostředky nevyjímajícími zabíjením. Podobně represivních názorů se držel i tehdejší prezident výboru SDS v Banja Luce a prezident regionální rady SDS Radislav Vukić, a extremistické postoje se brzy staly programem SDS. Nesouhlas s nimi uvnitř i vně politické strany byl tvrdě trestán. Následkem velkosrbské politiky SDS bylo zavedení řady omezení týkajících se nesrbského obyvatelstva, jako bylo například omezení pohybu, vyloučení z pracovních poměrů, zákaz podnikání či ztráta sociálního a zdravotního pojištění. Obvyklým se stalo také bití, výhrůžky či zabavování majetku¹⁰.

30. května 1992 se skupinka nesrbského obyvatelstva neúspěšně pokusila o znovuzískání Prijedoru, následkem čehož byli veškerí nesrbští obyvatelé donuceni označit své domovy bílou látkou na znamení kapitulace a eventuálně odvedeni do nedalekých koncentračních táborů Keraterm, Omarska a Trnopolje, kde byli obětmi brutálního bití, znásilňování, tyranie a vraždění. Obyvatelé nesrbského původu, kteří v Prijedoru zůstali, byli nuceni nosit bílé stuhy kolem paže¹¹, což bylo vysvětlováno jako vyjádření loajality a podřízení se novému vedení, ale v praxi fungovalo především jako snadná identifikace nesrbských obyvatel¹². Podobnou praktiku už Srbové pravděpodobně aplikovali o několik měsíců dříve v říjnu 1991 při dobytí

---

⁸ BITTNEROVÁ, Dana a Mirjam MORAVCOVÁ, ed. *Etnické komunity: lidé Bosny a Hercegoviny*. Praha: FHS UK, 2014. Agora (Univerzita Karlova), s. 36 - 37. ISBN 978-80-87398-46-3.

⁹ BELL, Andrew. *Etnické čistky: Bosna, Kypr, Karabach, Kosovo, Palestina, bývalý Sovětský svaz, Rwanda a Burundi, Srí Lanka, Transylvánie, Ulster*. Praha: Práh, 2003. s. 14. ISBN 80-7252-070-9.

¹⁰ International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY). *Prosecutor v. Dusko Tadic aka "Dule" (Opinion and Judgment)*, para. 147 - 149. IT-94-1. ICTY.org. [online] 7. 5. 1997. [cit. 2023-04-15] Dostupné z: <https://www.icty.org/x/cases/tadic/tjug/en/tad-ts/70507JT2-e.pdf>

¹¹ Tamtéž, para. 151

¹² MUJAGIĆ, Satko a VYKYPĚLOVÁ, Barbora [osobní komunikace]. Praha, 27.4.2023.

východochorvatské vesnice Lovas, kde nutili místní Chorvaty a Maďary nosit bílé stuhy na pažích a své domovy označit bílými textiliemi^{13 14}. Tyto události jsou prvním případem označování členů etnické nebo náboženské skupiny od roku 1939, kdy byli obdobným způsobem na rozkaz nacistů označováni Židé.

Válku ukončil podpis mírové Daytonské dohody v listopadu 1995. V rámci této dohody bylo území v Bosně a Hercegovině rozděleno na dvě entity, bosňacko-chorvatskou Federaci Bosny a Hercegoviny a bosenskosrbskou Republiku srbskou¹⁵, a to v poměru 51:49. Spolu s novou ústavou bylo také určeno nové rozvržení moci, se tříčlenným předsednictvem čítajícím po jednom zástupci bosňackého, chorvatského a srbského národa¹⁶.

Z původních zhruba padesáti tisíc Muslimů a šesti tisíc Chorvatů zůstalo po etnických čistkách v opštině Prijedor pouze asi šest tisíc Muslimů a asi tři tisíce Chorvatů.¹⁷ Mezi lety 1992 a 1995 bylo v opštině Prijedor zabito celkem 3173 (některé zdroje uvádějí 3176¹⁸) civilistů, mezi nimi 102 dětí a kolem dvou set padesáti žen. Koncentračními tábory prošlo více než třicet tisíc lidí. Během tří měsíců bylo vyloučeno celkem 94% příslušníků nesrbské národnosti v prijedorské opštině a více než tisíc lidí se stále pohřešuje^{19 20}.

Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii v Haagu nekvalifikoval během finálního verdiktu proti bývalému bosenskosrbskému generálovi Ratko Mladićovi v listopadu 2017 zločiny spáchané v roce 1992 v Prijedoru a pěti dalších

---

¹³ Nastavak suđenja za zločin u Lovasu. B92 [online]. 30.1.2009. [cit. 2023-04-20] Dostupné z: https://b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2009&mm=01&dd=30&nav_category=64&nav_id=342278

¹⁴ International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY). Přepis soudního jednání. Hadžić. IT-04-75. ICTY.org. [online] 27.11.2012. [cit. 2023-04-15] Dostupné z: <https://ucr.irmct.org/LegalRef/CMSDocStore/Public/English/Transcript/NotIndexable/IT-04-75/TRS10391R0000391953.doc>

¹⁵ Součástí vnitřního rozdělení bylo vedle vzniku dvou entit ještě zřízení samosprávného distriktu Brčko.

¹⁶ ŠESTÁK, Miroslav, TEJCHMAN, Miroslav, HAVLÍKOVÁ, Lubomíra, HLADKÝ, Ladislav, PELIKÁN, Jan. Dějiny jihoslovanských zemí. Praha: NLN, 1998. s. 641, 642. ISBN 80-7106-266-9.

¹⁷ International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY). Prosecutor v. Dusko Tadic aka "Dule" (Opinion and Judgment), para. 152. IT-94-1. ICTY.org. [online] 7. 5. 1997. [cit. 2023-04-15] Dostupné z: <https://www.icty.org/x/cases/tadic/tjug/en/tad-ts70507JT2-e.pdf>

¹⁸ White Ribbon Day: Remembering 3,176 murdered Prijedor non-Serbs and 102 children. N1info.rs [online]. 31.5.2021. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://n1info.rs/english/news/white-ribbon-day-remembering-3176-murdered-prijedor-non-serbs-and-102-children/>

¹⁹ Reuters. Bosnian Serb policeman get 22 years for Yugoslavia war crimes. Reuters [online]. 27.3.2013. [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-warcrimes-bosnia-idUSBRE92Q0XW20130327>

²⁰ White Armband Day. Remembering Srebrenica - Remembering the Bosnian Genocide [online]. Nedatováno. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://srebrenica.org.uk/what-happened/history/white-armband-day>

městech — Foči, Ključi, Kotor-Varoši, Sanském Mostu a Vlasenici — jako akt genocidy²¹. Genocidou je tedy v rámci bosenské války označován pouze masakr ve Srebrenici z července 1995, který byl tribunálem kvalifikován v srpnu 2001²².

Následkem rozsáhlých etnických čistek je dnešní Bosna a Hercegovina spíše než národnostně promíšená, jako tomu bylo před válkou, složená z etnicky homogenních oblastí.²³ Po válce se do regionu Prijedoru vrátilo asi patnáct tisíc vyhnaných obyvatel²⁴, přičemž vrchol repatriačního procesu proběhl na přelomu tisíciletí a dnes už spíše doznívá²⁵, početní zastoupení navrátilců v místní komunitě můžeme tedy považovat za relativně ustálené.

Místní úřady stále žádným způsobem nejdou naproti normalizování vztahů s navrátilci, neinicují hledání pohřešovaných obětí války, rozpočet přidělený obětem války používají téměř výhradně pro srbskou komunitu a aktivně brání pokusům o veřejnou diskuzi o obětech nesrbského původu a uctění jejich památky.

---

²¹ International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY). Prosecutor v. Ratko Mladić (Judgment Volume III of V), para. 3536. IT-09-92-T. ICTY.org. [online] 22. 11. 2017. [cit. 30. 04. 2023.] Dostupné z: <https://ucr.irmct.org/LegalRef/CMSDocStore/Public/English/Judgement/NotIndexable/IT-09-92/JUD275R0000516226.pdf>

²² International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY). Prosecutor v. Radislav Krstić (Judgement), para. 727. IT-98-33-T. ICTY.org. [online] 2. 8. 2001. [cit. 2023-04-15.] Dostupné z: <https://ucr.irmct.org/LegalRef/CMSDocStore/Public/English/Judgement/NotIndexable/IT-98-33/JUD20R0000020261.TIF>

²³ Tamtéž, s. 647, 648.

²⁴ DOWLING, J. Facing the past in Prijedor: A case study of local transitional justice initiatives [online]. Sarajevo, 2013 [cit. 2023-03-15]. Diplomová práce. University of Sarajevo. Dostupné z: <https://www.unsam.edu.ar/ciep/wp-content/uploads/2014/11/Facing-the-past-in-Prijedor-a-case-study-of-local-transitional-justice-initiatives.pdf>

²⁵ ŽÍLA, Ondřej. „Jedna si jedina moja domovina?“. etno-demografické proměny Bosny a Hercegoviny v letech 1945-2013. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2014. s. 198 - 200. ISBN 978-80-7308-523-0.

3.2. Iniciativa pro výstavbu pomníku obětem koncentračního tábora Omarska

Nesrbské obyvatelstvo svážené z oblasti do bosenskými Srby vedených koncentračních táborů bylo podrobováno bití, sexuálnímu napadání, mučení, popravám a psychologickému zneužívání — například nucením do zpěvu srbských národních písní či plivání na muslimskou vlajku²⁶. Tábory měli umožněno pravidelně navštěvovat členové paramilitárních organizací a místní srbští občané za účelem bití, zneužívání a vraždění zajatců²⁷.

Od 25. května 1992 do druhé poloviny srpna 1992 byl v provozu jeden z neznámějších táborů tohoto typu, koncentrační tábor Omarska, jenž se nacházel v železnorudném dole asi dva kilometry jižně od vesnice Omarska. V táboře byly drženy až tři tisíce osob najednou, většinou mužů, převážně Muslimů nebo Chorvatů²⁸. Celkově jím prošlo zhruba šest tisíc vězňů²⁹. Koncentrační tábor Omarska lze označit jako tzv. traumatické místo, tedy místo, kde lidé exemplárně trpěli, a jako takové má stěžejní význam v národní paměti³⁰.

Těžební komplex, jehož součástí je pozemek, na němž se tábor rozkládal, získala v roce 2004 odkupem 51% podílu společnost Mittal Steel Company³¹. Tato společnost, vlastněná nejbohatším rezidentem Velké Británie Lakshimim Mittalem, figurovala tehdy po akvizici společnosti Arcelor o dva roky později pod novým názvem ArcelorMittal jako největší ocelářská společnost na světě. Jako taková měla o severobosenský těžební komplex eminentní zájem, neboť se jednalo o největšího producenta železné rudy na celém Balkáně. Po vzniku iniciativy na vystavení pomníku v areálu v roce 2004

---

²⁶ ‚Muslimská vlajka‘, v původním znění ‚Muslim flag‘, je přesné znění z paragrafu 154 rozsudku nad Duškem Tadićem viz následující poznámku pod čarou. Jedná se pravděpodobně o vlajku islámské komunity, tedy zelené pole s bílým půlměsícem a hvězdou.

²⁷ International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY). Prosecutor v. Dusko Tadic aka "Dule" (Opinion and Judgment), para. 154. IT-94-1. ICTY.org. [online] 7. 5. 1997. [cit. 2023-04-15] Dostupné z: <https://www.icty.org/x/cases/tadic/tjug/en/tad-ts70507JT2-e.pdf>

²⁸ Tamtéž, para. 155

²⁹ BBC. Omarska: A vision of hell. BBC News [online]. 2.11.2001. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/1634250.stm>

³⁰ ASSMANN, Aleida. Prostory vzpomínání: podoby a proměny kulturní paměti. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018. Limes (Karolinum). s. 369. ISBN 9788024634333.

³¹ Rudnici željezne rude »Ljubija« a.d. Prijedor [online]. Nedatováno. [cit. 2023-02-10] Dostupné z: <https://rzrljubija.com/>

se na začátku roku 2005 v Rotterdamu setkal tehdejší výkonný ředitel evropské divize Mittalu Roeland Baan se zástupci asociace Optimisti 2004, jež usiluje o zlepšení životních podmínek v Kozaraci s důrazem na vyrovnávání se s minulostí³², jedním z nichž byl přeživší táborů Omarska a Manjača Satko Mujagić. Výsledkem setkání byla dohoda, podle níž Mittal nebude omezovat přístup na pozemek bývalého tábora, a to především 24. května a 6. srpna, tedy na výročí jeho založení a zavření, a tzv. Bílý dům (Bijela kuća), v němž docházelo k největším masakrům, zůstane nedotčen v původním stavu. Zároveň byl vznesen požadavek, aby Bílý dům do budoucna sloužil jako jakési pamětní centrum, což slíbil Baan postoupit k další diskuzi uvnitř Mittalu. Následně pověřila společnost Mittal organizaci „Soul of Europe“, která podle svých slov „přináší dialog, asistenci a radikální boj za Evropské hodnoty“³³, aby zprostředkovala mediaci mezi oběma stranami, tedy iniciativou pro výstavbu a radnicí, a vypracovala návrh na vybudování pamětního centra v Omarske. Po spolupráci organizace s přeživšími tábora, místními Srby a managementem prijedorské pobočky Mittalu oznámili na tiskové konferenci v prosinci 2005 v Banja Luce zástupci společnosti Mittal, že v Bílém domě vznikne pamětní centrum a náklady na jeho realizaci firma v plné výši pokryje³⁴ ³⁵. Britský zpravodaj BBC tehdy zprávu o vybudování pomníku za spolupráce místních znesvářených komunit popsal jako důkaz toho, že se Bosna „posunula z temných dnů“ („moved on from those dark days“)³⁶. Krátce na to ovšem společnost Mittal plán na výstavbu pomníku pozastavila, čímž započal táhlý boj o její oživení, který stále trvá. Následně Mittal také znemožnil vstup na pozemek bývalého tábora s výjimkou Bílého domu, přičemž jeho prostory byly zjevně vymalovány³⁷, což bylo v rozporu s dohodou ze začátku roku 2005, při níž Mittal slíbil, že Bílý dům zůstane

---

³² Ervin Blažević. Memorylab [online]. Nedatováno. [cit. 2023-05-04] Dostupné z: <http://memorylab-europe.eu/associate/ervin-blazevic>

³³ About us. Soul of Europe [online]. Nedatováno. [cit. 2023-05-10] Dostupné z: <https://soulofeurope.org.uk/about-us/>

³⁴ DOWDING, S. Bosnians Call For Renaming of ArcelorMittal Orbit As “Omarska Memorial in Exile”. Games Monitor [online]. 2.7.2012. [cit. 2023-05-05] Dostupné z: <http://www.gamesmonitor.org.uk/archive/node/1737.html>

³⁵ MUJAGIĆ, S. OMARSKA MEMORIAL INITIATIVE. Gastarbeider in Sarajevo [online]. 19.4.2011. [cit. 2023-04-29] Dostupné z: <https://sokak.blogger.ba/2011/04/19/omarska-memorial-initiative/>

³⁶ BBC. Ex-foes make peace at Omarska. BBC News [online]. 21.11.2005. [cit. 2023-04-20] Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/4449996.stm>

³⁷ BBC World Service TV - Omarska Memorial in Exile (Rachel Wright) [online video]. 10.8.2012. [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://vimeo.com/47299561>

nedotčen v původním stavu. Organizované návštěvy zde bez problémů pravidelně probíhaly od začátku druhého tisíciletí.

V roce 2007 byly v Omarske natočeny scény do srbského historického filmu z období balkánských válek na začátku 20. století „Sveti Georgije ubiva azdahu“ („Svatý Jiří zabíjí draka“)³⁸.

V roce 2011 Mittal oznámil, že nepustí do areálu chystanou organizovanou výpravu naplánovanou na 9. května. Ta byla součástí programu, během něhož skupina aktivistů, především přeživších místních koncentračních táborů, každý rok v tento den navštěvuje jeden z bosenských koncentračních táborů nezávisle na etnicitách jeho vězňů a správců (v předešlých letech proběhla návštěva například Bosňáky a bosenskými Chorvaty spravovaného tábora Celebići). 9. květen je ve Federaci Bosny a Hercegoviny připomínán jako Den vězňů koncentračních táborů, zároveň je ale v celém regionu slaven jako Den vítězství nad fašismem³⁹. Tento svátek je na území bývalé Jugoslávie spojen především s porážkou fašistického Nezávislého státu Chorvatsko (NDH), loutkové země Třetí říše, která během druhé světové války zlikvidovala mimo jiné více než tři sta tisíc Srbů⁴⁰ a byla zodpovědná za nechvalně známý koncentrační tábor Jasenovac. Výprava do areálu bývalého Srby spravovaného koncentračního tábora byla tedy v tento den na území Republiky srbské velice citlivým tématem.

Alternativou v případě, že by výprava nebyla vpuštěna do areálu Omarske, se stala možnost procházky v nedalekém Kozaraci, během které by měli členové navlečeny bílé stuhy na pažích jako symbol omezení pohybu, kterému jsou podrobováni — někteří z nich znovu.⁴¹ Návštěva ale nakonec i navzdory obtížím a anonymním výhrůzkám proběhla. Mezi zúčastněnými byli mimojiné Bakir Izetbegović a Željko Komšić, tedy dvě třetiny tehdejšího Předsednictva Bosny a Hercegoviny, nebo

---

³⁸ BasCelik6. Sveti Georgije ubiva azdahu: Najbolja scena, ranjen u glavu †. Youtube [online video]. 28.10.2008. [cit. 2023-04-20] Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=0rcfvfcRQm8&ab_channel=BasCelik6

³⁹ Zatímco v Rusku, na Ukrajině a v dalších zemích bývalého Sovětského svazu, ale také v Bosně a Hercegovině a Srbsku je Den vítězství připomínán 9. května, v České republice byl v roce 1991 tento svátek přesunut na 8. května, května, protože Německo kapitulovalo 8. 5. 1945.

⁴⁰ United States Holocaust Memorial Museum, Washington, DC. Axis Invasion of Yugoslavia. Holocaust Encyclopedia [online]. Nedatováno. [cit. 2023-05-12] Dostupné z: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/axis-invasion-of-yugoslavia>

⁴¹ MUJAGIĆ, Satko a VYKYPĚLOVÁ, Barbora [osobní komunikace]. Praha, 27.4.2023.

bělehradská umělkyně a aktivistka Milica Tomić⁴². Jednalo se však o počátek omezení, která začal ArcelorMittal na návštěvy areálu pod záštitou „bezpečnostních opatření“ uplatňovat, a následně možnost návštěv limitoval pouze na 6. srpna, tedy na výročí uzavření tábora.

Příčiny náhlé změny postoje Mittalu jsou zřejmé — pro obnovení a udržení provozu dolů bylo vhodné, aby Mittal Steel Company a později ArcelorMittal udržoval dobré vztahy s místními bosenskosrbskými autoritami, které by mohly být značně narušeny, pokud by ocelářská společnost podnikala vstřícné kroky směrem k obětem skutků, které tyto autority dlouhodobě bagatelizují či popírají. „ArcelorMittal se v této diskuzi nestaví na žádnou stranu bez zapojení nebo předchozího souhlasu místních komunit a dotčených místních/mezinárodních zúčastněných stran.“ publikoval ArcelorMittal v tiskovém prohlášení z května 2012⁴³.

V tomto prohlášení, vydaném během silicího nátlaku v období připomínání 20. výročí počátků masakrů, kdy vznikla také petice na zpřístupnění pozemku⁴⁴, se ocelářská společnost vyjádřila k několika aspektům problematiky. Zpráva operuje s frázemi jako „dobře zdokumentované válečné zločiny“, „přiznání utrpení obětí konfliktu a plné respektování pocitů přeživších a příbuzných postižených“ a „přijetí zodpovědnosti, která je nedílnou součástí akvizice“ a adresuje jak otázku zpřístupnění pozemku — k 6. srpnu se přidává osmnáct nových termínů během jara a léta, během nichž je možno po předchozí domluvě areál navštívit (ačkoli není zřejmé, zda se jedná o pravidelnou úpravu v návštěvních dnech, či pouze o jednorázový krok týkající se daného roku) — tak výstavby pomníku. „Navzdory některým zprávám jsme nezměnili náš postoj ani nestáhli naši podporu pomníku,“ cituje prohlášení Malaje Mukherjeeho, tehdejšího výkonného ředitele prijedorské pobočky, „Otázku pomníku je třeba rozhodnout ve shodě se všemi stranami. Sdílíme cíl nalézt dlouhodobé řešení a jsme vždy připraveni a ochotni se zapojit do diskuzí týkajících se tohoto citlivého

---

⁴² MUJAGIĆ, S. OMARSKA MEMORIAL INITIATIVE. Gastarbeider in Sarajevo [online]. 19.4.2011. [cit. 2023-04-29] Dostupné z: <https://sokak.blogger.ba/2011/04/19/omarska-memorial-initiative/>

⁴³ ArcelorMittal Prijedor announces additional dates for access at Omarska mine. ArcelorMittal [online]. 15.5.2012. [cit. 2023-02-15] Dostupné z internetového archivu: web.archive.org/web/20130116010032/http://www.arcelormittal.com/corp/news-and-media/news/2012/may/15-05-2012

⁴⁴ Give victims access to Omarska concentration camp Arcelor Mittal purchased. Change.org [online]. Nedatováno. [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://www.change.org/p/arcelor-mittal-a-uk-based-company-the-largest-steel-producer-in-the-world-give-victims-access-to-omarska-concentration-camp-arcelor-mittal-purchased>

tématu.“ Žádné takové řešení ale podle zprávy zatím nebylo nalezeno. Fakticky se tedy po jejím zveřejnění nezměnilo nic kromě zpřístupnění pozemku v avizovaných dodatečných termínech⁴⁵.

Provoz v areálu oceláren na území bývalého koncentračního tábora běží i přesto, že se v této oblasti stále mohou vyskytovat lidské ostatky či přímo masové hroby, jak upozornil bývalý jugoslávský zpravodaj britského deníku The Guardian Ed Vulliamy⁴⁶. Byl to právě on se dvěma kolegy, kdo existenci tábora v roce 1992 odhalil světové veřejnosti, když byli místními autoritami jako první novináři, ale i zahraniční pozorovatelé vpuštění dovnitř, čímž započal proces uzavření^{47 48}.

„Není absolutně žádných pochyb, že v oblasti dolu v Omarske a okolí jsou stále doposud nenalezená těla. Nemluvíme zde o desítkách těl, mluvíme o stovkách,“ říká Amor Masović, předseda bosenské Federální komise pro pátrání po pohřešovaných osobách (Komisije za traženje nestalih FBiH)⁴⁹.

V roce 2012 trvala neochota společnosti vyhovět požadavkům na opětovné zpřístupnění částí pozemku a realizaci slibované výstavby pomníku již sedm let. V této době, 11. května 2012, došlo na zdánlivě nesouvisejícím místě, v londýnském olympijském parku královny Alžběty umístěném ve čtvrti Stratford, k odhalení stopatnáctimetrové vyhlídkové věže Orbit Tower, jinak známé také jako ArcelorMittal Orbit. Jak název napovídá, konstruktérem věže, jež plnila funkci symbolu londýnských olympijských her, byla právě společnost ArcelorMittal, kterou přišel většinový podíl na výstavbě na více než 19 miliard liber⁵⁰. Neboť k odhalení stavby došlo v rámci stejného měsíce, na který připadalo dvacetileté výročí začátku masakrů v Prijedoru,

---

⁴⁵ ArcelorMittal Prijedor announces additional dates for access at Omarska mine. ArcelorMittal [online]. 15.5.2012. [cit. 2023-02-15] Dostupné z internetového archivu: web.archive.org/web/20130116010032/http://www.arcelormittal.com/corp/news-and-media/news/2012/may/15-05-2012

⁴⁶ VULLIAMY, E. New battle breaks out over Serb death camp. The Guardian [online]. 2.12.2004. [cit. 2023-03-10] Dostupné z: <http://www.theguardian.com/uk/2004/dec/02/balkans>

⁴⁷ International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY). ITN, Penny Marshall and The Observer, Ed Vulliamy in Omarska and Trnopolje. Youtube [online video]. 8.8.2012. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=w6-ZDvwPxx8&ab_channel=InternationalCriminalTribunalfortheformerYugoslavia%28ICTY%29

⁴⁸ VULLIAMY, E. Shame of camp Omarska. The Guardian [online]. 7.8.1992. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/1992/aug/07/warcrimes.edvulliamy>

⁴⁹ VULLIAMY, E. New battle breaks out over Serb death camp. The Guardian [online]. 2.12.2004. [cit. 2023-03-10] Dostupné z: <http://www.theguardian.com/uk/2004/dec/02/balkans>

⁵⁰ Press release: ArcelorMittal Orbit unveiled to the world. London City Hall [online]. 11.5.2012. [cit. 2023-02-10] Dostupné z: <https://www.london.gov.uk/press-releases-4753>

kteřé přímo tam nebylo obyvatelům umožněno veřejně připomenout, upozornění na přístup ocelářského gigantu v souvislosti s výstavbou pomníku obětem koncentračního tábora Omarska se přímo nabízelo.

Podle Susan Schuppli, ředitelky Centra pro výzkumnou architekturu na londýnské Goldsmiths University, není nestrannost v oblasti, kde přetrvává pronásledování a nespravedlnost neutralitou, ale politickým postojem, protože v takové situaci znamená být nestranný dále udržovat násilí, jen jinými prostředky.⁵¹ Schuppli upozornila také na tvrzení Mladena Jelači, ředitele prijedorské pobočky ArcelorMittalu, že část stavebního materiálu pro Orbit byla vytěžena přímo v Omarske⁵². To nicméně ArcelorMittal nikdy oficiálně neprohásil a tvrzení se zdráhá komentovat. „Všechno, co mohu říci k použití oceli v ArcelorMittal Orbitu je, že jsme zajistili, aby byla zahrnuta ocel vyrobená ArcelorMittalem ze všech kontinentů světa, na nichž ocel produkujeme. Více specifický být nemohu, a nemohu tedy ani garantovat, že by nějaká ruda z dolu v Omarske [sic] byla použita k výrobě jakékoliv části oceli použité pro ArcelorMittal Orbit,“ vyjádřil se k dotazu autorky na použití oceli pocházející z Omarske v ArcelorMittal Orbitu Ian Loudon, figurující na postu manažera značky ArcelorMittal od roku 2008.

2. června 2012 se v Londýně konala tisková konference, jíž se vedle Susan Schuppli a jejího kolegy z Centra pro výzkumnou architekturu Eyala Weizmana zúčastnili také Ed Vulliamy, Milica Tomić a několik aktivistů z Prijedoru včetně přeživších tábora v Omarske, mimo jiné Satka Mujagić, Fikreta Aliće nebo Mirsada Duratoviće⁵³. Na konferenci byl ArcelorMittal Orbit prohlášen za „Pomník Omarske v exilu“ („Omarska Memorial in Exile“) a následně se skupina vydala do jeho blízkosti, kde vynesla Susan Schuppli prohlášení: „Do doby, než bude vybudován pomník

---

⁵¹ SCHUPPLI, S. A memorial in exile in London's Olympics: orbits of responsibility. openDemocracy [online]. 2.7.2012. [cit. 2023-01-20] Dostupné z: <https://www.opendemocracy.net/en/memorial-in-exile-in-londons-olympics-orbits-of-responsibility/>

⁵² Tamtéž.

⁵³ A MEMORIAL IN EXILE. Forensic Architecture [online]. 2.7.2012. [cit. 2023-04-28] Dostupné z internetového archivu: <https://web.archive.org/web/20120805003313/https://forensic-architecture.org/explorations/a-memorial-in-exile-orbits-of-responsibility-for-a-war-crime/>

v Omarske, budeme my tady v Londýně považovat ArcelorMittal Orbit za pomník v exilu.⁵⁴

V roce 2019 byly v Omarske umístěny dvě dočasné pamětní desky: jedna od přeživších tábora a druhá darovaná příjedorými Srby žijícími v Bělehradě, s cyrilicí psaným textem „Aby se to už nikdy neopakovalo. Sousedé“. ArcelorMittal umístění desek neschválil^{55 56}. O rok⁵⁷, respektive dva roky^{58 59} později zveřejnil lidskoprávní aktivista z Prijedoru Edin Ramulić fotografie, na nichž jsou desky sňaté a odložené na podlaze (pravděpodobně Bílého domu).

Profesor Státní univerzity jižního Connecticutu David Pettigrew, který se zabývá výzkumem genocidy, upozornil na nutnost výstavby stálého pomníku na území Omarske, a v roce 2021 vyzval vysokého představitele pro Bosnu a Hercegovinu Christiana Schmidta, aby lokalitu označil za chráněnou památku, stejně jako se to stalo ve Srebrenici⁶⁰. Pettigrew také dlouhodobě upozorňoval, že popírání genocidy by mělo být v Bosně trestně stíháno, což následně uvedl v platnost Schmidtův předchůdce Valentin Inzko v roce 2021^{61 62}.

S přihlédnutím k přetrvávající atmosféře bagatelizování a popírání válečných zločinů v této oblasti vyvstává otázka, jak by na pomník či pamětní centrum v případě

---

⁵⁴ BBC World Service TV - Omarska Memorial in Exile (Rachel Wright) [online video]. 10.8.2012. [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://vimeo.com/47299561>

⁵⁵ U logoru Omarska postavljena spomen-ploča od Srba iz Prijedora koji žive u Beogradu. Klix.ba [online]. 6.8.2019. [cit. 2023-04-15] Dostupné z: <https://www.klix.ba/vijesti/bih/u-logoru-omarska-postavljena-spomen-ploca-od-srba-iz-prijedora-koji-zive-u-beogradu/190806089>

⁵⁶ Locals in Prijedor mark 27 years since Omarska prison camp was closed down. N1info.ba [online]. 6.8.2019. [cit. 2023-04-15] Dostupné z: <https://n1info.ba/english/news/a361237-Locals-in-Prijedor-mark-27-years-since-Omarska-prison-camp-was-closed-down/>

⁵⁷ Edin Ramulić. "DA SE (NE) ZABORAVI". Facebook [online]. 4.8.2020. [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=10219505682404948&set=g.131461906931711>

⁵⁸ Edin Ramulić. "DANAS U OMARSKOJ". Facebook [online]. 4.12.2021. [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=10222508488593226&set=g.131461906931711>

⁵⁹ Edin Ramulić. "UZALUD VAM TRUD ZEMLJACI". Facebook [online]. 4.12.2021. [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=10222508524354120&set=g.131461906931711>

⁶⁰ Na godišnjici raspuštanja logora Omarska visoki predstavnik pozvan da ga proglasi zaštićenim spomenikom. Radio Donji Vakuf [online]. 6.8.2021. [cit. 2023-04-15] Dostupné z: <https://radiodonjivakuf.com.ba/na-godisnjici-raspuštanja-logora-omarska-visoki-predstavnik-pozvan-da-ga-proglasi-zasticenim-spomenikom/>

⁶¹ DELAUNEY, G. Bosnian Serbs defy top UN official Inzko over genocide denial. BBC News [online]. 28.7.2021. [cit. 2023-04-19] Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-58001974>

⁶² Pettigrew: "The Celebration of Genocide Suggests that the Crime Can Be Repeated". News at Southern [online]. 28.8.2019. [cit. 2023-04-19] Dostupné z: <https://news.southernct.edu/2019/08/28/pettigrew-the-celebration-of-genocide-suggests-that-the-crime-can-be-repeated/>

realizace reagovali místní příslušníci srbské většiny. Podle Satka Mujagiće by pravděpodobně docházelo k pokusům o demolice a vandalismu — nenávistná graffiti zde nejsou nic výjimečného. „Ale nemyslím si, že by to byl náš problém. My jen žádáme o spravedlnost, o nějaký způsob přijetí a respekt pro ty, kteří tu byli zabiti. V Omarske bylo ve velmi krátkém časovém období zabito spoustu lidí bez zjevného důvodu kromě toho, že byli Bosňáci nebo Chorvati. Pro nás je to tedy otázka důstojnosti.“ Tím, že je areál bývalého tábora vzdálen od centra města více než dva kilometry, nestal by se navíc pomník každodenní součástí životů místních obyvatel. „Takže jsme o tom přemýšleli, ale nikdy jsme si nemysleli, že by to byl náš problém a vyhodnotili jsme, že [v iniciativě] musíme pokračovat, protože je to to nejmenší, co můžeme jako přeživší udělat.“ vysvětluje Mujagić⁶³.

Problém s výstavbou je na třech místech. ArcelorMittal, jakožto vlastník pozemku, má právo pomník postavit nehledě na postoj radnice. Má navíc dostatek ekonomické i politické moci, aby si před ní krok obhájil a dostal tak slibu, který složil před osmnácti lety. Mujagić poukazuje na to, že současnou politickou situaci ArcelorMittal zneužívá k tomu, aby nemusel nic dělat, ale reálné podklady pro jeho nečinnost nejsou.⁶⁴ Prijedorská radnice má povinnost návrh umístit do agendy a projednat, neklást překážky a nebojkotovat jej. A konečně asociace přeživších, které návrh na výstavbu iniciovaly, mají zodpovědnost za korektní průběh realizace, následování legálních postupů při výstavbě, zapojení profesionálů a další náležitosti.

Poslední dva body se po mnoha letech úsilí paradoxně slévají v jeden, neboť jeden z původních iniciátorů výstavby, Mirsad Duratović, se v roce 2021 stal předsedou prijedorského městského zastupitelstva a proces zpracování návrhu na radnici i přesto nepokročil.

Jestli bude stavba pomníku nebo pamětního centra v Omarske v dohledné době realizována není zřejmé. „Spousta zločinů je komemorována i o stovky let později. Zjevně potřebujeme pár generací, abychom se k tomu dostali,“ říká Satko Mujagić.

---

⁶³ MUJAGIĆ, Satko a VYKYPĚLOVÁ, Barbora [osobní komunikace]. Praha, 27.4.2023.

⁶⁴ MUJAGIĆ, Satko a VYKYPĚLOVÁ, Barbora [osobní komunikace]. Praha, 27.4.2023.

„Uvědomil jsem si, že v 21. století, v době, kdy je možné najít tolik informací díky Googlu a dalším zdrojům, je to takhle možná v pořádku. Možná bychom měli přijmout, že to, co se stalo mezi roky 1992 a 1995 je součást historie — díky haagským verdiktům, díky knihám, díky dokumentům, díky mnoha článkům a lidem, kteří chtějí Omarskou navštívit; chodíme tam 6. srpna každý rok. Neříkám, že jsem ztratil naději, ale nějak jsem přijal, že pro tuto chvíli je tohle to, co máme,“ doplňuje Mujagić, podle nějž je fakt, že pomník stále nestojí, reflexí současné situace v Bosně i celém světě. Zatímco po druhé světové válce došlo ze strany Němců ke přijetí zodpovědnosti, v tomto případě k tomu nedošlo. „Tribunál byl v Norimberku, ne v Londýně nebo Paříži nebo Praze nebo kdekoliv jinde. A to se na Balkáně nestalo.“⁶⁵

Podle Gregoryho H. Stanton, profesora studií genocidy a zakládajícího prezidenta organizace Genocide Watch, má genocida deset stádií; po klasifikaci, symbolizaci, diskriminaci, dehumanizaci, organizaci, polarizaci, přípravě, perzekuci a vyhlazení následuje jako finální stádium popírání⁶⁶.

---

⁶⁵ MUJAGIĆ, Satko a VYKYPĚLOVÁ, Barbora [osobní komunikace]. Praha, 27.4.2023.

⁶⁶ Ten Stages of Genocide. Genocide Watch [online]. Nedatováno. [cit. 2023-05-10] Dostupné z: <https://www.genocidewatch.com/tenstages>

3.3. Komemorační internetová kampaň

V návaznosti na neúspěšné pokusy o výstavbu pomníku obětem koncentračního tábora Omarska, ale především ve spojitosti s dvacátým výročím počátku zločinů nad nesrbským obyvatelstvem v opštině Prijedor, vznikla 17. května 2012 facebooková stránka Stop Genocide Denial. V úvodních příspěvcích představila v několika jazycích svůj záměr, kterým bylo „zvýšit povědomí o boji za důstojnost milionu obětí masových zločinů a nepravdy. Od Prijedoru do Johannesburgu, od Jakarty do Limy, v tento den [31. května] se vyslovme proti popírání pravdy o spáchaných zločinech. Podpořme lidi po celém světě, kteří se stali oběťmi zločinů kvůli své rase, etnické příslušnosti či politickému přesvědčení.“ Vzápětí následovala výzva, aby se média a nevládní organizace připojily ke kampani, označené jako Světový den bílých stuh (Svjetski dan bijelih traka), navlečením bílé stuhy na paži jako symbol solidarity se všemi oběťmi diskriminace nejen na základě národnosti, náboženství či politické příslušnosti⁶⁷.

22. května 2012 bylo na stránce zveřejněno⁶⁸, že se v Sarajevu pod heslem „Genocida v Prijedoru — 20 let“ sešla komise osmi neziskových organizací, aby zformovala Výbor k připomínání 20. výročí utrpení nevinných lidí v opštině Prijedor (Odbor za obilježavanje 20. godišnjice stradanja nevinih ljudi u općini Prijedor) a představila plán programu komemorace dvacátého výročí krutých činů, ke kterým došlo v Prijedoru v první polovině devadesátých let a jejichž oběťmi byli téměř výhradně místní Muslimové a Chorvaté. Jednalo se o asociace koncentračníků Prijedor 92 a Kozarac, asociaci Prijedorčanů Izvor, občanské asociace Optimisti 2004, Srcem do mira, Mostovi prijateljstva a Behar, a asociaci Hrvatski dom usilující o návrat uprchlíků do údolí řeky Sany.

Konference byla uvedena informací, že srbské autority nepovolí v Prijedoru žádné shromáždění z důvodu, že by mohlo podněcovat mezietnické násilí a je tedy veřejným ohrožením. O měsíc dříve nicméně bez problémů uspořádala v Prijedoru Městská organizace rodin zajatých a zabitých bojovníků a pohřešovaných civilistů Republiky srbské odhalení pamětní desky bosenskosrbskému policistovi Radenku

⁶⁷ Stop Genocide Denial. "Organizatori obilježavanja genocida u Prijedoru su pozvali...". Facebook [online]. 21.5.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: <https://www.facebook.com/StopGenocideDenial/posts/352895058109092>

⁶⁸ Stop Genocide Denial. "Board of eight NGO's formed to commemorate...". Facebook [online]. 22.5.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: <https://www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/306037906146373/>

Đapovi spojené s pochodem městem, pokládáním věnců před pomníky padlým srbským bojovníkům a promítáním filmu „Srbský lid ve válce o obranu a vlast“ v místním divadle⁶⁹. Đapu považuje místní bosenskosrbská komunita za první oběť „obraně-vlastenecké války“ („odbrambeno-otadžbinski rat“)⁷⁰ v Prijedoru⁷¹. Historik Miroslav Hroch popisuje v souvislosti s pamětí a historickým vědomím efekt bodového světla, které je na jevišti dějin soustředěné do jediného místa a jehož pomocí lze legitimizovat v podstatě každý výběr faktů z minulosti⁷².

Tehdejší starosta Prijedoru Marko Pavić, který sehrál roli při přebírání moci srbskými jednotkami nad městem v roce 1992⁷³, pohrozil Výboru k připomínání 20. výročí utrpení nevinných lidí v opštině Prijedor, že jakýmkoliv pokusům o shromáždění bude bránit místní policie a označil jej za „provokaci“⁷⁴. Pavić už dříve výboru oznámil, že veliký problém představuje především užití pojmu „genocida“, neboť zločiny odehravší se v Prijedoru nebyly nikdy žádným soudem jako genocida oficiálně označeny⁷⁵. Jako akt genocidy haagský tribunál zločiny v Prijedoru skutečně nekvalifikoval, jak již bylo v této práci uvedeno. „Válka v Bosně začala genocidou v Prijedrou a skončila genocidou ve Srebrenici. Ale zatímco probíhala genocida v Prijedoru, mezinárodní společenství to nevědělo nebo vědět nechtělo. Neexistují videonahrávky a není to zdokumentováno takovým způsobem, jako to proběhlo ve Srebrenici.“ okomentoval rozhodnutí aktivista a politik Duratović⁷⁶.

---

⁶⁹ Otkrivena spomen ploča prvoj žrtvi u Prijedoru iz 1992 godine. Portal grada Prijedora [online]. 30.4.2012. [cit. 2023-04-18] Dostupné z: <https://www.gradprijedor.com/drustvo/otkrivena-spomen-ploca-prvoj-zrtvi-u-prijedoru-iz-1992-godine>

⁷⁰ Odbrambeno-otadžbinski rat. Republikasrpska.net [online]. Nedatováno. [cit. 2023-05-10] Dostupné z: <https://www.republikasrpska.net/istorija/odbrambeno-otadzbinski-rat/>

⁷¹ true 112c. Radenko Đapa - prva žrtva rata u Prijedoru. Youtube [online video]. 6.5.2019. [cit. 2023-05-12] Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=9cUjVHItUYs&ab_channel=true112c

⁷² MASLOWSKI, Nicolas a Jiří ŠUBRT. Kolektivní paměť: k teoretickým otázkám. Praha: Karolinum, 2014. s. 55. ISBN 978-80-246-2689-5.

⁷³ GREVE, H. S., BERGSMO, M. Annex V of The Prijedor report. Final Report of the United Nations Commission of Experts Established Pursuant to Security Council Resolution 780 (1992) [online]. 28.12.1994. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://phdn.org/archives/www.ess.uwe.ac.uk/comexpert/ANX/V.htm>

⁷⁴ Načelnik Prijedora ne dopušta obljetnicu masovnih ubojstava. tportal.hr [online]. 22.5.2012. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/nacelnik-prijedora-ne-dopusta-obljetnicu-masovnih-ubojstava-20120522>

⁷⁵ Marko Pavić negira genocid u Prijedoru. Institute For Research of Genocide Canada [online]. 26.4.2012. [cit. 2023-04-10] Dostupné z: <http://instituteforgenocide.org/marko-pavic-negira-genocid-u-prijedoru/>

⁷⁶ Ne čudi nas prijedorska i vlast RS, već Sarajevo koje nas zaboravlja. Vijesti.ba [online]. 31.5.2016. [cit. 2023-04-15] Dostupné z: <https://vijesti.ba/clanak/311794/ne-cudi-nas-prijedorska-i-vlast-rs-vec-sarajevo-koje-nas-zaboravlja>

Stop Genocide Denial
24. květen 2012 · 🌐

The power of one - Emir Hodzic, whose brother and father were inmates of the Omarska concentration camp, near Prijedor in north-western Bosnia and Herzegovina, standing silently with a white armband in Prijedor's main square on 23 May 2012. On the same day he was denied a visit to Omarska by the ArcelorMittal guards. The white body bag in front of him symbolizes the crimes committed against women in Prijedor. There was supposed to be an installation with 266 white body bags and red roses representing 266 women and girls killed in 1992. Prijedor mayor Marko Pavic did not allow the installation, saying that any marking of the 20th anniversary of genocide in Prijedor would 'harm the city's reputation'.

👍 1,2 tis.   105 komentářů   686 sdílení

Obrázek č.1 - zdroj: Stop Genocide Denial, Facebook. 24.5.2012.
<https://www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/307513565998807/>

23. května 2012 facebooková stránka zveřejnila soubor fotografií s názvem „Power of One“ („Síla jednoho“)⁷⁷, který je pro celé hnutí klíčový. Na fotografiích je zachycen Emir Hodžić, jehož otec a bratr prošli koncentračním táborem Omarska, jak s bílou stuhou na levé paži stojí sám uprostřed prijedorského náměstí a před sebou má na zemi položený bílý patologický vak. Původním záměrem kampaně bylo umístit na náměstí celkem 266 bílých vaků a stejný počet růží k připomenutí 266 žen zabitých v Prijedoru v roce 1992 (počet ženských obětí se v dostupných zdrojích různí, bývá

⁷⁷ Stop Genocide Denial. "Power of One". Facebook [online]. 23.5.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.307710202645810&type=3>

uváděno také 265⁷⁸ či 258⁷⁹). On-line portálu Klix.ba Emir sdělil, že jeho tichý protest na náměstí hlídali policisté, aby mohli zakročit v případě, že by se přidalo více lidí⁸⁰.

Samotný soubor fotografií výrazného ohlasu nedosáhl, ovšem o den později stránka jednu z fotografií publikovala znovu, tentokrát s doprovodným komentářem, a to jak v angličtině⁸¹, tak záhy v dalším příspěvku také v bosněštině⁸². Celkem tyto dva příspěvky sdílelo téměř jedenáct set lidí, více než dalších dvě stě okomentovalo a přes dva tisíce ohodnotilo palcem nahoru. Doprovodný komentář mimo jiné popisuje, že se Emir pokoušel navštívit prostor bývalého koncentračního tábora Omarska, ale přístup mu byl zaměstnanci ArcelorMittalu odepřen.

Ještě ten den byl na stránce zveřejněn příspěvek vyzývající uživatele po celém světě k navléknutí bílé stuhy během 31. května⁸³ ⁸⁴, a k zaslání fotografií dokumentujících jak stuh samotné, tak i bílé textilie pověšené v oknech, které jsou dalším ze symbolů prijedorských represálií. Kromě toho ale stránka také vyzvala k přímému konfrontování tehdejšího starosty Marko Paviće a zástupců společnosti ArcelorMittal a přiložila jejich kontaktní e-mailové adresy.

V následujících dnech byly na stránce sdíleny informace o válečných zločinech ve světě, články o aktu Emira Hodžiće v zahraničních médiích či otevřený dopis starostovi Marko Pavićovi i jeho odmítavá odpověď⁸⁵. V jednom z příspěvků byly

---

⁷⁸ Bijele trake, sjećanje na zločin u Prijedoru. Al Jazeera Balkans [online]. 30.5.2012. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2012/5/30/bijele-trake-sjecanje-na-zlocin-u-prijedoru>

⁷⁹ Obilježen Dan bijelih traka, za žrtve zločina u Prijedoru. Radio Slobodna Evropa [online]. 31.5.2019. [cit. 2023-04-23] Dostupné z: <https://www.slobodnaevropa.org/a/29974375.html>

⁸⁰ HADŽIAHMETOVIĆ, J. Emir Hodžić se sjetio žrtava genocida u Prijedoru. Klix.ba [online]. 24.05.2012. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://www.klix.ba/vijesti/bih/emir-hodzic-se-sjetio-zrtava-genocida-u-prijedoru/120524181>

⁸¹ Stop Genocide Denial. "The power of one - Emir Hodzic...". Facebook [online]. 24.5.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: <https://www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/307513565998807/>

⁸² Stop Genocide Denial. "Sta moze uraditi jedan covjek...". Facebook [online]. 24.5.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: <https://www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/307529422663888/>

⁸³ Ačkoliv nařízení bylo bosenskosrbskými jednotkami vydáno již 30. května, jak potvrzují i osobní vzpomínky Satka Mujagiće, za Den bílé stuhy je označován 31. květen. Je tomu tak zřejmě proto, že 30. květen je v Republice srbské nyní slaven bosenskými Srby jako „Den obrany města“ a docházelo by tak k potenciálně nebezpečnému střetu obou proudů. Satko Mujagić také dodává, že vyhlášení nošení bílých stuh na veřejnosti bylo prakticky aplikováno až následující den po úvodním teroru spojeným s jeho vyhlášením.

⁸⁴ Stop Genocide Denial. "Sta svako od nas moze uciniti u borbi protiv poricanja zlocina...". Facebook [online]. 24.5.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: <https://www.facebook.com/StopGenocideDenial/posts/pfbid02XWa58zRzEU9XLXnXfkoMMV6AjVNYF1sQTxoBiEUE71MN2QYxYceIgsYTzi3Bqjdl>

⁸⁵ PAVIĆ, M. Saopštenje za javnost načelnika opštine Marka Pavića povodom saopštenja osam bošnjačkih NVO. Portal grada Prijedora [online]. 29.5.2012. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://www.gradprijedor.com/drustvo/saopstenje-za-javnost-nacelnika-opstine-marka-pavica-povodom-saopstenja-osam-bosnjackih-nvo>

publikovány fotografie ze vzpomínkové akce v takové podobě, v jaké byla plánována a následně zakázána v Prijedoru, ovšem paradoxně z Bělehradu, kde místní ženská protiválečná organizace Ženy v černém (Žene u crnom⁸⁶) umístila na bělehradském náměstí Republiky celkem 266 bílých patologických vaků a červených růží⁸⁷. Paralelně proběhla komemroační setkání 27. května⁸⁸ a 29. května v Amsterdamu⁸⁹, během nichž si někteří z účastníků navlékli na paže bílé stuhy.

30. května stránka informovala o pravidelné městem organizované veřejné komemorační události⁹⁰ „Den obrany města“, jejímž cílem je připomenout místní srbské oběti poslední války. Událost se tradičně koná v centru Prijedoru pod pomníkem „Za čestný kříž“ („Za krst časni“), vystaveným v roce 2000 na náklady města. Architektem tohoto pomníku je Miodrag Živković, autor mnoha jugoslávských pomníků věnovaných antifašistickému odboji, jako je například legendární pomník bojovníkům padlým v bitvě na Sutjesce ve Tjentišti.

31. května 2012 si lidé po celém světě, včetně Prijedoru, kde se akce zúčastnili například místní zastupitelé Mesud Blažević a aktivistka a bývalá vězeňkyně koncentračního tábora v Omarske Nusreta Sivac⁹¹, navlékli na paže bílé stuhy a facebookovou stránku Stop Genocide Denial zaplavily desítky fotografií zobrazující s bílými stuhami na pažích jednotlivce i skupiny a dokumentující bílá prostěradla vlající v oknech. Zájem lidí účastnit se on-line kampaně byl obrovský a stránka se tak stala, jak její administrátoři komentovali, on-line memoriálem sama o sobě. Vznikly také hashtagy #danbijelihtraka a #whitearmbandday, pomocí kterých se kampaň rozšířila také na sociální síť Twitter. V Prijedoru mezitím místní policie kontrolovala, zda

---

⁸⁶ Hnutí Ženy v černém vzniklo původně v Izraeli v osmdesátých letech 20. století v reakci na porušování lidských práv během okupace Palestiny. Postupně se zformovaly místní skupiny po celém světě.

⁸⁷ ARHIVA VESTI 2012. Žene u crnom [online]. Nedatováno. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://zeneucrnom.org/sr/arhiva/vesti/1193-arhiva-vesti-2012>

⁸⁸ Čuvari Omarske / Guardians of Omarska. "Commemoration of PRIJEDOR GENOCIDE in Amsterdam 27/5/12". Facebook [online]. 28.5.2012. [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://www.facebook.com/media/set/?set=oa.373751342683365&type=3>

⁸⁹ Čuvari Omarske / Guardians of Omarska. "29 mei 2012". Facebook [online]. 29.5.2012. [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://www.facebook.com/media/set/?set=oa.374812769243889&type=3>

⁹⁰ Stop Genocide Denial. "30.maja, pred zgradom Opstine Prijedor...". Facebook [online]. 30.5.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: <https://www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/310952882321542/>

⁹¹ Dan bijelih traka u Prijedoru. Portal grada Prijedora [online]. 31.5.2012. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <http://www.gradprijedor.com/drustvo/dan-bijelih-traka-u-prijedoru>

se někde ve městě nerozdávají bílé stuhy kolemjdoucím⁹². Zveřejňování záplavy fotografií na facebookové stránce trvalo ještě několik dní, spolu s informováním o dalších aktech podpory, jako bylo například vázání bílých stuh na sarajevské univerzitě⁹³, shromáždění v Bělehradu⁹⁴, Tuzle⁹⁵ či Gornjim Vakufu⁹⁶, nebo pozvednutí transparentu „Stop genocide denial in Bosnia & Hercegovina“ fanoušky na fotbalovém zápasu Bosny a Hercegoviny s Mexikem v americkém Chicagu⁹⁷. Mezitím administrátoři prezentovali návštěvnost jejich webové stránky stopgenocidedenial.org⁹⁸, propagující hnutí paralelně s facebookovou stránkou. K 1. červnu 2012 na ní bylo registrováno třicet tisíc přístupů z celkem 69 zemí, s největším počtem přístupů z Bosny a Hercegoviny, Německa, Spojených států amerických a Chorvatska.

Doména stopgenocidedenial.org byla naposledy aktualizována v roce 2014, na jaře roku 2016 expirovala a od té doby je střídavě nepřístupná či využívána dalšími stranami (netematicky), ale veškerý její obsah je stále dostupný na alternativní doméně stopgenocidedenial.wordpress.com⁹⁹.

1. června 2012 publikoval Rajko Vašić, tehdejší tiskový mluvčí SNSD (Strana nezávislých sociálních demokratů, vládnoucí strana Republiky srbské), na svém blogu příspěvek s názvem „Proradná hra bílé genocidy“ plný explicitních výrazů, ve kterém vyzývá místní autority, že „musí veřejně popírat genocidu“, a aby ihned zarazily

---

⁹² Policija RS-a tragala ko nosi bijele trake. Al Jazeera Balkans [online]. 31.5.2012. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2012/5/31/policija-rs-tragala-ko-nosi-bijele-trake>

⁹³ Stop Genocide Denial. "Sarajevo: grupa studentata...". Facebook [online]. 1.6.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: <https://www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/312158042201026/>

⁹⁴ Stop Genocide Denial. "Beograd". Facebook [online]. 1.6.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: <https://www.facebook.com/StopGenocideDenial/posts/403953682982828>

⁹⁵ Stop Genocide Denial. "Poruka Sejle Sehabovic iz Tuzle...". Facebook [online]. 1.6.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: <https://www.facebook.com/StopGenocideDenial/posts/439189429438561>

⁹⁶ Stop Genocide Denial. "mladi aktivisti iz Omladinskog centra Gornji Vakuf - Uskoplje". Facebook [online]. 1.6.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: <https://www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/312293648854132/>

⁹⁷ Stop Genocide Denial. "BiH - Mexico game last night.". Facebook [online]. 1.6.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: <https://www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/312339995516164/>

⁹⁸ Stop Genocide Denial. "30 000 posjeta na stopgenocidedenial.org iz 69 zemalja.". Facebook [online]. 1.6.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: <https://www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/311903548893142/>

⁹⁹ Náplní je v podstatě stručné shrnutí příspěvků facebookové stránky v několika jazycích.

jakékoliv akce spojené s „falešnou“ a „neexistující“ genocidou, které „jsou jen prvním krokem v nové osmanizaci Bosny a Hercegoviny, křesťanství a srbského lidu“¹⁰⁰.

7. června téhož roku proběhlo mimořádné zasedání zastupitelstva opštiny svolané starostou Marko Pavićem za účelem diskuze nad výročním začátkem konfliktu v Prijedoru a jeho případných komemorací. Zástupcům organizací spojených s komemoračními událostmi nebyl povolen vstup¹⁰¹. Na zasedání měl zastupitel Mesud Blažević jménem Výboru k připomínání 20. výročí utrpení nevinných lidí v opštině Prijedor přečíst prohlášení, jež předkládá důkazy obhajující užití pojmu „genocida“, ale také upozorňuje na nulovou podporu obětem války nesrbského původu, které nemají na rozdíl od srbských veteránů dostupné žádné rehabilitační programy, zvláštní práva nebo jakékoliv peněžní příspěvky, a také jim je dlouhodobě upírána možnost výstavby pomníku, ačkoliv srbským obětem bylo z nákladů opštiny vystaveno pomníků již několik, včetně jednoho přímo na místě bývalého koncentračního tábora pro nesrbské obyvatelstvo Trnopolje. Prohlášení poukazuje na absurditu této situace ve vztahu k faktu, že v Prijedoru je nebývale vysoká koncentrace pravomocně odsouzených válečných zločinců na území jedné obce, údajně dokonce největší, ke které kdy na světě došlo, a že právě tady vznikaly ty nejhrůznější tábory smrti v celé Evropě od konce druhé světové války. Součástí prohlášení je tedy žádost o výstavbu pomníku obětem nesrbské národnosti v centru města a Pavićův zákaz komemoračního setkání je označen za porušení základních lidských práv¹⁰². K citování prohlášení v celém rozsahu na shromáždění nicméně nedošlo, několik zastupitelů shromáždění opustilo nebo se vůbec nedostavilo¹⁰³ a jeho výsledkem byla žádost zastupitelstva o podání trestního

---

¹⁰⁰ VASIĆ, R. Perfidna igra bijelog genocida. СМОСТАЈНОСТ СРПСКЕ: ПОЛИТИЧКИ ЛЕТОПИС Рајка Бацаћа [online]. 01.6.2012. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://vasicrajko.blogspot.com/2012/06/perfidna-igra-bijelog-genocida.html>

¹⁰¹ Stop Genocide Denial. "ODBORNICI JOŠ JEDNOM IZNEVJERILI ODBOR". Facebook [online]. 7.6.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/posts/pfbid02pUeZMzxdPDSaYba1fVwQERzaw27YUKQu3fSozFteX9srsyJGsgYB3RPDAj9DJm72l

¹⁰² Pismo za posebnu sjednicu Skupštine opštine Prijedor. Kozarac.ba [online]. 7.6.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: <https://kozarac.ba/2012/06/07/5722-920-pismo-za-posebnu-sjednicu-skupstine-opstine-prijedor/>

¹⁰³ Stop Genocide Denial. "ODBORNICI JOŠ JEDNOM IZNEVJERILI ODBOR". Facebook [online]. 7.6.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/posts/pfbid02pUeZMzxdPDSaYba1fVwQERzaw27YUKQu3fSozFteX9srsyJGsgYB3RPDAj9DJm72l

oznámení na organizátory komemoračních akcí, neboť „projevem nenávisti způsobili obci obrovské škody“¹⁰⁴.

Výbor o výsledku zasedání zastupitelstva informoval tehdejšího vysokého představitele pro Bosnu a Hercegovinu Valentina Inzka¹⁰⁵, který se následně setkal se starostou Pavićem, místním vedením společnosti ArcelorMittal i členy Výboru. Ti mu předali seznam dvanácti požadavků, mezi nimiž byla například žádost o stažení závěrů zastupitelstva ze zasedání ze 7. června 2012, zavedení rehabilitačních programů pro civilní oběti všech národností, vyloučení osob spojených s porušováním lidských práv během války z institucí v opštině, změna názvů náměstí a ulic nesoucích jména odkazující na události a osoby z války či výstavba pomníku obětem nesrbské národnosti v centru města¹⁰⁶.

V letních měsících roku 2012 proběhlo několik setkání v rámci připomínání výročí masakrů v regionu, jako například vzpomínkové události za zavražděné prijedorské ženy a dívky 8. června v Bihaći¹⁰⁷ a 19. června v Cazinu¹⁰⁸, vzpomínková akce v Keratermu 24. července¹⁰⁹, shromáždění 13. srpna ve Starých Kevljanech¹¹⁰, kde byl v roce 2004 objeven masový hrob s více než čtyřmi stovkami těl obětí táborů Keraterm a Omarska¹¹¹, organizovaná výprava 21. srpna na Koričanské skály na hoře

---

¹⁰⁴ SO Prijedor-Status Bošnjaka u Prijedoru izjednačiti sa statusom Srba u Sanskom Mostu i Sarajevu. Portal grada Prijedora [online]. 7.6.2012. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://www.gradprijedor.com/drustvo/so-prijedor-status-bosnjaka-u-prijedoru-izjednaciti-sa-statusom-srba-u-sanskom-mostu-i-sarajevu>

¹⁰⁵ Stop Genocide Denial. "On behalf of survivors and victims' families associations gathered..." Facebook [online]. 13.6.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/posts/pfbid0q7ZbexbiShs3ANa9oMZH6Vgq9kDvwFqjTFrt1CpsSzn1dmwmJn7DuuCiXwGLWMRVl

¹⁰⁶ Stop Genocide Denial. "Visoki predstavnik u Bosni i Hercegovini Valentin Inzko sa svojim saradnicima danas..." Facebook [online]. 26.6.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/326004997482997/

¹⁰⁷ Stop Genocide Denial. "Bihac, 08 Juni 2012. Sjecanje na ubijene zene i djevojke u Prijedoru 1992." Facebook [online]. 9.6.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/316833368400160/

¹⁰⁸ Stop Genocide Denial. "Danas je u Cazinu s početkom u 13 sati upriličeno postavljanje..." Facebook [online]. 19.6.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/posts/405986232771396

¹⁰⁹ Stop Genocide Denial. "Ispred bivseg logora smrti Keraterm održano je obilježavanje..." Facebook [online]. 24.7.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/337316696351827/

¹¹⁰ Stop Genocide Denial. "Masovna grobnica Kevljani (Prijedor)". Facebook [online]. 13.8.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/343745025708994/

¹¹¹ Huge mass grave found in Bosnia. The Sydney Morning Herald [online]. 30.10.2004. [cit. 2023-04-22] Dostupné z: <https://www.smh.com.au/world/huge-mass-grave-found-in-bosnia-20041030-gdk0kh.html>

Vlasić¹¹², kde již po jedenácté pozůstali uctili památku obětí vraždy dvou set Prijedorčanů místní policií¹¹³, a setkání v Sanském Mostu při příležitosti mezinárodního dne zmizelých osob 30. srpna¹¹⁴.

V samotném Prijedoru se 5. srpna uskutečnilo shromáždění¹¹⁵ věnované dětem zavražděným v regionu během války, zorganizované Výborem k připomínání 20. výročí utrpení nevinných lidí v opštině Prijedor pod názvem „Za rovnost a právo vzpomínat!“ („Za jednakost i pravo na sjećanje!“), jehož záměrem bylo upozornit na diskriminaci obětí a neustálé popírání válečných zločinů ze strany vedení města¹¹⁶. Součástí shromáždění bylo vyskládání 102 dětských školních brašen, každá z nichž nesla jméno zavražděného dítěte, na prijedorském hlavním náměstí do podoby nápisu „Genocid?“. Akce se zúčastnil také Ed Vulliamy, který předešlého dne převzal v Prijedoru první Mezinárodní cenu za boj proti popírání genocidy od sdružení Izvor¹¹⁷ a o několik týdnů dříve se ve městě zúčastnil také představení knihy „Ani vinni, ani povinni: Knih pohřešovaných opštiny Prijedor“ („Ni krivi ni dužni: Knjiga nestalih opštine Prijedor“).

V den setkání byla v prostorách kanceláře sdružení rozbitá okna. Setkání sice tentokrát Marko Pavić schválil, ale zakázal jakékoliv použití slova genocida, a jelikož se během shromáždění objevilo, byl následně jeden z organizátorů odveden na policejní stanici k výslechu a obviněn z přestupku¹¹⁸. Nedlouho poté začala prijedorská policie připravovat další obvinění. Organizátoři prostřednictvím otevřeného dopisu sdělili

---

¹¹² Stop Genocide Denial. "U utorak, 21. augusta 2012.godine, Odbor za obilježavanje...". Facebook [online]. 16.8.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/photo.php?fbid=257843660999702

¹¹³ Bridging the Gap in Prijedor, Bosnia and Herzegovina. International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia [online]. Nedatováno. [cit. 2023-04-22] Dostupné z: <https://www.icty.org/en/outreach/bridging-the-gap-with-local-communities/prijedor>

¹¹⁴ Stop Genocide Denial. "SANSKA BIJELA LINIJA". Facebook [online]. 31.8.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/349996205083876/

¹¹⁵ Radio Slobodna Evropa. Protest u Prijedoru za pravo na jednakost i sjećanje. Youtube [online video]. 5.8.2012. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_JzWDgXn48I&ab_channel=RadioSlobodnaEvropa

¹¹⁶ Stop Genocide Denial. "Za jednakost i pravo na sjećanje!". Facebook [online]. 27.7.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/posts/pfbid0piJNFKZX2NCYrkD9niBLfEQM21BNjK2MUavbeS6RQf21X4KyB1QNVvLtnE5VW2uel

¹¹⁷ Edu Vulliamyju nagrada za borbu protiv poricanja genocida. Klix.ba [online]. 3.8.2012. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://www.klix.ba/vijesti/bih/edu-vulliamyju-nagrada-za-borbu-protiv-poricanja-genocida/120803093>

¹¹⁸ HADŽIAHMETOVIĆ, J. Napadnuto sjedište Prijedorčana, priveden zbog riječi genocid. Klix.ba [online]. 5.8.2012. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://www.klix.ba/vijesti/bih/napadnuto-sjediste-prijedorcana-priveden-zbog-rijeci-genocid/120805058>

Marko Pavićovi, že se žádným způsobem nedopustili porušení zákona, a opět požádali o výstavbu pomníku obětem vyhlazovací kampaně a také o vyjádření podpory výstavbě pomníku v táboře Omarska¹¹⁹. Do tábora se uskutečnila pravidelná výprava následující den, 6. srpna, k výročí začátku ukončení jeho činnosti v roce 1992.

Další shromáždění v Prijedoru mělo proběhnout 10. prosince, u příležitosti mezinárodního dne lidských práv¹²⁰. Prijedorská policie jej však bez udání důvodu dva dny před konáním zakázala¹²¹. Toho dne tedy proběhl malý protestní pochod sedmi jedinců nesoucích transparent s nápisem „Kde se porušují lidská práva, stává se občanská neposlušnost povinností“ („Gdje se krše ljudska prava, građanska neposlušnost postaje dužnost“)¹²², neboť nezdůvoděný zákaz veřejného shromáždění je v rozporu s bodem i) odstavce 3 článku 2 Ústavy Bosny a Hercegoviny¹²³. Prezidentka asociace Izvor Milada Hodžić jménem všech osmi organizací výboru společně s generálním tajemníkem lidskoprávní organizace Společnost pro ohrožené národy (Society for Threatened Peoples) Tilmanem Zülchem odeslala apel členům Evropského parlamentu, Rady Evropy a dalších evropských orgánů volající po nekompromisním vynucení respektování občanských a lidských práv nersrbského obyvatelstva srbskými úřady v Prijedoru¹²⁴.

23. května 2013 proběhla v centru Prijedoru vzpomínková akce na památku 266 žen a dívek zabitých v opštině v roce 1992, při níž bylo na hlavní náměstí umístěno 266 bílých patologických vaků se jmény obětí. Akce byla sice kontrolována policií, ale oficiálně schválena. Prijedorčanům tak bylo poprvé po jednadvaceti letech

---

¹¹⁹ Stop Genocide Denial. "CALL TO ACTION: On the orders of Prijedor mayor Marko Pavic, Prijedor police are preparing criminal charges...". Facebook [online]. 8.8.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/342107912539372/

¹²⁰ Stop Genocide Denial. "MIRNI PROTEST U POVODU KRŠENJA LJUDSKIH PRAVA U PRIJEDORU". Facebook [online]. 05.12.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/posts/pfbid0fLYUhUNkWa3PEyxiXanzDgKcANzgTZYX2w49ud4rYcSjQugMP1Bv77YVGLLU5r5Jl

¹²¹ Stop Genocide Denial. "SAOPŠTENJE U POVODU NAJNOVIJE ZABRANE JAVNOG PROTESTA". Facebook [online]. 8.12.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/posts/pfbid06kfPGJgq5CRea8MUF4pGzM2LnFHBuqmT4tzuubr3yebL68CiM433aLqauE2Vfp4Cl

¹²² Stop Genocide Denial. "Danas je u Prijedoru, a povodom Medunarodnog Dana ljudskih prava, 7 pojedinaca iskazalo protest...". Facebook [online]. 10.12.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/388298044587025/

¹²³ Ústava Bosny a Hercegoviny. Sarajevo, OHR – Kancelář vysokého představitele.

¹²⁴ Stop Genocide Denial. "Secretary-General of the Society for Threatened Peoples (STP)..." Facebook [online]. 12.12.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/posts/pfbid0xNttWrNE6NrPeAnPoafumZXjTTe5kGhW3knpJpkyrzHeNR1iU4Zz6h7CWRCsopSgl

umožněno zorganizovat v centru města vzpomínkovou událost pro nesrbské oběti zločinů z poslední války¹²⁵. Nicméně o tři dny později, 26. května, byla zakázána vzpomínková akce v prostorách bývalého koncentračního tábora Trnopolje¹²⁶ (ačkoli ke spontánnímu shromáždění zde pak stejně došlo)¹²⁷.

Facebooková stránka Stop Genocide Denial pokračovala vedle organizování komemorčních setkání také ve své on-line kampani, která slavila před rokem tolik úspěchu. Tentokrát nabádala uživatele k zasílání krátkých videí, v nichž by četli jména zavražděných dětí a mladistvých¹²⁸ nebo sdíleli své vzpomínky¹²⁹. V dubnu 2013 spoluzaložil Emir Hodžić, klíčový hybatel projektu Stop Genocide Denial, iniciativu Jer me se tiče (Protože se mne to týká), která svou činnost po úvodním setkání v sarajevském art kině Kriterion¹³⁰ zahájila organizovaným zájezdem do bývalých táborů spravovaných chorvatskými, bosňáckými a srbskými jednotkami na trase z Bosny a Hercegoviny k Jadranu, symbolicky nazvaným „Cesta k moři“, jehož se zúčastnilo asi padesát lidí¹³¹. Hodžić tuto cestu absolvoval již předcházejícího roku¹³². Jejím podstatným aspektem bylo uctění památky obětí táborů nezávisle na jejich etnicitě, v souladu s myšlenkou nedegradování obětí na pouhé příslušníky skupiny.

Brzy se pozornost iniciativy Jer me se tiče obrátila k šíření povědomí o Dni

---

¹²⁵ Stop Genocide Denial. "Dvadeset i jednu godinu nakon sto je u Prijedoru ubijeno 266 djevojica i žena...". Facebook [online]. 23.5.2013. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/posts/463309763752519

¹²⁶ Logorašima zabranjeno obilježavanje godišnjice osnivanja "Trnopolja". Dnevni avaz [online]. 25.5.2013. [cit. 2023-04-08] Dostupné z internetového archivu: web.archive.org/web/20140214103857/http://www.avaz.ba:80/vijesti/iz-minute-u-minutu/logorasima-zabranjeno-obiljezavanje-godisnjice-osnivanja-trnopolja

¹²⁷ Stop Genocide Denial. "TRNOPOLJE NA GODIŠNJICU USPOSTAVE LOGORA". Facebook [online]. 26.5.2013. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/464570186959810/

¹²⁸ Stop Genocide Denial. "DAN BIJELIH TRAKA". Facebook [online]. 11. 5.2013. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/458448264238669/

¹²⁹ Stop Genocide Denial. "Sjecanje na ubijenu djecu". Facebook [online]. 22.5.2013. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/videos/10200286627100577

¹³⁰ Aktivisti inicijative "Jer me se tiče": Ne može se zaustaviti ideja čije je vrijeme došlo. Klix.ba [online]. 17.4.2013. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://www.klix.ba/vijesti/aktivisti-inicijative-jer-me-se-tice-ne-moze-se-zaustaviti-ideja-cije-je-vrijeme-doslo/130417045>

¹³¹ BORAČIĆ-MRŠO, S. "Put ka moru": Mladi zajednički posjetili mjesta stradanja civila. Radio Slobodna Evropa [online]. 29.4.2013. [cit. 2023-04-18] Dostupné z: <https://www.slobodnaevropa.org/a/put-ka-moru-mladi-posjetili-mjesta-stradanja-u-bih/24971747.html>

¹³² HODŽIĆ, E., ARNAUTOVIĆ, A., ZATEGA, E. Put ka moru. Radio Slobodna Evropa [online]. Nedatováno. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://docs.rferl.org/sh-SH/2012/05/31/cc1ad9c2-92dc-4976-88ee-598f9388e1b6.pdf>

bílých stuh a ruku v ruce se stránkou Stop Genocide Denial začala publikovat aktuality k setkáním, informace o podobných akcích a další tématické příspěvky.

31. května 2013 se v Prijedoru uskutečnilo první oficiální shromáždění ku příležitosti Dne bílých stuh. Účastníci na hlavní náměstí položili přes stovku růží se jmény zavražděných dětí¹³³. Starosta Pavić označil akci za „obyčejný průvod gayů“¹³⁴.

V září 2013 byl ve vesnici Tomašica asi dvacet kilometrů jihovýchodně od Prijedoru objeven masový hrob, který je považován za jeden z největších z období bosenské války z devadesátých let¹³⁵. Forenzní odborníci z něj exhumovali 385 těl, části pozůstatků devadesáti devíti z nichž byly nalezeny také v sekundárním hrobě v Jakarině Kose¹³⁶. V reakci na nález odeslala 8. října lidskoprávní organizace Mezinárodní centrum pro tranziční spravedlnost (ICTJ) dopis starostovi Pavićovi, v němž jsou vzneseny tři požadavky: iniciace výstavy pomníku nesrbským obětem v Prijedoru, kooperace s ArcelorMittalem a umožnění výstavby memoriálu v Omarske, a veřejné přijetí událostí z let 1992 až 1995 spojené s ukončením veškerých omezení aplikovaných na sdružení a jednotlivce, kteří participují v komemoračních aktivitách¹³⁷. Mezi třinácti signatáři dopisu byl kromě prezidenta Mezinárodního centra pro tranziční spravedlnost Davida Tolberta také například Juan Mendez, tehdejší zvláštní zpravodaj OSN pro mučení a jiné kruté, nelidské nebo ponižující zacházení nebo trestání. Kopie dopisu byla zaslána zástupcům Evropské unie, tehdejší vysoké komisaře OSN pro lidská práva a několika dalším institucím. K výrazným změnám v postoji prijedorské radnice po odeslání dopisu nedošlo.

Počínaje rokem 2013 je v Prijedoru Den bílých stuh připomínán shromážděním na hlavním náměstí každý rok, ačkoliv poslední ročník v květnu 2022, tedy třicátý, byl

---

¹³³ Stop Genocide Denial. "103 ruze za 103 ubijene djece Prijedora na glavnom prijedorskom trgu". Facebook [online]. 31.5.2013. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/posts/466675820082580

¹³⁴ Gradonačelnik sjećanje na zločine nazvao "gay paradom." tportal.hr [online]. 2.6.2013. [cit. 2023-04-18] Dostupné z: <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/gradonaclenik-sjecanje-na-zlocine-nazvao-gay-paradom-20130602>

¹³⁵ Huge Bosnia mass grave excavated at Tomasica. BBC News [online]. 1.11.2013. [cit. 2023-04-22] Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-24778713>

¹³⁶ TABEAU, E. Final results: Jakarina Kosa (JK): Basic statistics. (No. R0686052). International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia. ICTY.org. [online]. 29.6.2015. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <http://icr.icty.org/LegalRef/CMSDocStore/Public/English/Exhibit/NotIndexable/IT-09-92/ACE138347R0000510906.pdf>

¹³⁷ TOLBERT, D. Prijedor administration must acknowledge and memorialize the city's non-serb victims. International Center for Transitional Justice [online]. 8.10.2013 [cit. 2023-04-22] Dostupné z: from <https://www.ictj.org/sites/default/files/ICTJ-Prijedor-Bosnia-Herzegovina-Letter-New-2013.pdf>

radnicí opět částečně omezen¹³⁸ — magistrát povolil časově omezené shromáždění na náměstí, zakázal ale procházku městem, neboť na stejný den byl ve městě naplánován průvod k oslavě narozenin mimo jiné krajně pravicového maďarského prezidenta Viktora Orbána¹³⁹ a střet těchto dvou průvodů byl vyhodnocen jako bezpečnostní riziko. Na tuto akci ovšem nakonec nikdo nedorazil¹⁴⁰. Předešlého dne prošel Prijedorem pravidelný průvod pod heslem „30 let obrany města Prijedor a 80 let osvobození“ („30 godina odbrane grada Prijedora i 80 godina oslobođanja“) za účasti krajně pravicového sdružení Samopoštovanje, které dlouhodobě vede kampaň proti iniciativě bílých stuh a nařízení jejich nošení z roku 1992 považuje za nepravdivé¹⁴¹ ¹⁴². Pravidelné jsou v Prijedoru také lednové průvody pravicových extremistů u příležitosti oslav protiústavního „svátku“ Dne republiky srbské¹⁴³.

I přes obtíže kladené průběžně ze strany vedení města je ale již Den bílých stuh zavedeným symbolem a bývá tak pravidelně připomínán po celém světě prostřednictvím četných shromáždění, uměleckých instalací nebo veřejných diskuzí.

Úspěšný přesah projektu Stop Genocide Denial z internetové sféry do veřejného prostoru znamenal utlumení jeho aktivity na sociálních sítích. První rok shromáždění ještě operovala facebooková stránka s podobnou mírou aktivity jako v roce předešlém, s přesunem iniciativy z virtuálního prostředí do skutečného se ale aktivita začala postupně snižovat, z původních desítek příspěvků za den až do současné neaktivity s posledním příspěvkem z roku 2021, následujícím po téměř tříleté pauze. Ačkoliv byla průvodní on-line kampaň klíčová pro vývoj iniciativy, po dosažení možnosti oficiální realizace komemoračních setkání, spojené s rostoucí reprezentací v tradičních mediích

---

¹³⁸ HODŽIĆ, E. How Right-Wingers Thwarted a War Crime Commemoration in Bosnia. Balkan Insight [online]. 4.7.2022. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://balkaninsight.com/2022/07/04/how-right-wingers-thwarted-a-war-crime-commemoration-in-bosnia/>

¹³⁹ V plném znění bylo cílem průvodu oslavit vedle narozenin Viktora Orbána také narozeniny majitele srbské TV Pink Željka Mitroviće, a zároveň pět let od inaugurace srbského prezidenta Aleksandara Vučiće.

¹⁴⁰ Kako su dvije desničarske organizacije sprijecile mirnu šetnju povodom Dana bijelih traka u Prijedoru. Fokus.ba [online]. 2.7.2022. [cit. 2022-04-17] Dostupné z: <https://fokus.ba/vijesti/bih/kako-su-dvije-desnicarske-organizacije-sprijecile-mirnu-setnju-povodom-dana-bijelih-traka-u-prijedoru/2353050/>

¹⁴¹ Самопоштовање. "30. маја 92. у 4 и 20 почео је напад на Приједор.". Facebook [online]. 30.5.2022. [cit. 2023-04-20] Dostupné z: www.facebook.com/100863401780371/photos/a.273400247860018/537394664793907/

¹⁴² U Prijedoru obilježavaju "oslobodjenje grada" i poručuju da su "bijeje trake laž." N1 info.ba [online]. 30.5.2022. [cit. 2023-04-18] Dostupné z: <https://n1info.ba/vijesti/u-prijedoru-obiljezavaju-oslobodjenje-grada-i-porucuju-da-se-bijeje-trake-laz/>

¹⁴³ Why is 'Republika Srpska Day' controversial in Bosnia? Al Jazeera [online]. 9.1.2023. [cit. 2023-05-10] Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2023/1/9/why-is-republika-srpska-day-controversial-in-bosnia>

a etablováním ve veřejném prostoru, se mohli aktivisté stojící za kampaní přesunout k dalším krokům ve vyrovnávání se s minulostí.

3.4. Inicijativa pro výstavbu pomníku 102 zavražděným dětem

Jednou z aktivit plynule navazujících na komemorační kampaň byla iniciativa pro výstavbu pomníku 102 dětem mezi šesti měsíci a šestnácti lety věku (některé zdroje uvádějí mezi dvěma měsíci a sedmnácti lety věku¹⁴⁴), které byly v opštině Prijedor zavražděny mezi lety 1992 a 1995. Inicijativa byla zahájena 7. května 2014 a jejím cílem bylo vybudovat pomník v centru města¹⁴⁵. Dohodu o spolupráci podepsali rodiče zavražděných dětí a jejich příbuzní. Zástupcem byl zvolen Fikret Bačić, jehož šestiletá dcera Nermina a dvanáctiletý syn Nermin byli zabití během masakru stopadesáti civilistů ve vesnici Zecovi 25. července 1992¹⁴⁶, při němž ztratil Bačić celkem 29 příbuzných¹⁴⁷ ¹⁴⁸. Těla Nerminy a Nermina, stejně jako mnoho dalších, doposud nebyla nalezena. Bačić tvrdí, že výhrady k výstavbě pomníku mají výlučně místní autority, zatímco běžní srbští občané by s ní neměli problém, stejně jako nemají problém s růžemi, které jsou každoročně pokládány na hlavní náměstí v rámci Dne bílých stuh a nikdo z místních si nedovolí s nimi manipulovat. Pravidelné květnové instalace ze stovky a dvou růží jsou tak vlastně dočasnými pomníky. „Problém je, že politici, kteří byli u moci během války, jsou stále u moci i dnes,“ komentuje Bačić. „Tento pomník je mnohem důležitější pro ty, co mají děti teď, než pro ty, jejichž děti byly zabity v minulých desetiletích. To oni by se měli ptát, zda jsou jejich děti skutečně v bezpečí, když se v ulicích města stále pohybují vražové 102 dětí.“¹⁴⁹ Zda by místní

---

¹⁴⁴ LJUBAS, Z. Povratnički život uz političke i etničke podjele. dw.com [online]. 21.03.2016. [cit. 2023-05-07] Dostupné z: <https://www.dw.com/bs/povratni%C4%8Dki-%C5%BEivot-u-prijedoru-uz-politi%C4%8Dke-i-etni%C4%8Dke-podjele/a-19130261>

¹⁴⁵ Stop Genocide Denial. "TRAJNO SJEĆANJE NA UBIJENU DJECU PRIJEDORA". Facebook [online]. 7.5.2014. [cit. 2023-05-07] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/637907156292778/

¹⁴⁶ Suđenje optuženima za ubistva 150 ljudi u Zecovima. Al Jazeera Balkans [online]. 17.4.2015. [cit. 2023-05-01] Dostupné z: <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2015/4/17/sudenje-optuzenima-za-ubistva-150-ljudi-u-zecovima>

¹⁴⁷ Fikret Bacic from Bosnia and Herzegovina. ICMP [online]. Nedatováno. [cit. 2023-04-06] Dostupné z: <https://www.icmp.int/news/international-day-of-the-disappeared/fikret-bacic-from-bosnia-and-herzegovina/>

¹⁴⁸ BURSAĆ, D. Fikret Bačić, čovjek kome su četnici ubili 29 članova porodice. Al Jazeera Balkans [online]. 30.5.2018. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: <https://balkans.aljazeera.net/opinions/2018/5/30/fikret-bacic-covjek-kome-su-cetnici-ubili-29-clanova-porodice>

¹⁴⁹ Towards the Truth: Fikret Bačić. International Center for Transitional Justice [online]. Nedatováno. [cit. 2023-04-17] Dostupné z internetového archivu: web.archive.org/web/20220301034657/https://www.ictj.org/gallery-items/fikret-bacic-bosnia-and-herzegovina

srbské obyvatelstvo s pomníkem věnovaným nesrbským obětem opravdu nemělo problém je nicméně do jeho případné výstavby předmětem k diskuzi.

Vzhledem k tomu, že prijedorské městské¹⁵⁰ zastupitelstvo dlouhodobě odmítalo zařadit téma výstavby pomníku do agendy, rozhodli se rodiče zorganizovat petici, jejíž podepsání bylo možné na několika místech v Prijedoru a okolních obcích. Petice s 1175 podpisy byla na radnici odeslána 25. listopadu¹⁵¹ a 22. prosince se skupina rodičů sešla s tehdejšími předsedou prijedorského městského zastupitelstva Seadem Jakupovićem. Ten žádost podpořil a výstavba pomníku byla naplánována na rok 2016¹⁵². V roce 2015 ale městské shromáždění odmítlo diskutovat o povolení pro výstavbu a Jakupović, sám přeživší koncentračního tábora, návrh jak na výstavbu pomníku zavražděným dětem, tak na výstavbu pomníku v Omarske už do konce svého funkčního období na program neumístil.

Krokem k přijetí minulosti bylo otištění nekrologu se jmény a fotografiemi všech 102 dětských obětí^{153 154} 31. května 2017 v místním městem financovaném deníku Kozarski Vjesnik. Podnět k tomuto kroku dali předešlého roku členové prijedorského mládežnického centra KVART v čele se srbským aktivistou Goranem Zorićem, tehdy je ale deník odmítl¹⁵⁵. V následujících letech po otištění Kozarski Vjesnik krok několikrát zopakoval¹⁵⁶.

Po Pavićově předání funkce starosty Milenku Đakovićí proběhlo v roce 2019 několik jednání aktivistů s vedením zastupitelstva města, jejichž výsledkem bylo sestavení seznamu sedmi možných lokalit vhodných k výstavbě pomníku, proti nimž

---

¹⁵⁰ V červenci 2012 získal Prijedor status města, ze zastupitelstva opštiny se tedy stalo zastupitelstvo městské.

¹⁵¹ Stop Genocide Denial. "URUČENJE PETICIJE ZA SPOMENIK DJECI". Facebook [online]. 24.11.2014. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/738944006189092/

¹⁵² Stop Genocide Denial. "Skupština Prijedora će raspravljati o spomeniku ubijenoj djeci...". Facebook [online]. 23.12.2014. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: www.facebook.com/StopGenocideDenial/photos/a.306037902813040/753869264696566/

¹⁵³ "Kozarski vjesnik" besplatno objavio čitulju za 102 ubijene djece. Perspektiva.ba [online]. 31.5.2019. [cit. 2023-04-18] Dostupné z: <https://perspektiva.ba/kozarski-vjesnik-besplatno-objavio-citulju-za-102-ubijene-djece/>

¹⁵⁴ Al Jazeera Balkans. Maličbegović: Kozarski vjesnik objavio imena 102 ubijene djece Prijedora. Youtube [online video]. 31.5.2017. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=zRxw3IMIU1k&ab_channel=AlJazeeraBalkans

¹⁵⁵ Kozarski vjesnik odbio objaviti sjećanje na ubijenu djecu Prijedora. Klix.ba [online]. 25.05.2016. [cit. 2023-04-30] Dostupné z: <https://www.klix.ba/vijesti/bih/kozarski-vjesnik-odbio-objaviti-sjecanje-na-ubijenu-djecu-prijedora/160525094>

¹⁵⁶ Spisak 102 ubijene djece. Avaz.ba [online]. 31.5.2020. [cit. 2023-04-18] Dostupné z: <https://avaz.ba/vijesti/bih/573194/spisak-102-ubijene-djece>

nikdo nic nenamítal¹⁵⁷. Při příležitosti Dne bílých stuh v roce 2020 vyzvala komisařka Rady Evropy pro lidská práva Dunja Mijatović k urychlení výstavby¹⁵⁸ a v létě roku 2021 oznámil tehdejší předseda městského zastupitelstva Mirsad Duratović, že došlo ke shodě při výběru lokality pro umístění pomníku. Mělo by se jednat o centrálně umístěný park Aleja ljubavi (Alej lásky)¹⁵⁹. Po sledu nadějných událostí se ale proces zastavil, neboť podle Duratoviće nebyly ze strany rodičů zavražděných dětí dodány dokumenty potřebné k zahájení procesu změny regulačního plánu; Fikret Bačić ale portálu Faktor.ba sdělil, že veškerou dokumentaci předložili před několika měsíci¹⁶⁰.

Poslední návrh, jak k žádosti přistoupit, je výstavba pomníku dětským obětem zároveň i z první a druhé světové války, což značně ředí jeho zamýšlený význam, neboť k původním 102 jménům by mělo přibýt několik desítek tisíc dalších — nejen z opštiny Prijedor, ale i z širokého okolí včetně koncentračního tábora Jasenovac.

„Základní myšlenkou je skrze hru s čísly ukázat, jak málo je 102 dětí z Prijedoru v porovnání se třiceti tisíci celkových obětí,“ komentuje návrh aktivista Edin Ramulić, který považuje návrh na rozšířený význam pomníku za zcela nepřijatelný. Realizace tak obsáhlého pomníku, aby byl schopen pojmut tři desítky tisíc jmen, by byla navíc tak náročná, že by k ní pravděpodobně nikdy nedošlo. Alternativním návrhem je pak společný pomník pro všechny zavražděné děti bez uvedení jejich jmen. I zde se původní záměr zcela ztrácí¹⁶¹.

Srovnávání událostí z roku 1992 s událostmi z roku 1942, což je mimojiné oblíbenou rétorikou místních srbských nacionalistů, je navíc v tomto kontextu zavádějící, neboť přirovnává okupanty prijedorského obyvatelstva k osvoboditelům od fašismu. „Pokud je osvobození Prijedoru od Němců a Ustašovců v roce 1942

---

¹⁵⁷ Uoči Dana bijelih traka: Na redu izbor lokacije za spomenik ubijenoj djeci Prijedora. Radio Slobodna Evropa [online]. 29.5.2020. [cit. 2023-04-23] Dostupné z: <https://www.slobodnaevropa.org/a/30642290.html>

¹⁵⁸ Dunja Mijatović: Ubrzati pripreme za spomenik deci ubijenoj u Prijedoru 1992. Autonomija [online]. 31.5.2020 [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://autonomija.info/dunja-mijatovic-ubrzeni-pripreme-za-spomenik-deci-ubijenoj-u-prijedoru-1992/>

¹⁵⁹ DUVNJAK-ŠALAKA, E. Pronađena lokacija za gradnju spomenika ubijenoj djeci Prijedora, na potezu Skupština Grada. Faktor [online]. 2.7.2021. [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://www.faktor.ba/vijest/pronadana-lokacija-za-gradnju-spomenika-ubijenoj-djeci-prijedora-na-potezu-skupstina-grada/130357>

¹⁶⁰ DUVNJAK-ŠALAKA, E. Spomenik ubijenoj djeci Prijedora: Duratović čeka dokumentaciju, roditelji poručuju da su sve dostavili. Faktor [online]. 15.2.2022 [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://www.faktor.ba/vijest/spomenik-ubijenoj-djeci-prijedora-duratovic-ceka-dokumentaciju-roditelji-porucuju-da-su-sve-dostavili/153539>

¹⁶¹ Umjesto spomenika za 102 ubijene djece u Prijedoru, politika trguje i priprema nešto drugo. Klix.ba [online]. 28.5.2022. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://www.klix.ba/vijesti/bih/umjesto-spomenika-za-102-ubijene-djece-u-prijedoru-politika-trguje-i-priprema-nesto-drugo/220528054>

srovnáno s rokem 1992, tak to znamená, že osvobodili moje město ode mě tím, že mě poslali do koncentračního tábora,¹⁶² komentuje paradoxní příběh Satko Mujagić a poukazuje na ukázkový příklad historického revisionismu.

Návrh společného pomníku, který byl poprvé navržen v roce 2018 během funkčního období Pavićova nástupce Milenka Đakoviće¹⁶³, oživil na zasedání městského zastupitelstva 25. května 2022 Mirsad Duratović, tou dobou předseda zastupitelstva, který byl již v práci zmíněn v několika kontextech. Duratović je vedle působení na prijedorské radnici také prezidentem Sdružení vězňů koncentračních táborů Prijedor 92, předsedou Regionální unie sdružení vězňů koncentračních táborů regionu Banja Luka a členem Svazu vězňů koncentračních táborů v Bosně a Hercegovině. Během války byl jako sedmnáctiletý vězňem v táborech Omarska, Manjača a Trnopolje a přišel o několik desítek členů rodiny. Následně byl nucen emigrovat a od svého návratu zpět do regionu po konci války se dlouhodobě angažuje jako aktivista, mimojiné ve věci výstavby pomníku v Omarske^{164 165}.

Jeho snížené nároky a změna postoje, která mezi Bosňáky vyvolala značné rozčarování, byly zřejmě výsledkem snahy udržet svou pozici v zastupitelstvu, přičemž zároveň působí jako místopředseda Národního shromáždění Republiky srbské.

„Nejkontroverznější je zde role Mirsada Duratoviće. Obětoval vše, veškerou svou důvěryhodnost, aby se zavděčil svým koaličním partnerům ze SNSD, kteří ho drží ve funkci. Ti ho zvolili a ti nad ním drží kontrolu. Odmítá setkání s představitelem rodičů [Fikretem Bačićem], rozhovor o tomto tématu, a umístění kroků nezbytných k výstavbě do agendy,“ komentuje Edin Ramulić. Duratović v rozhovoru pro Klix.ba

---

¹⁶² MUJAGIĆ, Satko a VYKYPĚLOVÁ, Barbora [osobní komunikace]. Praha, 27.4.2023.

¹⁶³ DAJIĆ, M. Milenko Đaković: Ako nađemo zajedničko rješenje, najmanji je problem u Prijedoru izgraditi jedan, dva spomenika ili koliko god treba. Oslobođenje [online]. 18.1.2019 [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://www.oslobodjenje.ba/dosjei/intervjui/milenko-dakovic-ako-nademo-zajednicko-rjesenje-najmanji-je-problem-u-prijedoru-izgraditi-jedan-dva-spomenika-ili-koliko-god-treba-425806>

¹⁶⁴ Obilježena 29. godišnjica početka raspuštanja logora "Omarska": Borba za prava svih žrtava ne smije prestati. AA.com.tr [online]. 6.8.2021. [cit. 2023-05-10] Dostupné z: <https://www.aa.com.tr/ba/balkan/obilje%C5%BEena-29-godi%C5%A1njica-po%C4%8Detka-raspu%C5%A1tanja-logora-omarska-borba-za-prava-svih-%C5%BErtava-ne-smije-prestati/2326430>

¹⁶⁵ Duratović: Kao dijete sam preživio živi štit. Al Jazeera Balkans [online]. 18.7.2014. [cit. 2023-05-10] Dostupné z: <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2014/7/18/duratovic-kao-dijete-sam-prezivio-zivi-stit>

prohlásil, že disponuje písemným prohlášením od Fikreta Bačića potvrzujícím, že společný pomník je přesně to, co si sdružení přeje¹⁶⁶.

V minulosti Duratović ukázal, že je kompromisům ve věci výstavby pomníku otevřen, když navrhl pomník tábora Omarska koncipovat jako vzpomínku všem civilním obětem bez zmiňování etnicity¹⁶⁷. Jednalo se nicméně o ústupek zásadně jiným směrem, než o kterém zastupitelstvo diskutovalo v tomto případě a jehož aplikováním by se zcela změnila zamýšlená podstata pomníku.

V roce 2021 přiznala vláda Republiky srbské Mirsadu Duratovićovi jako prvnímu občanovi nesrbské národnosti status oběti válečného mučení¹⁶⁸. Zákon o ochraně obětí válečného mučení vstoupil v Republice srbské v platnost v roce 2019, cesta k získání statutu je ale problematická¹⁶⁹ a i samotná jeho podstata je kontroverzní, neboť nositel je v jeho definici obětí „sběrného centra“ („sabirni centar“), nikoliv koncentračního tábora.

Kvůli zvýšené podpoře SNSD při sestavování nové rady ministrů, v níž mimojiné figuruje na postu předsedy Výboru pro ochranu práv uprchlíků, vysídlených osob a navrátilců bosenský Srb Srđan Todorović¹⁷⁰, byl Mirsad Duratović na začátku roku 2023 vyloučen ze členství v politické straně Demokratska fronta¹⁷¹.

Ačkoli tedy návrh na výstavbu pomníku 102 zavražděným dětem, stejně jako návrh na výstavbu pomníku v Omarske, čeká na další postup na prijedorské radnici, nezměnila se situace ani po působení Mirsada Duratoviće na postu předsedy

---

¹⁶⁶ Umjesto spomenika za 102 ubijene djece u Prijedoru, politika trguje i priprema nešto drugo. Klix.ba [online]. 28.5.2022. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://www.klix.ba/vijesti/bih/umjesto-spomenika-za-102-ubijene-djece-u-prijedoru-politika-trguje-i-priprema-nesto-drugo/220528054>

¹⁶⁷ MARUŠIĆ, S. J., MILOŠEVIĆ, M., RISTIĆ, M., JUKIĆ, E. M., PEĆI, E., PAVELIĆ, B. Ethnic Divisions Set in Stone. Balkan Transitional Justice [online]. 25.6.2013 [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://balkaninsight.com/2013/06/25/ethnic-divisions-set-in-stone/>

¹⁶⁸ VESELINOVIĆ, G., MILOJEVIĆ, M. Prvi put Prijedor priznao status žrtve logorašu iz Omarske. Radio Slobodna Evropa [online]. 1.6.2021 [cit. 2023-05-06] Dostupné z: <https://www.slobodnaevropa.org/a/po-prvi-put-prijedor-priznao-status-zrtve-logorašu-iz-omarske-31284852.html>

¹⁶⁹ MILOJEVIĆ, M. Žrtve ratne torture traže ukidanje roka za sticanje statusa u Republici Srpskoj. Radio Slobodna Evropa [online]. 28.10.2022. [cit. 2023-05-06] Dostupné z: <https://www.slobodnaevropa.org/a/bih-republika-srpska-zrtve-ratne-torture-ukidanje-roka-sticanje-statusa/32103819.html>

¹⁷⁰ Odbor za zaštitu prava izbjeglica, raseljenih lica i povratnika. Narodna skupština Republike Srpske [online]. Nedatováno. [cit. 2022-05-08] Dostupné z: <https://www.narodnaskupstinars.net/?q=la/odbor-poslanik/odbor-za-zaštitu-prava-izbjeglica-raseljenih-lica-i-povratnika>

¹⁷¹ Iz DF-a isključen Mirsad Duratović zbog podrške novom Vijeću ministara. N1info.ba [online]. 13.1.2023. [cit. 2023-05-01] Dostupné z: <https://n1info.ba/vijesti/iz-df-a-isključen-mirsad-duratović-zbog-podrske-novom-vijecu-ministara>

prijedorského městského zastupitelstva. K dotazu autorky na současný stav výstavby pomníků se Mirsad Duratović ani kancelář Výboru pro ochranu práv uprchlíků, vysídlených osob a navrátilců Národního shromáždění Republiky srbské nevyjádřili.

31. května 2022, u příležitosti třicátého výročí masakrů v Prijedoru, se během komemorační události v Prijedoru objevil transparent s nápisem „Duratović a Bursać společně proti pomníku“ („Duratović i Bursać udruženi protiv spomenika“) (Saša Bursać je členem předsednictva a bývalým předsedou městského výboru SNSD Prijedor, který Den bílých stuh označuje za „bosňáckou propagandu“¹⁷²)¹⁷³.

Téhož dne vznikla webová stránka prijedormonument.com, on-line pomník 3173 obětem, koncipován jako odpověď na neschopnost radnice realizovat fyzický pomník.

V rámci myšlenky „Za rovnost a právo vzpomínat!“ a snahy poukázat na nutnost depolitizace připomínání obětí se Refik Hodžić, aktivista iniciativy Jer me se tiče a další klíčová osoba za Dnem bílých stuh, zasazoval za vystavení pomníku převážně srbským obětem zavražděných bosenskou armádou v letech 1992–1993 v sarajevské horské oblasti Kazani. Někteřími členy bosňácké komunity byl za tento postoj kritizován, především těmi ze strany bosňácké nacionalistické strany SDA¹⁷⁴. Podporu výstavbě vyjádřil také mimojiné Fikret Bačić¹⁷⁵.

Pomník v Kazani byl nakonec v listopadu 2021 vytyčen se jmény obětí, ale bez uvedení jmen pachatelů. To rodiny obětí odsoudily a na odhalování pomníku se nedostavily¹⁷⁶. V regionu se i přesto jedná o výjimečný případ realizace pomníku obětem pachatelů z vlastní komunity.

---

¹⁷² SNSD Prijedor: Reagovati na bošnjačku propagandu. RTRS [online]. 4.6.2018. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=300187>

¹⁷³ Obilježen Dan bijelih traka, političarima nije dozvoljeno obraćanje. Federalna.ba [online]. 31.5.2022 [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://federalna.ba/obiljezen-dan-bijelih-traka-politicarima-nije-dozvoljeno-obracanje-alz4g>

¹⁷⁴ Refik Hodžić je sramnim ispadom žestoko uvrijedio sve prijedorske žrtve, ali i sve Sarajlije. SAFF Portal [online]. 30.5.2017. [cit. 2023-04-22] Dostupné z: <https://saff.ba/refik-hodzic-je-sramnim-ispadom-zestoko-uvrijedio-sve-prijedorske-zrtve-ali-i-sve-sarajlije/>

¹⁷⁵ DUVNJAK-ŠALAKA, E. Bačić: Bio sam potpisnik gradnje spomenika na Kazanima, a naša ubijena djeca u Prijedoru još nemaju spomenik. Faktor.ba [online]. 16.11.2021. [cit. 2023-04-22] Dostupné z: <https://www.faktor.ba/vijest/bacic-bio-sam-potpisnik-gradnje-spomenika-na-kazanima-a-nasa-ubijena-djeca-u-prijedoru-jos-nemaju-spomenik/144569>

¹⁷⁶ BEGIĆ, J. Sarajevo to Build Massacre Memorial without Naming Perpetrators. Balkan Insight [online]. 27.10.2021. [cit. 2023-04-22] Dostupné z: <https://balkaninsight.com/2021/10/27/sarajevo-to-build-massacre-memorial-without-naming-perpetrators/>

4. Pokrytí v mediálním diskurzu v prostředí Bosny a Hercegoviny, Srbska a Chorvatska

4.1. Prostředí Federace Bosny a Hercegoviny a Chorvatska

Internetové i tištěné deníky ve Federaci Bosny a Hercegoviny, převedším ty cílené na Bosňáky, detailně pokrývají téma Dne bílých stuh od začátku jeho vzniku a věnují mu stovky článků. Nejprodávanější deník Dnevni Avaz vydal dokonce speciální čísla zaměřená pouze na události v Prijedoru a jejich komemoraci, včetně rozhovorů s předními osobnostmi iniciativ či popisu problémů s vystavením pomníku zavražděným dětem a obtížné komunikace s místními úřady¹⁷⁷. O událostech pravidelně zpravují všechny populární deníky a portály, vedle Avazu také Oslobođenje¹⁷⁸, Klix¹⁷⁹, Fokus¹⁸⁰ nebo N1 BiH¹⁸¹. Součástí zpráv je důraz na počet obětí, případně také jejich jmenování, a upozorňování na dlouhotrvající problematiku popírání činů z devadesátých let ze strany lokálních prijedorských (a bosenskosrbských obecně) autorit. Průběžné informování udržuje téma v této oblasti aktuální.

Deníky ve Federaci cílené na bosenské Chorvaty, tedy především mostarské Dnevni list¹⁸² a Večernji list¹⁸³, se tématem zabývají o poznání méně — tématu věnují jednotky článků, v nichž předkládají krátký popis historického pozadí a počty obětí a stručně pokrývají také problematiku kolem výstavby pomníku zavražděným dětem, ale neposkytují detailnější informace.

---

¹⁷⁷ Dnevni Avaz, specijalni prilog: Kolika je u Prijedoru čaršija još je veća moja tuga... 31.5.2016. Avaz-rotopress d.o.o Sarajevo. ISSN 1840-3522. Dostupné z: <https://digital.avaz.ba/izdanja/citaj/543>

¹⁷⁸ ČOSIĆ, K. Dan bijelih traka danas će biti obilježen u mnogim gradovima u BiH, regiji, Evropi, ali... - Prijedorске vlasti još bježe od istine! Oslobođenje [online]. 31.5.2022. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://www.oslobodjenje.ba/vijesti/bih/dan-bijelih-traka-danas-ce-bit-obiljezen-u-mnogim-gradovima-u-bih-regiji-evropi-ali-prijedorске-vlasti-jos-bjeze-od-istine-763314>

¹⁷⁹ Kanadski grad Hamilton se uključio u kampanju Međunarodni dan bijelih traka. Klix.ba [online]. 31.5.2017. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://www.klix.ba/vijesti/svijet/kanadski-grad-hamilton-se-ukljucio-u-kampanju-medjunarodni-dan-bijelih-traka/170531008>

¹⁸⁰ "Dan bijelih traka" - Tužno sjećanje na 3.176 ubijenih Prijedorčana i 102 djece. Fokus.ba [online]. 30.5.2021. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://www.fokus.ba/vijesti/bih/dan-bijelih-traka-tuzno-sjecanje-na-3-176-ubijenih-prijedorčana-i-102-djece/2075905>

¹⁸¹ Studenti Pravnog fakulteta u Zenici obilježili Dan bijelih traka. N1info.ba [online]. 29.5.2020. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://n1info.ba/vijesti/a437157-studenti-pravnog-fakulteta-u-zenici-obiljezili-dan-bijelih-traka/>

¹⁸² Mostar se prisjetio progona i stradanja građana Prijedora. Dnevni.ba [online]. 31.5.2020. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://dnevni.ba/dnevni/mostar-se-prisjetio-progona-i-stradanja-gradjana-prijedora/>

¹⁸³ Dan bijelih traka: Sjećanje na 3.000 ubijenih Prijedorčana. Vecernji.ba [online]. 31.5.2017. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://www.vecernji.ba/vijesti/dan-bijelih-traka-sjecanje-na-3-000-ubijenih-prijedorčana-1173361>

Také v samotném Chorvatsku, v denících jako je Index¹⁸⁴, Novi list¹⁸⁵, N1¹⁸⁶, Jutarnji list¹⁸⁷, Večernji list¹⁸⁸ nebo Slobodna Dalmacija¹⁸⁹, je Den bílých stuh (v chorvatském prostředí nazýván vedle Dan bijelih traka také jako Dan bijelih vrpca) zmiňován spíše sporadicky. Samotné zločiny z devadesátých let, které jsou základním stavebním kamenem této komemorační události, jsou pokrývány průběžně, ovšem především v případech, kdy byly vykonávány nad skupinami, jejíž většinu tvořili bosenští Chorvaté, jako tomu bylo například ve vesnicích Lovas v říjnu 1991¹⁹⁰ a Briševo v červenci 1992¹⁹¹, kde bosenští Srbové zavraždili celkem téměř sto šedesát Chorvatů. V Lovasu byli navíc Chorvaté podle výpovědí některých svědků¹⁹² také nuceni nosit bílé stuhy na pažích a vyvěšovat bílé látky na domech, a to o několik měsíců dříve než v Prijedoru. Tyto události tak nejsou v prostředí chorvatských médií spojovány s prijedorským Dnem bílých stuh, který je spjat spíše s Bosňáky, a pozornost je tedy i přes chorvatské zastoupení v obětech zločinů z opštiny Prijedor soustředěna jiným směrem.

---

¹⁸⁴ U BiH obilježen Dan bijelih vrpca. Ima veze s ubijenim Hrvatima i Bošnjacima. Index.hr [online]. 31.5.2019. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/u-bih-obiljezen-dan-bijelih-vrpci-ima-veze-s-ubijenim-hrvatima-i-bosnjacima/2089761.aspx>

¹⁸⁵ Dan bijelih traka: U Rijeci odana počast žrtvama rata u Prijedoru i Kozarcu 1992. Novi list [online]. 31.5.2021. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://www.novilist.hr/rijeka-regija/rijeka/na-gatu-karoline-rijecke-odana-pocast-zrtvama-rata-u-prijedoru-i-kozarcu-1992/>

¹⁸⁶ Obilježen "Dan bijelih vrpca" u Prijedoru. N1info.hr [online]. 31.5.2019. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://n1info.hr/regija/a407364-obiljezen-andquotdan-bijelih-vrpcandquot-u-prijedoru/>

¹⁸⁷ SKANDALOZNA IZJAVA Gradonačelnik Prijedora dan sjećanja na masovne zločine nad nesrbima nazvao gay paradom! Jutarnji.hr [online]. 2.6.2013. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/skandalozna-izjava-gradonacelnik-prijedora-dan-sjecanja-na-masovne-zlocine-nad-nesrbima-nazvao-gay-paradom-1149866>

¹⁸⁸ Prijedor: Obilježen "Dan bijelih vrpca" u znak sjećanja na ubijene i prognane Hrvate i Bošnjake. Vecernji.hr [online]. 31.5.2019. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://www.vecernji.hr/vijesti/prijedor-obiljezen-dan-bijelih-vrpci-u-znak-sjecanja-na-ubijene-i-prognane-hrvate-i-bosnjake-1323110>

¹⁸⁹ BiH: "Dan bijelih traka" - sjećanje na zločine i progone u Prijedoru. Slobodna Dalmacija [online]. 31.5.2012. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/regija/bih-dan-bijelih-traka-sjecanje-na-zlocine-i-progone-u-prijedoru-168900>

¹⁹⁰ Obilježena 22. obljetnica okupacije Lovasa. Vecernji.hr [online]. 10.10.2013. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://www.vecernji.hr/vijesti/obiljezena-22-obljetnica-okupacije-lovasa-625765>

¹⁹¹ International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY). Prosecutor v. Milomir Stakić (Judgement), para. 269. IT-97-24-T. ICTY.org. [online] 31.7.2003. [cit. 1. 5. 2023] Dostupné z: <https://ucr.irmct.org/LegalRef/CMSDocStore/Public/English/Judgement/NotIndexable/IT-97-24/JUD35R0000039063.doc>

¹⁹² International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY). Přepis soudního jednání. Hadžić. IT-04-75. ICTY.org. [online] 27.11.2012. [cit. 2023-04-15] Dostupné z: <https://ucr.irmct.org/LegalRef/CMSDocStore/Public/English/Transcript/NotIndexable/IT-04-75/TRS10391R0000391953.doc>

4.2. Prostředí Republiky Srbské

Nejčtenější deníky v Republice srbské dle dostupné statistiky¹⁹³ jsou Blic, Glas Srpske, Večernje novosti a Nezavisne novine. Jelikož Blic a Večernje novosti jsou deníky ze Srbska¹⁹⁴, budou rozebrány v následující kapitole a deníky a internetové portály, které budou podrobeny analýze v této kapitole, věnují více prostoru autorkou vybraným a regionálním deníkům a portálům. Rozebrány budou vedle deníků Glas Srpske a Nezavisne novine také webové portály Srpska Info, RTRS, RTV BN, Prijedor Danas, Buka a deník Kozarski Vjesnik.

4.2.1. Glas srpske

Banjalucký deník¹⁹⁵ Glas srpske, který začal vycházet v létě 1943 o pár týdnů dřív než Oslobođenje a jedná se tak o nejstarší dosud vycházející noviny v Bosně a Hercegovině, nepokrývá téma příliš hojně ani pravidelně. První článek vyšel prvního června 2015, když aktivisté během shromáždění předešlého dne uvázali v centru Prijedoru bílou stuhu na paži sochy lékaře Mladena Stojanoviće, což článek označil za provokaci¹⁹⁶. Ve článku z června 2019 označuje deník nařízení nosit bílé stuhu z roku 1992 za „falešná obvinění“ a mluví o „vrcholu otevřené srbofobie“¹⁹⁷. Další zveřejněná zpráva se týká stížností předsedy Výboru pro ochranu práv Srbů v FBiH Đorđe Radanoviće na adresu Dne bílých stuh, jehož konání je v Republice srbské umožněno Bosňákům i přesto, že Federace Bosny a Hercegoviny podle jeho slov podobná setkání na svém území Srbům neumožňuje¹⁹⁸. Ve článku „Obilježen Dan bijelih traka

---

¹⁹³ Dnevne novine u BiH. GfK BH [online]. 2006. [cit. 2023-04-20] Dostupné z internetového archivu: https://web.archive.org/web/20111113012002/http://www.gfk.ba/imperia/md/content/gfkbh/pr_eng/2006_bs/gfk_pr_02-2006_-_dnevne_novine.pdf

¹⁹⁴ Blic má regionální variantu pro Republiku Srbskou vycházející pod názvem EuroBlic, její obsah je však v podstatě totožný.

¹⁹⁵ Zkoumána byla on-line verze deníku.

¹⁹⁶ Heroja Kozare uvlače u pricu o zlocinima. Glas Srpske [online]. 1.6.2015. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://www.glassrpske.com/lat/drustvo/panorama/heroja-kozare-uvlace-u-pricu-o-zlocinima/184708>

¹⁹⁷ MOMIĆ, D. I Sarajevo ignoriše Emirov šovinizam. Glas Srpske [online]. 18.6.2019. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: https://www.glassrpske.com/lat/novosti/vijesti_dana/i-sarajevo-ignorise-emirov-sovinizam-video/286556

¹⁹⁸ Radanović: Srbima u FBiH onemogućeno da obilježe mjesta stradanja. Glas Srpske [online]. 20.7.2020. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: https://www.glassrpske.com/lat/novosti/vijesti_dana/radanovic-srbima-u-fbih-onemoguceno-da-obiljeze-mjesta-stradanja/325608

u Prijedoru“ („V Prijedoru se slavil Den bílých stuh“) z května 2020 je stručně popsána komemorační událost včetně uvedení celkového počtu obětí zločinů v opštině¹⁹⁹. Článek „U Prijedoru obilježen dan sjećanja na stradanje Bošnjaka“ („V Prijedoru se konal den památky utrpení Bosňáků“) z roku 2022 popisuje shromáždění v Prijedoru včetně zákazu průvodu, nulové účasti na „konkurenčním“ průvodu k příležitosti narozenin Viktora Orbána a těžkostí provázejících výstavbu pomníku 102 zavražděným dětem. Vyhlášku o nošení bílých stuh z roku 1992 nicméně zpochybňuje a uvádí, že nic takového nebylo potvrzeno²⁰⁰.

4.2.2. Nezavisne novine

Banjalucký deník²⁰¹ Željka Kopanji již v devadesátých letech informoval o atrocitách páchaných bosenskými Srby na bosenských Muslimech²⁰². Dle předpokladu tedy o Dni bílých stuh informuje pravidelně téměř každý rok a v souladu se shledáními Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii, včetně předkládání faktů o obětech. O iniciativě informuje již v roce 2012, kdy prostřednictvím stručného článku tlumočí výzvu k navléknutí bílých stuh ve znamení solidarity a předkládá číselná fakta o obětech zločinů²⁰³. V následujících letech informuje mimojiné o Pavićově výroku o „průvodu gayů“²⁰⁴, komemoračních událostech v Prijedoru i dalších bosenských městech²⁰⁵ nebo o zákazu průvodu z roku 2022, přičemž adresuje také problematiku popírání událostí ze strany vlády Republiky

---

¹⁹⁹ Obilježen Dan bijelih traka u Prijedoru. Glas Srpske [online]. 31.5.2020. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://www.glassrpske.com/lat/drustvo/panorama/obiljezen-dan-bijelih-traka-u-prijedoru/319500>

²⁰⁰ U Prijedoru obilježen dan sjećanja na stradanje Bošnjaka. Glas Srpske [online]. 31.5.2022. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://www.glassrpske.com/lat/drustvo/panorama/u-prijedoru-obiljezen-dan-sjecanja-na-stradanje-bosnjaka/414025>

²⁰¹ Zkoumána byla on-line verze deníku.

²⁰² IPF Awards 2000 - Announcement. Committee to Protect Journalists [online]. Nedatováno. [cit. 2022-04-26] Dostupné z: <https://cpj.org/awards/awards00/>

²⁰³ Održana akcija Zaustavimo negiranje genocida. Nezavisne Novine [online]. 31.5.2012. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://www.nezavisne.com/novosti/gradovi/Odrzana-akcija-Zaustavimo-negiranje-genocida/143345>

²⁰⁴ Marko Pavić Dan bijelih traka nazvao gej paradom. Nezavisne Novine [online]. 1.6.2013. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://www.nezavisne.com/novosti/gradovi/Marko-Pavic-Dan-bijelih-traka-nazvao-gej-paradom/194526>

²⁰⁵ TADIĆ, N. Tuzlaci nosili bijele trake za žrtve Prijedora. Nezavisne Novine [online]. 31.5.2022. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://www.nezavisne.com/novosti/gradovi/Tuzlaci-nosili-bijele-trake-za-zrtve-Prijedora/720887>

srbské²⁰⁶. Deník zveřejnil také zprávu o roztržce jedné z účastnic shromáždění, Florence Hartmannové — bývalé mluvčí hlavní žalobkyně Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii v Haagu, a číšníka v místní restauraci, který jí odmítl obsloužit kávou poté, co jej údajně vyzvala, aby si také navlékl bílou stuhu²⁰⁷. Sama Hartmannová incident v restaurantu popisuje tak, že jí číšník odmítl obsloužit pouze proto, že měla stuhu sama na paži²⁰⁸. Deník také tlumočí nespokojenost zástupců srbských spolků o nemožnosti označování pamětních míst Srby na území Federace Bosny a Hercegoviny²⁰⁹.

4.2.3. Srpska Info

Banjalucký portál Srpska Info založený v roce 2018 zmiňuje Den bílých stuh poprvé 11. května 2021 ve článku „Zločin nad JNA opet nije obilježen u Dobrovoljačkoj: Bošnjaci mogu u Prijedor, Srbi ne mogu u Sarajevo“ („Zločin proti JNA opět nebyl připomenut v Dobrovoljačské: Bosňáci mohou do Prijedoru, Srbové nemohou do Sarajeva“), kde popisuje nemožnost konání komemoračních událostí v sarajevské ulici Hamdije Kreševljakovića (dříve Dobrovoljačka), kde došlo v květnu 1991 k napadení konvoje vojáků Jugoslávské lidové armády, kteří se stahovali z města, vojáky Armády Bosny a Hercegoviny²¹⁰. Článek cituje předsedu Výboru pro ochranu Srbů ve Federaci Bosny a Hercegoviny Đorđe Radanoviće, podle nějž „V Prijedoru nikdo nedělá problémy s připomínáním Dne bílých stuh, na náměstí, v centru Prijedoru.

---

²⁰⁶ VUKIĆ, U. U Prijedoru obilježen “Dan bijelih traka”: Odata počast za 102 ubijene djece. Nezavisne Novine [online]. 31.5.2022. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://www.nezavisne.com/novosti/bih/U-Prijedoru-obiljezen-Dan-bijelih-traka-Odata-pocast-za-102-ubijene-djece/720846>

²⁰⁷ Dakić: Artman ne treba da nas uči čije su žrtve veće i čije suze više bole. Nezavisne Novine [online]. 1.6.2016 [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://www.nezavisne.com/novosti/bih/Dacic-Artman-ne-treba-da-nas-uci-cije-su-zrtve-vece-i-cije-suze-vise-bole-FOTO/372320>

²⁰⁸ “Vlasnik restorana mi je rekao da trebam biti u zatvoru.” N1info.ba [online]. 31.5.2016. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://n1info.ba/vijesti/a98284-Hartmann-o-incidentu/>

²⁰⁹ Žestoke reakcije iz RS: “Džaferoviću je najbolje da čuti.” Nezavisne Novine [online]. 20.7.2020. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://www.nezavisne.com/novosti/bih/Zestoke-reakcije-iz-RS-Dzafervicu-je-najbolje-da-čuti/611561>

²¹⁰ MARIČIĆ, S. Bosna i Hercegovina: Slučaj Dobrovoljačka, jedne od najkontroverznijih epizoda rata u Jugoslaviji. BBC News Na Srpskom [online]. 3.5.2022. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://www.bbc.com/serbian/lat/balkan-61278805>

Nikdo kvůli tomu nenapadal lidi ani nezpůsoboval problémy, a tady je problém, když přijde patnáct lidí položit květiny.“²¹¹

31. května 2021 portál zveřejňuje článek, v němž citováním Bakira Izetbegoviće, prezidenta bosňácké politické strany Stranka demokratske akcije (SDA) a bývalého člena předsednictva Bosny a Hercegoviny, stručně uvádí počet obětí prijedorských masakrů. Článek má titulěk „Nove provokacije Izetbegovića povodom Dana bjelih traka u Prijedoru „Borićemo se da više nikada nacisti ne ubijaju ljude““ („Nové provokace Izetbegoviće u příležitosti Dne bílých stuh v Prijedoru „Budeme bojovat, aby nacisté už nikdy nezabýjeli lidi““)²¹².

2. června 2022 na portálu vychází článek „Nedopustivo lažno krojenje istorije“ Miletić navodi da Bošnjaci u Prijedoru nikada nisu nosili bijele trake“ („Nepřijatelné falešné přešívání historie“ Miletić uvádí, že Bosňáci v Prijedoru nikdy nenosili bílé stuhy“), v němž je nařízení nošení bílých stuh z roku 1992 označeno za „bosňáckou lobby“ a je v něm citován prezident městského výboru politické strany Socijalistička partija Srpske (SPS) v Prijedoru Duško Miletić, který prohlašuje, že Den bílých stuh „symbolizuje domnělou památku Bosňáků, kteří byli podle svého vyprávění během války v devadesátých letech přinuceni nosit bílé stuhy kolem paže“. „Všichni, kteří jsme v této oblasti během války žili, dobře víme, že nic takového se nikdy nedělo. Lež o bílých stuhách je bosňáckým národem pěstována roky a tak vzniká falešný obraz, ve kterém jsou Srbové vykreslováni v horším světle než nacisté,“ cituje portál Miletiće²¹³.

---

²¹¹ RADA OVIĆ, M. Zločin nad JNA opet nije obilježen u Dobrovoljačkoj: Bošnjaci mogu u Prijedor, Srbi ne mogu u Sarajevo. Srpskainfo [online]. 11.5.2021. [cit. 2024-04-26] Dostupné z: <https://srpskainfo.com/zlocin-nad-jna-opet-nije-obiljezen-u-dobrovoljackoj-bosnjaci-mogu-u-prijedor-srbi-ne-mogu-u-sarajevo/>

²¹² Nove provokacije Izetbegovića povodom Dana bjelih traka u Prijedoru “Borićemo se da više nikada nacisti ne ubijaju ljude”. Srpskainfo [online]. 31.5.2021. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://srpskainfo.com/nove-provokacije-izetbegovica-povodom-dana-bjelih-traka-u-prijedoru-boricemo-se-da-vise-nikada-nacisti-ne-ubijaju-ljude/>

²¹³ “Nedopustivo lažno krojenje istorije” Miletić navodi da Bošnjaci u Prijedoru nikada nisu nosili bijele trake. Srpskainfo [info]. 2.6.2022. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://srpskainfo.com/nedopustivo-lazno-krojenje-istorije-miletic-navodi-da-bosnjaci-u-prijedoru-nikada-nisu-nosili-bijele-trake/>

4.2.4. RTRS

Veřejnoprávní vysílací služba Republiky srbské, Radio Televizija Republike Srpske, poprvé informuje na svém portálu o Dni bílých stuh 31. května 2015, kdy stručně popisuje uskutečnění události, kterou popisuje jako vzpomínkovou akci na 102 bosenských dětí, které zemřely ve válce²¹⁴. Oznámení o konání pak zveřejňuje ještě v roce 2020, kdy akci označuje jako „památku Bosňáků a Chorvatů, kteří zemřeli v tomto městě během poslední války“²¹⁵, a v roce 2021, kdy se navrácí k omezení na zmínku 102 zemřelých bosenských dětí²¹⁶.

V roce 2016, kdy aktivisté v Banja Luce během shromáždění zakryli pomník vojákům padlým během národně-osvobozeneckých bojů ve druhé světové válce bílou textilií, zveřejňuje RTRS článek, v němž je spolkem studentů historie takový akt označený jako „znesvěcení památky“ a „zneužívání minulosti“. Události, které k připomínání Dne bílých stuh vedly, jsou podle nich „podle známých historických skutečností pouze vykonstruovaným vyprávěním a umělou analogií holocaustu s cílem zničit základy Republiky srbské.“²¹⁷ Ve článku z května roku 2017 RTRS popisuje okolnosti při prodeji prijedorského masného průmyslu Impro, během kterého nový majitel nařídil z průmyslového areálu odstranit pamětní desku vojákům padlým v Prijedoru v roce 1992. Podle článku toto rozhodnutí Prijedorčany rozhořčilo mimojiné v kontrastu se snahami Bosňáků zřídit pamětní centrum v průmyslových prostorách v Omarske²¹⁸. V červnu 2018 zveřejňuje RTRS reportáž „SNSD Prijedor: Reagovati na bošnjačku propagandu“ („SNSD Prijedor: Reagovat na bosňáckou propagandu“), v níž tehdejší předseda městského výboru politické strany SNSD Saša Bursać tvrdí, že je Den bílých stuh bosňácká propaganda a protisrbské vystoupení a bílé stuhy nosili vojáci

---

²¹⁴ Prijedor: Dan bijelih traka. RTRS [online]. 31.5.2015. [cit. 2023-05-04] Dostupné z: <http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=152239>

²¹⁵ „Dan bijelih traka“ u Prijedoru. RTRS [online]. 31.5.2020. [cit. 2023-05-04] Dostupné z: <http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=386292>

²¹⁶ „Dan bijelih traka“ u Prijedoru. RTRS [online]. 31.5.2021. [cit. 2023-05-04] Dostupné z: <http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=433862>

²¹⁷ Udruženje „Dr Milan Vasić“ - Nedopustivo sknavljenje istorijskih spomenika. RTRS [online]. 3.6.2016. [cit. 2023-05-04] Dostupné z: <http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=204565>

²¹⁸ Gradani Prijedora kategorični; Spomen-ploča poginulim borcima da ostane u Impru! (VIDEO). RTRS [online]. 24.5.2017. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=254538>

Armády Republiky srbské²¹⁹. Postoj SNSD vyústil v konflikt se zástupci stran DF a SDA na zasedání zastupitelstva města, o čemž článek informoval několik dní po zveřejnění postojů Saši Bursace²²⁰. RTRS také podobně jako Nezavisne novine, Glas srpske a Srpska Info informuje o nespokojenosti zástupců srbských spolků o nemožnosti označování pamětních míst Srby na území Federace Bosny a Hercegoviny^{221 222}.

31. května 2022 informuje o shromáždění na památku umučených Bosňáků a Chorvatů a žádosti o vybudování pomníku dětským obětem. Článek cituje prijedorské policejní oddělení, které „oznámilo, že čtyři veřejná shromáždění, která se dnes konala na náměstí majora Zorana Karlici, proběhla pokojně a bez incidentů“. Zákaz průvodu z důvodu shromáždění k příležitosti narozenin Viktora Orbána, na které nikdo nedorazil, článek nezmiňuje²²³.

4.2.5. RTV BN

Privátní bijelinská RTV BN zmiňuje Den bílých stuh na svém portálu 31. května 2015, kdy je podnětem článku stejně jako v případě Glasu srpske uvázání bílé stuhu na sochu Mladena Stojanoviće. Článek je titulován „Politikanti neće narušiti dobre odnose“ („Politikanti²²⁴ nenaruší dobré vztahy“), v němž cituje postoj tehdejšího starosty Prijedoru Marko Paviće²²⁵. Další a zatím jedinou zmínku obsahuje článek z roku 2019, v němž je obsáhle popsán současný stav prijedorského městského shromáždění

---

²¹⁹ SNSD Prijedor: Reagovati na bošnjačku propagandu. RTRS [online]. 4.6.2018. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=300187>

²²⁰ Odbornici SDA i DF napustili zasjedanje Skupštine grada Prijedora. RTRS [online]. 13.6.2018. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=301171>

²²¹ Brojne osude iz Srpske: Sramna i licemjerna izjava DŽaferovića. RTRS [online]. 20.7.2020. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=393894>

²²² Srbima u FBiH onemogućeno da obilježe mjesta stradanja. RTRS [online]. 20.7.2020. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=393883>

²²³ Održan skup u Prijedoru u znak sjećanja na stradale Bošnjake i Hrvate. RTRS [online]. 31.5.2022. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=475321>

²²⁴ “Politikant” označuje v srbskému slovenščini člověka, který se zabývá politikou za účelem dosažení vlastních zájmů.

²²⁵ Politikanti neće narušiti dobre odnose. BN [online]. 31.5.2015. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <https://www.rtvbn.com/346105/Politikanti-nejce-narusiti-dobre-odnose>

a tehdejší postoje SNSD včetně jejich stanoviska vůči Dni bílých stuh a roli Mirsada Duratoviće. Článek je převzat z prijedorského Prijedor Danas²²⁶.

4.2.6. Prijedor Danas

Portál Prijedor Danas informuje o Dni bílých stuh poprvé v roce 2014, kdy popisuje také historické pozadí události včetně počtu obětí²²⁷. Následujícího roku informuje o události v předstihu²²⁸, a následně toho roku téma pokrývá v několika článcích — v den konání sdílí fotoreportáž deníku Nezavisne novine²²⁹, ale také informuje o incidentu s uvázáním bílé stuhy na sochu Mladena Stojanoviće, přičemž po zveřejnění nesouhlasného postoje opštinského Svazu vojáků národně osvobozené války publikuje dva otevřené dopisy na adresu Svazu od iniciativ Jer me se tiče²³⁰ a Prijedorska Tuga (Prijedorský smutek)²³¹. Roku 2016 přebírá zprávu o incidentu s Florence Hartmannovou ze dvou portálů a ve dvou odlišných popisech sledu událostí — ve článku převzatého z N1 popisuje události v souladu s tvrzením Hartmannové²³², ve článku převzatého z portálu srpskacafe.com v rozporu s jejími tvrzeními²³³.

V následujících letech publikuje portál každý rok reportáž či fotoreportáž z komemorační akce. Obvykle se v několika článcích každý rok věnuje také souvisejícím událostem jako jsou postoje SNSD, výstupy z městských shromáždění

---

²²⁶ SNSD u Prijedoru po uzoru na šefa. BN [online]. 15.6.2019. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <https://www.rtvbn.com/3955537/snsd-u-prijedoru-po-uzoru-na-sefa>

²²⁷ U PRIJEDORU OBILJEŽEN MEĐUNARODNI DAN BIJELIH TRAKA. PrijedorDanas.com - Prijedorski gradski portal [online]. 1.6.2014. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.prijedordanas.com/?p=3705>

²²⁸ GRAĐANSKA INICIJATIVA „JER ME SE TIČE“: DAN BIJELIH TRAKA U PRIJEDORU 31. MAJA. PrijedorDanas.com - Prijedorski gradski portal [online]. 21.5.2015. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.prijedordanas.com/?p=22900>

²²⁹ PRIJEDOR: OBILJEŽEN DAN BIJELIH TRAKA - FOTO. PrijedorDanas.com - Prijedorski gradski portal [online]. 31.5.2015. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.prijedordanas.com/?p=23521>

²³⁰ OTVORENO PISMO INICIJATIVE JER ME SE TIČE PREDSTAVNICIMA SUBNOR-A PRIJEDOR I SUBNOR-A RS. PrijedorDanas.com - Prijedorski gradski portal [online]. 5.6.2015. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.prijedordanas.com/?p=23807>

²³¹ OTVORENO PISMO INICIJATIVE „PRIJEDORSKA TUGA“ PREDSTAVNICIMA SUBNOR-A: PRIJEDOR-SPAVAČA KOLA KOJA NEMAJU VOZAČA! - PrijedorDanas.com - Prijedorski gradski portal [online]. 14.6.2015. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.prijedordanas.com/?p=24283>

²³² U PRIJEDORSKOM KAFIĆU ODBILI DA POSLUŽE FLORENS ARTMAN. PrijedorDanas.com - Prijedorski gradski portal [online]. 31.5.2016. [cit. 2023-05-06] Dostupné z: <http://www.prijedordanas.com/?p=51795>

²³³ PRIJEDOR: FLORENS ARTMAN PROVOCIRALA KONOBARA! PrijedorDanas.com - Prijedorski gradski portal [online]. 1.6.2016. [cit. 2023-05-06] Dostupné z: <http://www.prijedordanas.com/?p=51903>

relevantní k události či soudní procesy, přičemž články také přebírá z jiných serverů včetně těch z Federace Bosny a Hercegoviny. V roce 2018 zveřejňuje otevřený dopis Rodičů 102 zavražděných dětí tehdejšímu starostovi Milenko Đakovići ve věci výstavby pomníku²³⁴. V roce 2020 byla na portálu zveřejněna omluva Komunálních služeb Prijedor, které po konání odklidily 102 růží, jež každoročně aktivisté umisťují na náměstí jako dočasný pomník²³⁵. V roce 2022 publikoval portál komentář novinářky Katariny Panić, který analyzuje, zda bylo skutečně nesrbskému obyvatelstvu Prijedoru přikázáno nosit bílé stuhy²³⁶. Komentář obdobného znění napsala Panić o tři roky dříve i pro portál Balkan Transitional Justice²³⁷.

4.2.7. Buka

Portál Buka informuje o Dni bílých stuh poprvé při příležitosti konání prvního oficiálního shromáždění na prijedorském náměstí 31. května 2013²³⁸. V následujících letech o události informuje hojně téměř každý rok²³⁹ a celkem tématu věnuje desítky článků. Informuje o komemoracích napříč Bosnou a Hercegovinou²⁴⁰, počtech obětí či snahám vystavit v Prijedoru pomník 102 zavražděným dětem a publikuje rozhovory s aktivisty²⁴¹ ²⁴². Pokrývá incident s Florence Hartmannovou z roku 2016, v němž uvádí

---

²³⁴ PISMO RODITELJA UBIJENE DJECE PRIJEDORA GRADONAČELNIKU MILENKU ĐAKOVIĆU. PrijedorDanas.com - Prijedorski gradski portal [online]. 2.7.2018. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.prijjordanas.com/?p=108262>

²³⁵ Saopštenje za javnost preduzeća “Komunalne usluge” Prijedor: Nije bilo naredbe o uklanjanju bijelih ruža. PrijedorDanas.com - Prijedorski gradski portal [online]. 2.6.2020. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.prijjordanas.com/?p=148505>

²³⁶ Katarina Panić. Bijele trake. PrijedorDanas.com - Prijedorski gradski portal [online]. 30.5.2022. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.prijjordanas.com/?p=186570>

²³⁷ PANIĆ, K., MUSLIMOVIĆ, A. ‘White Armband Day’ Highlights Bosnia’s Post-War Divisions. Balkan Insight [online]. 31.5.2019. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <https://balkaninsight.com/2019/05/31/white-armband-day-highlights-bosnias-post-war-divisions/>

²³⁸ Prijedor: Dan bijelih traka i 103 ruže za ubijenu djecu. BUKA Magazin [online]. 31.5.2013. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <https://gyka.com/novosti/prijedor-dan-bijelih-traka-i-103-ruze-za-ubijenu-djecu>

²³⁹ Výjimku tvoří rok 2018.

²⁴⁰ U više gradova BiH obilježen Dan bijelih traka (FOTO). BUKA Magazin [online]. 31.5.2016. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <https://gyka.com/bih/u-vise-gradova-bih-obiljezen-dan-bijelih-traka-foto>

²⁴¹ Nakon Tomašice malo šta ima smisla. BUKA Magazin [online]. 7.11.2013. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <https://gyka.com/kolumne/nakon-tomasice-malo-sta-ima-smisla>

²⁴² DAN BIJELIH TRAKA Fikret Bačić za Buku: “Umjesto da prevazilazimo ove stvari, opet bivamo povrijeđeni.” BUKA Magazin [online]. 31.5.2022. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <https://gyka.com/bih/fikret-bacic-za-buku-umjesto-da-prevazilazimo-ove-stvari-opet-bivamo-povrijeđeni>

okolnosti v souladu s tvrzením Hartmannové²⁴³, a v témže roce označuje jako propagandu zprávu veřejnoprávní RTRS, která toho roku uvedla, že Den bílých stuh komemoruje 102 obětí, přičemž podle oficiálních dat je 102 počet dětských obětí z celkových více než tři tisíc²⁴⁴. V roce 2022 věnuje Buka několik článků okolnostem kolem zákazu průvodu při příležitosti Dne bílých stuh^{245 246}.

4.2.8. Kozarski Vjesnik

Počínaje rokem 2017, kdy provedl městem financovaný Kozarski Vjesnik klíčový krok na cestě ke smíření a na vlastní náklady otiskl na dvou stranách nekrolog 102 zavražděným dětem²⁴⁷, je v deníku²⁴⁸ téma pokrýváno pravidelně téměř každý rok²⁴⁹, a to včetně vlastních video reportáží či rozhovorů s organizátory. Počty obětí uváděny až na výjimky nejsou. Hovoří se spíše o „prijedorských obětech“ nebo „obětech bosňácké a chorvatské národnosti“, případně je kampaň popisována jako vzpomínková událost na „102 dětí všech národností, které byly zabity v poslední válce“²⁵⁰. V roce 2018 je zveřejněna zpráva o konferenci „Dialog o kultuře vzpomínání“ („Dijalog o kulturi sjećanja“) uspořádané mládežnickým centrem KVART den před setkáním při příležitosti Dne bílých stuh²⁵¹, téhož roku je publikován postoj SNSD vůči

---

²⁴³ U prijedorskom kaficu odbili da posluže Florens Artman BUKA Magazin [online]. 31.5.2016. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <https://6yka.com/kolumne/u-prijedorskom-kaficu-odbili-da-posluze-florens-artman>

²⁴⁴ Propagandna mašinerija Dodikove RTRS: U Prijedoru ubijena 102 Bošnjaka! BUKA Magazin [online]. 2.6.2016. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <https://6yka.com/kolumne/propagandna-masinerija-dodikove-rtrs-u-prijedoru-ubijena-102-bosnjaka>

²⁴⁵ Mreža za izgradnju mira: Javno slavlje rođendana Orbana i Mitrovića na Dan bijelih traka u Prijedoru je sramotno, nedopustivo i za svaku osudu. BUKA Magazin [online]. 25.5.2022. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <https://6yka.com/bih/mreza-za-izgradnju-mira-javno-slavlje-rodendana-orbana-i-mitrovica-na-dan-bijelih-traka-u-prijedoru-je-sramotno-nedopustivo-i-za-svaku-osudu>

²⁴⁶ Prvi put nakon devet godina neće biti šetnje povodom Dana bijelih traka u Prijedoru. Zabranjeno je. . . BUKA Magazin [online]. 31.5.2022. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <https://6yka.com/bih/prvi-put-nakon-devet-godina-neece-biti-setnje-povodom-dana-bijelih-traka-u-prijedoru-zabranjeno-je>

²⁴⁷ Viz kapitulu „Inicijativa pro výstavbu pomníku 102 zavražděným dětem“ v této práci.

²⁴⁸ Zkoumána byla on-line verze deníku.

²⁴⁹ Výjimku tvoří rok 2021.

²⁵⁰ OBILJEŽEN DAN BIJELIH TRAKA. Kozarski Vjesnik [online]. 31.5.2022. [cit. 2023-05-03] Dostupné z: <https://kozarski.com/obiljezen-dan-bijelih-traka-4/>

²⁵¹ „Kultura sjećanja“: dvodnevna konferencija u Prijedoru (video). Kozarski Vjesnik [online]. 30.5.2018. [cit. 2023-05-03] Dostupné z: <https://kozarski.com/kultura-sjecanja-dijalog-u-hotelu-prijedor-video/>

komemorační kampani²⁵². Některé z publikovaných článků se věnují problematice výstavby památníku. V roce 2020 publikuje deník s desetidenním předstihem oznámení o konání události s titulkem „Dan bijelih traka biće obilježen 31. maja: za jednakost i dostojanstvo žrtava“²⁵³. Následně zveřejňuje vedle reportáže ze samotné události také reportáž z oslav Dne obrany města Prijedoru proběhnuvšího předchozího dne²⁵⁴, a 2. června omluvu Komunálních služeb Prijedor, které krátce po skončení komemorace odklidily 102 růží, ve stejném znění, v jakém ji zveřejnil toho dne také portál Prijedor Danas²⁵⁵. Ve stručné reportáži z posledního ročníku není zmíněn zákaz průvodu²⁵⁶.

---

²⁵² Prijedorski SNSD o „bijelim trakama“ (video). Kozarski Vjesnik [online]. 4.6.2018. [cit. 2023-05-03] Dostupné z: <https://kozarski.com/prijedorski-snsd-o-bijelim-trakama-video/>

²⁵³ Dan bijelih traka biće obilježen 31. maja: za jednakost i dostojanstvo žrtava. Kozarski Vjesnik [online]. 21.5.2020. [cit. 2023-05-03] Dostupné z: <https://kozarski.com/dan-bijelih-traka-bice-obiljezen-31-maja-za-jednakost-i-dostojanstvo-zrtava/>

²⁵⁴ OBILJEŽENO 28 GODINA OD DANA ODBRANE GRADA (video). Kozarski Vjesnik [online]. 30.5.2020. [cit. 2023-05-03] Dostupné z: <https://kozarski.com/obiljezeno-28-godina-od-dana-odbrane-grada/>

²⁵⁵ SAOPŠTENJE „KOMUNALNIH USLUGA“. Kozarski Vjesnik [online]. 2.6.2020. [cit. 2023-05-03] Dostupné z: <https://kozarski.com/saopstenje-komunalnih-usluga/>

²⁵⁶ OBILJEŽEN DAN BIJELIH TRAKA. Kozarski Vjesnik [online]. 31.5.2022. [cit. 2023-05-03] Dostupné z: <https://kozarski.com/obiljezen-dan-bijelih-traka-4/>

4.3. Prostředí Srbska

Deníky a internetové portály, které budou podrobeny analýze v prostředí Srbska, jsou Blic, Večernje novosti, Politika a Danas (nejčtenější deníky dle dostupné statistiky²⁵⁷) a Nova, N1, B92 a Autonomija (autorkou vybrané a regionální deníky).

4.3.1. Blic

Nejčtenější deník²⁵⁸ v Srbsku i Republice srbské, bělehradský tabloid Blic, o celé komemorační kampani mlčí s výjimkou tří po sobě jdoucích dnů na přelomu května a června 2016. 31. května popisuje prijedorský incident Florence Hartmannové; článek převzatý z N1 Harmtannovou cituje a předkládá události tak, jak je popsala sama Hartmannová. V závěru je velice stručně popsána samotná komemorační událost, a to jako „připomínka činu, kdy bylo nesrbskému obyvatelstvu před 24 lety řečeno, aby na viditelná místa umístilo bílé stuhy a na domy bílé plachty“ bez další specifikace zločinů, obětí či pachatelů²⁵⁹. 1. a 2. června pak cituje hlavu bosenské islámské komunity Huseina Kavazoviće, který prohlásil, že se Dne bílých stuh v Prijedoru měli zúčastnit i tehdejší srbský člen předsednictva Bosny a Hercegoviny Mladen Ivanić a prezident Republiky srbské Milorad Dodik, kteří byli tou dobou v Bělehradě na setkání se srbským prezidentem a premiérem^{260 261}.

---

²⁵⁷ Čitanost štampanih medija u Srbiji – juli 2015.. Research Solutions Partner [online]. 6.8.2015. [cit. 2023-04-20] Dostupné z internetového archivu: <https://web.archive.org/web/20161118074425/http://www.p-rs.rs:80/2015/08/citanost-stampanih-medija-u-srbiji-juli-2015>

²⁵⁸ Zkoumána byla on-line verze deníku.

²⁵⁹ INCIDENT U PRIJEDORU Artman: Vlasnik restorana mi je rekao da treba da budem u zatvoru. Blic.rs [online]. 31.5.2016. [cit. 2023-05-01] Dostupné z: <https://www.blic.rs/vesti/republika-srpska/incident-u-prijedoru-artman-vlasnik-restorana-mi-je-rekao-da-treba-da-budem-u-zatvoru/s5d0c77>

²⁶⁰ Poglavlar Islamske zajednice: Ivanić i Dodik trebalo da odu u Prijedor, ne u Beograd. Blic.rs [online]. 1.6.2016. [cit. 2023-05-01] Dostupné z: <https://www.blic.rs/vesti/politika/poglavlar-islamske-zajednice-ivanic-i-dodik-trebalo-da-odu-u-prijedor-ne-u-beograd/cwfyxv2>

²⁶¹ KAVAZOVIĆ PONOVO OŠTRO: Kritike Dodiku i Ivaniću: Bili su u Beogradu, tamo gde je ZAČETO ZLO. Blic.rs [online]. 2.6.2016. [cit. 2023-05-01] Dostupné z: <https://www.blic.rs/vesti/politika/kavazovic-ponovo-ostro-kritike-dodik-i-ivanicu-bili-su-u-beogradu-tamo-gde-je-zaceto/52zpp3e>

4.3.2. Večernje novosti

Bělehradský deník²⁶² Večernje novosti zmínil Den bílých stuh obdobně jako Blic třikrát na přelomu května a června 2016 — 31. května publikoval článek „Artmanova zbog bele trake ostala bez crne kafe“ („Hartmannová kvůli bílé stuze zůstala bez černé kávy“) o incidentu Florence Hartmannové; článek nezmínil historické pozadí ani údaje o obětech nesrbského původu a citoval tehdejšího místopředsedu Národního shromáždění Republiky srbské Nenada Stevandiće, který za etnicky nejvyčištěnější město v Evropě označuje Sarajevo²⁶³. 1. června pak vyšel rozsáhlý článek s odpovědí Mladena Ivaniće na prohlášení Huseina Kavazoviće o Ivanićovi a Dodikovi ve spojitosti se Dnem bílých stuh²⁶⁴ a 7. června Kavazovićova odpověď ve článku „Nema pomirenja dok se ne prizna genocid u Srebrenici“ („K usmíření nedojde, dokud nebude uznána genocida ve Srebrenici“)²⁶⁵.

4.3.3. Politika

Bělehradský deník²⁶⁶ Politika, nejstarší fungující noviny na Balkáně, o Dni bílých stuh poprvé informoval v roce 2016 při příležitosti roztržky Florence Hartmannové s prijedorským číšníkem ve článku s názvem „Artmanova pokušala da konobaru stavi belu traku oko ruke“ („Artmanová se pokusila dát číšníkovi kolem paže bílou stuhu“), tedy v rozporu s jejími tvrzeními²⁶⁷.

---

²⁶² Zkoumána byla on-line verze deníku.

²⁶³ VILA, G., FILIPOVIĆ, M. Artmanova zbog bele trake ostala bez crne kafe. NOVOSTI [online]. 31.5.2016. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://www.novosti.rs/vesti/planeta.300.html:607954-Artmanova-zbog-bele-trake-ostala-bez-crne-kafe>

²⁶⁴ Ivanić: Kavazović greši; Kavazović: Trebalo je da Ivanić i Dodik odu u Prijedor, ne Beograd. Novosti.rs [online]. 1.6.2016. [cit. 2023-05-01] Dostupné z: https://www.novosti.rs/vesti/naslovna/republika_srpska/aktuelno.655.html%3A608187-Ivanic-Kavazovic-gresi-Kavazovic-Trebalo-je-da-Ivanic-i-Dodik-odu-u-Prijedor-ne-Beograd

²⁶⁵ Poglavar BiH: Nema pomirenja dok se ne prizna genocid u Srebrenici. Novosti.rs [online]. 7.6.2016. [cit. 2023-05-01] Dostupné z: <https://www.novosti.rs/vesti/planeta.300.html:608972-Poglavar-BiH-Nema-pomirenja-dok-se-ne-prizna-genocid-u-Srebrenici>

²⁶⁶ Zkoumána byla on-line verze deníku.

²⁶⁷ Artmanova pokušala da konobaru stavi belu traku oko ruke. Politika [online]. 1.6.2016. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://www.politika.rs/sr/clanak/356250/Artmanova-pokusala-da-konobaru-stavi-belu-traku-okoruke>

Druhá a zatím poslední zmínka o Dni bílých stuh je ve článku z 10. března 2023 publikovaném v návaznosti na gruzínské protesty proti zavedení zákona o zahraničních agentech²⁶⁸ s názvem „Hoće li NVO postati ‚strani agenti‘ u Srpskoj“ („Stanou se nevládní organizace ‚zahraničními agenty‘ v Srbsku“). V něm je příkaz nošení bílých stuh z devadesátých let označen za pouhý znak vojenského rozlišení, které není nijak spjato s Muslimy, což je podle článku dokázáno historiky, a žádné zločiny a tedy ani jejich oběti nejsou adresovány²⁶⁹.

V květnu roku 2022 zveřejnil deník článek o oslavách Dne obrany města Prijedoru, ve kterém označuje 30. květen jako den, „kdy byl Prijedor ubráněn před útokem muslimsko-chorvatských polovojenských formací v roce 1992“, následující po „mírovém převzetí moci SDS v Prijedoru 30. dubna“, společně s dalšími tvrzeními²⁷⁰, která jsou v rozporu se shledáními Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii²⁷¹.

4.3.4. Danas

Bělehradský deník²⁷² Danas informoval o symbolickém nošení bílých stuh ku příležitosti připomenutí počátku prijedorských masakrů hned se začátkem kampaně, když 24. května 2012, den po vystoupení Emira Hodžiće na Prijedorském náměstí, otiskl pozvánku na akci bělehradského spolku Žene u crnom s názvem „Zločini nad ženama u ratu u Bosni i Hercegovini: Pamtimo“, která se toho dne uskutečnila na bělehradském náměstí Republiky po té, co bylo v Prijedoru takové setkání zakázáno. 1. června 2012 pak otiskl zprávu o symbolickém nošení bílých stuh a věšení bílých

---

²⁶⁸ V rámci zákona o zahraničních agentech by stát každou společnost, která je z více než 20% financována ze zahraničí, označil jako zahraničního agenta. Tyto organizace by se musely registrovat a podrobit se kontrole ministerstva spravedlnosti. Zákon byl cílen především na neziskové organizace, které v Gruzii nečerpají žádnou státní podporu a jejich působení by bylo ohroženo až znemožněno. Po třídních protestech byl návrh zákona stáhnut.

²⁶⁹ KREMENOVIĆ, M. Hoće li NVO postati „strani agenti“ u Srpskoj. Politika [online]. 10.3.2023. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://www.politika.rs/sr/clanak/541961/Hoce-li-NVO-postati-strani-agenti-u-Srpskoj>

²⁷⁰ KREMENOVIĆ, M. Obežen Dan odbrane grada Prijedora. Politika [online]. 30.5.2022. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://www.politika.rs/sr/clanak/508466/Obežen-Dan-odbrane-grada-Prijedora>

²⁷¹ Viz kapitulu „Historické pozadí“ v této práci.

²⁷² Zkoumána byla tištěná i on-line verze deníku.

prostěradel do oken ve městech po celé Bosně, včetně stručného popisu událostí z roku 1992 a číselného přehledu obětí²⁷³.

V následujících letech byl Den bílých stuh v deníku Danas pokrýván spíše sporadicky, pravidelně až v posledních několika letech. V roce 2022 zveřejnil deník článek o zákazu průvodu v prijedorském centru včetně argumentace radnice o střetu s průvodem oslavujícím narozeniny Viktora Orbána, na který se, jak deník uvedl, nikdo nedostavil. Součástí článku byla i zpráva o marné snaze vybudování pomníku 102 zavražděným dětem²⁷⁴. Danas dává také prostor přeživším z táborů, například Satku Mujagići²⁷⁵ či Nusretě Sivać, kterou tituluje v rozhovoru jako hrdinku²⁷⁶.

4.3.5. Nova

Internetový portál Nova.rs²⁷⁷ od svého založení na začátku roku 2020 (v létě 2021 začal vycházet také jako tištěné noviny) Den bílých stuh zatím nezmínil. Nepokrývá ale ani prijedorský Den obrany města či místní politickou scénu v širším smyslu, lze tedy usuzovat, že se o politickou situaci Prijedoru obecně příliš nezajímá. Informoval ale o stížnosti k srbskému Regulačnímu orgánu pro elektronická média, kterou podala skupina přeživších prijedorských koncentračních táborů na novináře a moderátora Milomira Mariće poté, co zpochybňoval podmínky prijedorských koncentračních táborů²⁷⁸ ²⁷⁹, což bylo ve článcích označeno za lži. Portál také v samostatném článku věnoval prostor jednomu z přeživších tábora²⁸⁰.

---

²⁷³ Obeleženo 20 godina od zločina u Prijedoru. Danas. Bělehrad: DAN GRAF d.o.o. 1.6.2012, roč. XV, č. 5359, s. 13. ISSN 1450-538x.

²⁷⁴ S. D. Spomen na ubijene sugrađane devedesetih. Danas. Bělehrad: DAN GRAF d.o.o. 1.6.2022, roč. XXV, č. 9010, s. 13. ISSN 1450-538x.

²⁷⁵ Satko Mujagić: Svi moji balkanski ratovi. Danas.rs [online]. 7.3.2021. [cit. 2023-05-04] Dostupné z: <https://www.danas.rs/vesti/drustvo/satko-mujagic-svi-moji-balkanski-ratovi/>

²⁷⁶ U „klanici smrti“ slušale smo krike. Danas.rs [online]. 26.8.2019. [cit. 2023-05-04] Dostupné z: <https://www.danas.rs/vesti/drustvo/u-klanici-smrti-slusale-smo-krike/>

²⁷⁷ Se stejnojmennou českou televizní stanicí se jedná pouze o shodu jmen.

²⁷⁸ Uvredili logoraše: Postupak REM protiv Marića i Antonijevića. Nova.rs [online]. 15.3.2021. [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://nova.rs/vesti/hronika/uvredili-logorase-postupak-rem-protiv-marica-i-antonijevisa/>

²⁷⁹ REM pokrenuo postupak zbog Marićevih laži o logorašima. Nova.rs [online]. 28.5.2021. [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://nova.rs/zabava/showbiz/rem-pokrenuo-postupak-zbog-maricevih-lazi-o-logorasima/>

²⁸⁰ Mladićev zatvorenik: Hoće li Vučić priznati genocid. Nova.rs [online]. 10.6.2021. [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://nova.rs/vesti/politika/mladic-ev-zatvorenik-hoce-li-vucic-priznati-genocid/>

4.3.6. N1 Srbija

Srbská verze zpravodajského serveru N1, který je součástí regionální²⁸¹ televize vzniknuvší v říjnu roku 2014, informovala o Dni bílých stuh při první příležitosti od jejího vzniku, tedy 31. května 2015²⁸². Článek obsahuje informuje o komemorační události ze Záhřebu a videoreportáž ze setkání v Prijedoru. V následujících letech informuje portál o Dni bílých stuh nepravdělně, ale předkládá fakta v souladu se shledáními Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii včetně průběžného uvádění počtů obětí. Zákaz průvodu z roku 2022 pokrývá ve třech článcích.

4.3.7. B92

Portál B92, člen skupiny čítající také televizní kanál a rozhlasové vysílání, informoval o Dni bílých stuh poprvé roku 2015, kdy uveřejnil stručnou reportáž z komemoračního shromáždění v Banja Luce²⁸³. V následujících letech pokrývá téma spíše výjimečně. V červnu 2016 popisuje incident s Florence Hartmannovou v rozporu s jejími tvrzeními²⁸⁴. Následujícího roku stručně informuje o komemorační události v Prijedoru včetně předložení faktů o obětech zločinů²⁸⁵. V roce 2022 zveřejňuje obsáhlý článek převzatý z portálu BBC, který se detailně zabývá událostmi vedoucími ke komemoraci, zákazem průvodu i potížemi se stavbou pomníku zavražděným dětem²⁸⁶.

---

²⁸¹ N1 má srbskou, bosenskou, chorvatskou a slovinskou verzi.

²⁸² Dan belih traka kao sećanje na zločin u Prijedoru. N1 info.rs [online]. 31.5.2015. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://n1info.rs/region/a65208-Secanje-na-zlocin-u-Prijedoru/>

²⁸³ Obelezen Dan belih traka. B92 [online]. 31.5.2015. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2015&mm=05&dd=31&nav_category=167&nav_id=998908

²⁸⁴ Zašto Artmanova nije mogla da popije kafu u Prijedoru? B92 [online]. 1.6.2016. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2016&mm=06&dd=01&nav_category=167&nav_id=1138428

²⁸⁵ U Prijedoru obelezen "Dan belih traka." B92 [online]. 1.6.2017. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2017&mm=06&dd=01&nav_category=64&nav_id=1266889

²⁸⁶ Rat u Bosni i Hercegovini 30 godina kasnije: Borba protiv zaborava - kako se u Prijedoru secaju civilnih zrtava rata i belih traka oko ruke. B92 [online]. 31.5.2022. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: https://www.b92.net/bbc/index.php?yyyy=2022&mm=05&dd=31&nav_id=2163910

4.3.8. Autonomija

Vojvodinský portál Autonomija o Dni bílých stuh informuje od samého počátku iniciativy v roce 2012. Poprvé informoval 30. května 2012 o manifestaci solidarity s iniciativou ze strany spolku Žene u crnom na bělehradském hlavním náměstí Republiky²⁸⁷, přičemž článek zahrnuje historické pozadí komemorační akce v plném znění tak, jak je uváděno samotnými organizátory, v tomto období tedy facebookovou stránkou Stop Genocide Denial. Článek věnovaný Dni bílých stuh včetně uvedení počtu obětí zločinů zveřejňuje deník i následujícího dne, tedy k 31. květnu 2012²⁸⁸. V tento den věnuje deník události pokrytí téměř každý rok²⁸⁹, přičemž průběžně publikuje také informace o Pavićových postojích k tématu²⁹⁰, reportáže ze shromáždění napříč Bosnou²⁹¹ i Srbskem (s důrazem na Novi Sad)²⁹², aktuality z boje za výstavbu pomníku 102 zavražděným dětem²⁹³ i vlastní komentáře²⁹⁴. Články nejsou ve všech případech původní; v některých případech se jedná o texty převzaté z deníků Slobodna Evropa, Tačno.net, Al Jazeera Balkans a dalších. V roce 2022 zmínila Autonomija Den bílých stuh ve 12 člancích, mimo jiné podrobně informovala o zákazu průvodu²⁹⁵.

---

²⁸⁷ Sećanje na etničko čišćenje u Prijedoru. Autonomija [online]. 30.5.2012. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://autonomija.info/secanje-na-etnicko-ciscenje-u-prijedoru/>

²⁸⁸ ZLATKO JELISAVAC: Bele trake. Autonomija [online]. 31.5.2012. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://autonomija.info/zlatko-jelisavac-bele-trake/>

²⁸⁹ Výjimkou je pouze rok 2014, kdy téma nebylo pokryto.

²⁹⁰ Prijedor: Zahtjev da se Pavić izvini. Autonomija [online]. 2.6.2013. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://autonomija.info/zahtjev-da-se-gradonacelnik-prijedora-izvini/>

²⁹¹ Aktivisti iz Banjaluke: Genocid je počeo u Prijedoru. Autonomija [online]. 31.5.2016. [cit. 2023-04-28] Dostupné z internetového archivu: web.archive.org/web/20160601122414/http://www.autonomija.info/aktivisti-iz-banjaluke-genocid-je-pocao-u-prijedoru.html

²⁹² U Novom Sadu obeležen Dan belih traka. Autonomija [online]. 31.5.2017. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://autonomija.info/u-novom-sadu-obelezen-dan-belih-traka/>

²⁹³ Roditelji ubijene dece obeležili Dan belih traka u Prijedoru. Autonomija [online]. 31.5.2019. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://autonomija.info/roditelji-ubijene-dece-obelezili-dan-belih-traka-u-prijedoru/>

²⁹⁴ ZLATKO JELISAVAC: U potrazi za izgubljenim gradom. Autonomija [online]. 20.8.2018. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://autonomija.info/zlatko-jelisavac-u-potrazi-za-izgubljenim-gradom/>

²⁹⁵ Policija zabranila šetnju u Prijedoru na Dan bijelih traka. Autonomija [online]. 30.5.2022. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://autonomija.info/policija-zabranila-setnju-u-prijedoru-na-dan-bijelih-traka/>

5. Závěr

Práce si uložila za cíl zanalyzovat a následně zhodnotit, jakým stylem a v jaké frekvenci pokrývají komemorační Den bílých stuh média v regionu, specificky v zemích, kterých se události, jež daly Dni bílých stuh vzniknout, přímo týkaly, tedy v obou entitách Bosny a Hercegoviny, v Chorvatsku a v Srbsku. Důraz práce kladla na prostředí Republiky srbské, jedné ze dvou entit Bosny a Hercegoviny, která má většinově srbskou populaci, a na prostředí Srbska. Důvodem k tomu byl předpoklad, že v těchto prostředích bude téma pokrýváno nejen v rétorice odlišné od té používané v prostředích většinově bosňácké bosenské entity Federace Bosny a Hercegoviny a Chorvatska, ale také v rozporu se shledáními Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii v Haagu. Práce se vzhledem k limitované kapacitě soustředila na noviny v tištěné i online podobě a internetové portály. V každém ze dvou primárních prostředí pracovala s osmi vzorky, které zahrnovaly v daném prostředí čtyři nejčtenější deníky či portály.

Zkoumané vzorky v prostředí Republiky srbské pracují s tématem v porovnání se vzorky z prostředí Federace Bosny a Hercegoviny, kde bylo téma pokryto v řádu stovek článků během období existence kampaně, o poznání méně, v rámci jednotek až desítek článků, přičemž jej pokrývají spíše ve spojitosti s různými incidenty, jako je například umístění bílé stuhy na prijedorskou sochu Mladena Stojanoviće nebo roztržka bývalé mluvčí hlavní žalobkyně haagského tribunálu Florence Hartmannové s prijedorským číšníkem během komemorační události. Selektivní výběr aspektů komemoračních událostí bývá prezentován v rétorice provokace ze strany aktivistů. Téma začalo být zpracováváno až s narůstající tradicí komemorační kampaně. V tomto prostředí je ve zkoumaných člancích také opatrně nakládáno s počty obětí a adresování zločinů. V některých případech je také podstata komemorační kampaně zpochybňována nebo považována za útok na srbské obyvatele, eventuálně je srovnávána se strádáním nebo nemožností komemorovat srbských občanů v prostředí Bosňáků, tedy na území Federace Bosny a Hercegoviny. Ve třech ze zkoumaných vzorků dochází k publikování tvrzení, která jsou v rozporu se shledáními Mezinárodního trestního tribunálu pro

bývalou Jugoslávií, a často se objevují také neúplné informace, například omezení výčtu obětí.

Vzorky zkoumané v prostředí Srbska s tématem pracují v obdobné frekvenci jako vzorky zkoumané v prostředí Republiky srbské. Jedná se o desítky článků během období existence kampaně, nicméně pokrytí probíhá již od jejího počátku a nikoliv primárně ve spojitosti s bez kontextu předkládanými incidenty. Zkoumané vzorky v tomto prostředí nevykazují systematickou obavu z prezentování počtů obětí nebo popisu zločinů na nich páchaných. Spíše výjimečně je podstata kampaně zpochybňována nebo označována za útok a provokaci. Většinou je nicméně postoj ke kampani rezervovaný.

Zjištění, která ze zkoumání vyplynula, poukazují na to, že k informování o tématu komemorační události Dne bílých stuh je v prostředí Republiky srbské a Srbska přistupováno opatrně, spíše nesystematicky a nepravidelně. V případě zkoumání v prostředí Srbska je ovšem na místě přihlídnout k určité distanci mezi umístěním událostí a umístěním zkoumaných vzorků, respektive i přes relevanci prostředí ve vztahu k historickému pozadí událostí není možné opomínat fakt, že se jedná o jiný státní celek, tzn. lze očekávat, že bude zkoumanými vzorky vnímána určitá bariéra a méně intenzivní potřeba o událostech informovat. Pokud je tedy ve zkoumaných vzorcích v prostředí Srbska pokrytí tématu v obdobné frekvenci jako v prostředí Republiky srbské, můžeme v případě Republiky srbské hovořit o záměrné ignoraci tématu. Vzorky zkoumané v tomto prostředí mají také větší tendenci sklouzávat k předkládání neúplných informací či tvrzení v rozporu se shledáními Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávií.

I přesto lze ale v prostředí Republiky srbské pozorovat stoupající tendenci o tématu informovat; zkoumané vzorky pokrývají kampaň v současném desátém²⁹⁶ roce existence více než v jejím začátku. Vzorky zkoumané v prostředí Srbska vykazují v tomto časovém období rovnoměrnější rozdělení.

---

²⁹⁶ V době dokončení této práce zbývalo do jedenáctého ročníku kampaně několik týdnů.

Proces přijetí zodpovědnosti za činy odehravší se mezi lety 1992 a 1995 v opštině Prijedor lze tak minimálně ve zkoumaných vzorcích z obou primárních prostředí zhodnotit především v prostředí Republiky srbské jako začínající, nicméně probíhající. V kontextu průběhu snah o výstavbu pomníku v oblasti bývalého koncentračního tábora v Omarske a pomníku 102 zavražděným dětem v centru Prijedoru lze ale odhadovat, že tento proces bude velmi pomalý.

Bibliografie

Literatura

ASSMANN, Aleida. Prostory vzpomínání: podoby a proměny kulturní paměti. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018. Limes (Karolinum). ISBN 9788024634333.

BELL, Andrew. Etnické čistky: Bosna, Kypr, Karabach, Kosovo, Palestina, bývalý Sovětský svaz, Rwanda a Burundi, Srí Lanka, Transylvánie, Ulster. Praha: Práh, 2003. ISBN 80-7252-070-9.

BITTNEROVÁ, Dana a Mirjam MORAVCOVÁ, ed. Etnické komunity: lidé Bosny a Hercegoviny. Praha: FHS UK, 2014. Agora (Univerzita Karlova). ISBN 978-80-87398-46-3.

MASLOWSKI, Nicolas a Jiří ŠUBRT. Kolektivní paměť: k teoretickým otázkám. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2689-5.

ŠESTÁK, Miroslav, TEJCHMAN, Miroslav, HAVLÍKOVÁ, Lubomíra, HLADKÝ, Ladislav, PELIKÁN, Jan. Dějiny jihoslovanských zemí. Praha: NLN, 1998. ISBN 80-7106-266-9.

ŽÍLA, Ondřej. „Jedna si jedina moja domovina?“. etno-demografické proměny Bosny a Hercegoviny v letech 1945-2013. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2014. ISBN 978-80-7308-523-0.

Prameny

"Dan bijelih traka" - Tužno sjećanje na 3.176 ubijenih Prijedorčana i 102 djece. Fokus.ba [online]. 30.5.2021. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://www.fokus.ba/vijesti/bih/dan-bijelih-traka-tuzno-sjecanje-na-3-176-ubijenih-prijedorcana-i-102-djece/2075905>

About us. Soul of Europe [online]. Nedatováno. [cit. 2023-05-10] Dostupné z: <https://soulofeurope.org.uk/about-us/>

Aktivisti inicijative "Jer me se tiče": Ne može se zaustaviti ideja čije je vrijeme došlo. Klix.ba [online]. 17.4.2013. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://www.klix.ba/vijesti/aktivisti-inicijative-jer-me-se-tice-ne-moze-se-zaustaviti-ideja-cije-je-vrijeme-doslo/130417045>

Aktivisti iz Banjaluke: Genocid je počeo u Prijedoru. Autonomija [online]. 31.5.2016. [cit. 2023-04-28] Dostupné z internetového archivu: web.archive.org/web/20160601122414/http://www.autonomija.info/aktivisti-iz-banjaluke-genocid-je-poceo-u-prijedoru.html

Al Jazeera Balkans. Maličbegović: Kozarski vjesnik objavio imena 102 ubijene djece Prijedora. Youtube [online video]. 31.5.2017. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=zRxw3IMIU1k&ab_channel=AlJazeeraBalkans

A MEMORIAL IN EXILE. Forensic Architecture [online]. 2.7.2012. [cit. 2023-04-28] Dostupné z internetového archivu: <https://web.archive.org/web/20120805003313/https://forensic-architecture.org/explorations/a-memorial-in-exile-orbits-of-responsibility-for-a-war-crime/>

ArcelorMittal Prijedor announces additional dates for access at Omarska mine. ArcelorMittal [online]. 15.5.2012. [cit. 2023-02-15] Dostupné z internetového archivu: web.archive.org/web/20130116010032/http://www.arcelormittal.com/corp/news-and-media/news/2012/may/15-05-2012

ARHIVA VESTI 2012. Žene u crnom [online]. Nedatováno. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://zeneucrnom.org/sr/arhiva/vesti/1193-arhiva-vesti-2012>

Artmanova pokušala da konobaru stavi belu traku oko ruke. Politika [online]. 1.6.2016. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://www.politika.rs/sr/clanak/356250/Артманова-покушала-да-конобару-стави-белу-траку-око-руке>

BasCelik6. Sveti Georgije ubiva azdahu: Najbolja scena, ranjen u glavu †. Youtube [online video]. 28.10.2008. [cit. 2023-04-20] Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=0rcfvfcRQm8&ab_channel=BasCelik6

BBC. Ex-foes make peace at Omarska. BBC News [online]. 21.11.2005. [cit. 2023-04-20] Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/4449996.stm>

BBC. Omarska: A vision of hell. BBC News [online]. 2.11.2001. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/1634250.stm>

BBC World Service TV - Omarska Memorial in Exile (Rachel Wright) [online video]. 10.8.2012. [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://vimeo.com/47299561>

BEGIĆ, J. Sarajevo to Build Massacre Memorial without Naming Perpetrators. Balkan Insight [online]. 27.10.2021. [cit. 2023-04-22] Dostupné z: <https://balkaninsight.com/2021/10/27/sarajevo-to-build-massacre-memorial-without-naming-perpetrators/>

BiH: "Dan bijelih traka" - sjećanje na zločine i progone u Prijedoru. Slobodna Dalmacija [online]. 31.5.2012. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/regija/bih-dan-bijelih-traka-sjecanje-na-zlocine-i-progone-u-prijedoru-168900>

Bijele trake, sjećanje na zločin u Prijedoru. Al Jazeera Balkans [online]. 30.5.2012. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2012/5/30/bijele-trake-sjecanje-na-zlocin-u-prijedoru>

BORAČIĆ-MRŠO, S. "Put ka moru": Mladi zajednički posjetili mjesta stradanja civila. Radio Slobodna Evropa [online]. 29.4.2013. [cit. 2023-04-18] Dostupné z: <https://www.slobodnaevropa.org/a/put-ka-moru-mladi-posjetili-mjesta-stradanja-u-bih/24971747.html>

Bridging the Gap in Prijedor, Bosnia and Herzegovina. International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia [online]. Nedatováno. [cit. 2023-04-22] Dostupné z: <https://www.icty.org/en/outreach/bridging-the-gap-with-local-communities/prijedor>

Brojne osude iz Srpske: Sramna i licemjerna izjava DŽaferovića. RTRS [online]. 20.7.2020. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=393894>

BURSAĆ, D. Fikret Bačić, čovjek kome su četnici ubili 29 članova porodice. Al Jazeera Balkans [online]. 30.5.2018. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: <https://balkans.aljazeera.net/opinions/2018/5/30/fikret-bacic-covjek-kome-su-cetnici-ubili-29-clanova-porodice>

ĆOSIĆ, K. Dan bijelih traka danas će biti obilježen u mnogim gradovima u BiH, regiji, Evropi, ali... - Prijedorske vlasti još bježe od istine! Oslobođenje [online]. 31.5.2022. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://www.oslobodjenje.ba/vijesti/bih/dan-bijelih-traka-danas-ce-bit-obiljezen-u-mnogim-gradovima-u-bih-regiji-evropi-ali-prijedorske-vlasti-jos-bjeze-od-istine-763314>

Čitanost štampanih medija u Srbiji – juli 2015.. Research Solutions Partner [online]. 6.8.2015. [cit. 2023-04-20] Dostupné z internetového archivu: <https://web.archive.org/web/20161118074425/http://www.p-rs.rs:80/2015/08/citanost-stampanih-medija-u-srbiji-juli-2015>

Čuvari Omarske / Guardians of Omarska. Facebook [online]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/336748579716975>

DAJIĆ, M. Milenko Đaković: Ako nađemo zajedničko rješenje, najmanji je problem u Prijedoru izgraditi jedan, dva spomenika ili koliko god treba. Oslobođenje [online]. 18.1.2019 [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://www.oslobodjenje.ba/dosjei/intervjui/milenko-dakovic-ako-nademo-zajednicko-rjesenje-najmanji-je-problem-u-prijedoru-izgraditi-jedan-dva-spomenika-ili-koliko-god-treba-425806>

Dakić: Artman ne treba da nas uči čije su žrtve veće i čije suze više bole. Nezavisne Novine [online]. 1.6.2016 [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://www.nezavisne.com/novosti/bih/Dakic-Artman-ne-treba-da-nas-uci-cije-su-zrtve-vece-i-cije-suze-vise-bole-FOTO/372320>

Dan belih traka kao sećanje na zločin u Prijedoru. N1info.rs [online]. 31.5.2015. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://n1info.rs/region/a65208-Secanje-na-zlocin-u-Prijedoru/>

Dan bijelih traka: Sjećanje na 3.000 ubijenih Prijedorčana. Vecernji.ba [online]. 31.5.2017. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://www.vecernji.ba/vijesti/dan-bijelih-traka-sjecanje-na-3-000-ubijenih-prijedorcana-1173361>

Dan bijelih traka: U Rijeci odana počast žrtvama rata u Prijedoru i Kozarcu 1992. Novi list [online]. 31.5.2021. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://www.novolist.hr/rijeka-regija/rijeka/na-gatu-karoline-rijecke-odana-pocast-zrtvama-rata-u-prijedoru-i-kozarcu-1992/>

Dan bijelih traka biće obilježen 31. maja: za jednakost i dostojanstvo žrtava. Kozarski Vjesnik [online]. 21.5.2020. [cit. 2023-05-03] Dostupné z: <https://kozarski.com/dan-bijelih-traka-bice-obiljezen-31-maja-za-jednakost-i-dostojanstvo-zrtava/>

DAN BIJELIH TRAKA Fikret Bačić za Buku: “Umjesto da prevazilazimo ove stvari, opet bivamo povrijeđeni.” BUKA Magazin [online]. 31.5.2022. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <https://6yka.com/bih/fikret-bacic-za-buku-umjesto-da-prevazilazimo-ove-stvari-opet-bivamo-povrijedeni>

Dan bijelih traka u Prijedoru. Portal grada Prijedora [online]. 31.5.2012. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://www.gradprijedor.com/drustvo/dan-bijelih-traka-u-prijedoru>

“Dan bijelih traka” u Prijedoru. RTRS [online]. 31.5.2020. [cit. 2023-05-04] Dostupné z: <http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=386292>

“Dan bijelih traka” u Prijedoru. RTRS [online]. 31.5.2021. [cit. 2023-05-04] Dostupné z: <http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=433862>

DELAUNEY, G. Bosnian Serbs defy top UN official Inzko over genocide denial. BBC News [online]. 28.7.2021. [cit. 2023-04-19] Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-58001974>

Dnevne novine u BiH. GfK BH [online]. 2006. [cit. 2023-04-20] Dostupné z internetového archivu: https://web.archive.org/web/20111113012002/http://www.gfk.ba/imperia/md/content/gfkbh/pr_eng/2006_bs/gfk_pr_02-2006_-_dnevne_novine.pdf

Dnevni Avaz, specijalni prilog: Kolika je u Prijedoru čaršija još je veća moja tuga... 31.5.2016. Avaz-rotopress d.o.o Sarajevo. ISSN 1840-3522. Dostupné z: <https://digital.avaz.ba/izdanja/citaj/543>

DOWDING, S. Bosnians Call For Renaming of ArcelorMittal Orbit As “Omarska Memorial in Exile”. Games Monitor [online]. 2.7.2012. [cit. 2023-05-05] Dostupné z: <http://www.gamesmonitor.org.uk/archive/node/1737.html>

DOWLING, J. Facing the past in Prijedor: A case study of local transitional justice initiatives [online]. Sarajevo, 2013 [cit. 2023-03-15]. Diplomová práce. University of Sarajevo. Dostupné z: <https://www.unsam.edu.ar/ciep/wp-content/uploads/2014/11/Facing-the-past-in-Prijedor-a-case-study-of-local-transitional-justice-initiatives.pdf>

Duratović: Kao dijete sam preživio živi štít. Al Jazeera Balkans [online]. 18.7.2014. [cit. 2023-05-10] Dostupné z: <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2014/7/18/duratovic-kao-dijete-sam-prezivio-zivi-stit>

Dunja Mijatović: Ubrzati pripreme za spomenik deci ubijenoj u Prijedoru 1992. Autonomija [online]. 31.5.2020 [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://autonomija.info/dunja-mijatovic-ubrzati-pripreme-za-spomenik-deci-ubijenoj-u-prijedoru-1992/>

DUVNJAK-ŠALAKA, E. Bačić: Bio sam potpisnik gradnje spomenika na Kazanima, a naša ubijena djeca u Prijedoru još nemaju spomenik. Faktor.ba [online]. 16.11.2021. [cit. 2023-04-22] Dostupné z: <https://www.faktor.ba/vijest/bacic-bio-sam-potpisnik-gradnje-spomenika-na-kazanima-a-nasa-ubijena-djeca-u-prijedoru-jos-nemaju-spomenik/144569>

DUVNJAK-ŠALAKA, E. Pronađena lokacija za gradnju spomenika ubijenoj djeci Prijedora, na potezu Skupština Grada. Faktor [online]. 2.7.2021. [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://www.faktor.ba/vijest/pronadena-lokacija-za-gradnju-spomenika-ubijenoj-djeci-prijedora-na-potezu-skupstina-grada/130357>

DUVNJAK-ŠALAKA, E. Spomenik ubijenoj djeci Prijedora: Duratović čeka dokumentaciju, roditelji poručuju da su sve dostavili. Faktor [online]. 15.2.2022 [cit.

2023-05-08] Dostupné z: <https://www.faktor.ba/vijest/spomenik-ubijenoj-djeci-prijedora-duratovic-ceka-dokumentaciju-roditelji-porucuju-da-su-sve-dostavili/153539>

Edin Ramulić. "DA SE (NE) ZABORAVI". Facebook [online]. 4.8.2020. [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=10219505682404948&set=g.131461906931711>

Edu Vulliamyju nagrada za borbu protiv poricanja genocida. Klix.ba [online]. 3.8.2012. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://www.klix.ba/vijesti/bih/edu-vulliamyju-nagrada-za-borbu-protiv-poricanja-genocida/120803093>

Ervin Blažević. Memorylab [online]. Nedatováno. [cit. 2023-05-04] Dostupné z: <http://memorylab-europe.eu/associate/ervin-blazevic>

Etnička obilježja stanovništva. Rezultati za republiku i po opštinama 1991. Federalni zavod za statistiku. Statistički bilten, č. 233. Sarajevo, 1993. [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <http://fzs.ba/wp-content/uploads/2016/06/Etnicka-obiljezja-stanovnistva-bilten-233.pdf>

Fikret Bacic from Bosnia and Herzegovina. ICMP [online]. Nedatováno. [cit. 2023-04-06] Dostupné z: <https://www.icmp.int/news/international-day-of-the-disappeared/fikret-bacic-from-bosnia-and-herzegovina/>

Give victims access to Omarska concentration camp Arcelor Mittal purchased. Change.org [online]. Nedatováno. [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://www.change.org/p/arcelor-mittal-a-uk-based-company-the-largest-steel-producer-in-the-world-give-victims-access-to-omarska-concentration-camp-arcelor-mittal-purchased>

Gradonačelnik sjećanje na zločine nazvao "gay paradom." tportal.hr [online]. 2.6.2013. [cit. 2023-04-18] Dostupné z: <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/gradonacelnik-sjecanje-na-zlocine-nazvao-gay-paradom-20130602>

GRAĐANSKA INICIJATIVA „JER ME SE TIČE“: DAN BIJELIH TRAKA U PRIJEDORU 31. MAJA. PrijedorDanas.com - Prijedorski gradski portal [online]. 21.5.2015. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.prijordanas.com/?p=22900>

Građani Prijedora kategorični; Spomen-ploča poginulim borcima da ostane u Impru! (VIDEO). RTRS [online]. 24.5.2017. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=254538>

GREVE, H. S., BERGSMO, M. Annex V of The Prijedor report. Final Report of the United Nations Commission of Experts Established Pursuant to Security Council Resolution 780 (1992) [online]. 28.12.1994. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://phdn.org/archives/www.ess.uwe.ac.uk/comexpert/ANX/V.htm>

HADŽIAHMETOVIĆ, J. Emir Hodžić se sjetio žrtava genocida u Prijedoru. Klix.ba [online]. 24.05.2012. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://www.klix.ba/vijesti/bih/emir-hodzic-se-sjetio-zrtava-genocida-u-prijedoru/120524181>

HADŽIAHMETOVIĆ, J. Napadnuto sjedište Prijedorčana, priveden zbog riječi genocid. Klix.ba [online]. 5.8.2012. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://www.klix.ba/vijesti/bih/napadnuto-sjediste-prijedorcana-priveden-zbog-rijeci-genocid/120805058>

Heroja Kozare uvlače u priču o zločinima. Glas Srpske [online]. 1.6.2015. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://www.glassrpske.com/lat/drustvo/panorama/heroja-kozare-uvlace-u-pricu-o-zlocinima/184708>

HODŽIĆ, E., ARNAUTOVIĆ, A., ZATEGA, E. Put ka moru. Radio Slobodna Evropa [online]. Nedatováno. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://docs.rferl.org/sh-SH/2012/05/31/cc1ad9c2-92dc-4976-88ee-598f9388e1b6.pdf>

HODŽIĆ, E. How Right-Wingers Thwarted a War Crime Commemoration in Bosnia. Balkan Insight [online]. 4.7.2022. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://balkaninsight.com/2022/07/04/how-right-wingers-thwarted-a-war-crime-commemoration-in-bosnia/>

Huge Bosnia mass grave excavated at Tomasica. BBC News [online]. 1.11.2013. [cit. 2023-04-22] Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-24778713>

Huge mass grave found in Bosnia. The Sydney Morning Herald [online]. 30.10.2004. [cit. 2023-04-22] Dostupné z: <https://www.smh.com.au/world/huge-mass-grave-found-in-bosnia-20041030-gdk0kh.html>

INCIDENT U PRIJEDORU Artman: Vlasnik restorana mi je rekao da treba da budem u zatvoru. Blic.rs [online]. 31.5.2016. [cit. 2023-05-01] Dostupné z: <https://www.blic.rs/vesti/republika-srpska/incident-u-prijedoru-artman-vlasnik-restorana-mi-je-rekao-da-treba-da-budem-u-zatvoru/s5d0c77>

International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY). ITN, Penny Marshall and The Observer, Ed Vulliamy in Omarska and Trnopolje. Youtube [online video]. 8.8.2012. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=w6-ZDvwPxk8&ab_channel=InternationalCriminalTribunalfortheformerYugoslavia%28ICTY%29

International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY). Prosecutor v. Dusko Tadic aka "Dule" (Opinion and Judgment), IT-94-1. ICTY.org. [online] 7. 5. 1997. [cit. 2023-04-15] Dostupné z: <https://www.icty.org/x/cases/tadic/tjug/en/tad-tsji70507JT2-e.pdf>

International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY). Prosecutor v. Milomir Stakić (Judgement), para. 269. IT-97-24-T. ICTY.org. [online] 31.7.2003. [cit.

1. 5. 2023] Dostupné z: <https://ucr.irmct.org/LegalRef/CMSDocStore/Public/English/Judgement/NotIndexable/IT-97-24/JUD35R0000039063.doc>

International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY). Prosecutor v. Radislav Krstić (Judgement), para. 727. IT-98-33-T. ICTY.org. [online] 2. 8. 2001. [cit. 2023-04-15.] Dostupné z: <https://ucr.irmct.org/LegalRef/CMSDocStore/Public/English/Judgement/NotIndexable/IT-98-33/JUD20R0000020261.TIF>

International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY). Prosecutor v. Ratko Mladić (Judgment Volume III of V), para. 3536. IT-09-92-T. ICTY.org. [online] 22. 11. 2017. [cit. 30. 04. 2023.] Dostupné z: <https://ucr.irmct.org/LegalRef/CMSDocStore/Public/English/Judgement/NotIndexable/IT-09-92/JUD275R00000516226.pdf>

International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY). Přepis soudního jednání. Hadžić. IT-04-75. ICTY.org. [online] 27.11.2012. [cit. 2023-04-15] Dostupné z: <https://ucr.irmct.org/LegalRef/CMSDocStore/Public/English/Transcript/NotIndexable/IT-04-75/TRS10391R0000391953.doc>

IPF Awards 2000 - Announcement. Committee to Protect Journalists [online]. Nedatováno. [cit. 2022-04-26] Dostupné z: <https://cpj.org/awards/awards00/>

Ivanić: Kavazović greši; Kavazović: Trebalo je da Ivanić i Dodik odu u Prijedor, ne Beograd. Novosti.rs [online]. 1.6.2016. [cit. 2023-05-01] Dostupné z: https://www.novosti.rs/vesti/naslovna/republika_srpska/aktuelno.655.html%3A608187-Ivanic-Kavazovic-gresi-Kavazovic-Trebalo-je-da-Ivanic-i-Dodik-odu-u-Prijedor-ne-Beograd

Iz DF-a isključen Mirsad Duratović zbog podrške novom Vijeću ministara. N1info.ba [online]. 13.1.2023. [cit. 2023-05-01] Dostupné z: <https://n1info.ba/vijesti/iz-df-a-iskljucen-mirsad-duratovic-zbog-podrske-novom-vijecu-ministara>

Kako su dvije desničarske organizacije spriječile mirnu šetnju povodom Dana bijelih traka u Prijedoru. Fokus.ba [online]. 2.7.2022. [cit. 2022-04-17] Dostupné z: <https://fokus.ba/vijesti/bih/kako-su-dvije-desnicarske-organizacije-sprijecile-mirnu-setnju-povodom-dana-bijelih-traka-u-prijedoru/2353050/>

Kanadski grad Hamilton se uključio u kampanju Međunarodni dan bijelih traka. Klix.ba [online]. 31.5.2017. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://www.klix.ba/vijesti/svijet/kanadski-grad-hamilton-se-ukljucio-u-kampanju-medjunarodni-dan-bijelih-traka/170531008>

Katarina Panić. Bijele trake. PrijedorDanas.com - Prijedorski gradski portal [online]. 30.5.2022. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.prijedordanas.com/?p=186570>

KAVAZOVIĆ PONOVO OŠTRO: Kritike Dodiku i Ivaniću: Bili su u Beogradu, tamo gdje je ZAČETO ZLO. Blic.rs [online]. 2.6.2016. [cit. 2023-05-01] Dostupné z: <https://>

www.blic.rs/vesti/politika/kavazovic-ponovo-ostro-kritike-dodiku-i-ivanicu-bili-su-u-beogradu-tamo-gde-je-zaceto/52zpp3e

Kozarski vjesnik odbio objaviti sjećanje na ubijenu djecu Prijedora. Klix.ba [online]. 25.05.2016. [cit. 2023-04-30] Dostupné z: <https://www.klix.ba/vijesti/bih/kozarski-vjesnik-odbio-objaviti-sjecanje-na-ubijenu-djecu-prijedora/160525094>

„Kozarski vjesnik” besplatno objavio čitulju za 102 ubijene djece. Perspektiva.ba [online]. 31.5.2019. [cit. 2023-04-18] Dostupné z: <https://perspektiva.ba/kozarski-vjesnik-besplatno-objavio-citulju-za-102-ubijene-djece/>

KREMENOVIĆ, M. Hoće li NVO postati „strani agenti” u Srpskoj. Politika [online]. 10.3.2023. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://www.politika.rs/sr/clanak/541961/Hoce-li-NVO-postati-strani-agenti-u-Srpskoj>

KREMENOVIĆ, M. Obeležen Dan odbrane grada Prijedora. Politika [online]. 30.5.2022. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://www.politika.rs/sr/clanak/508466/Obelezen-Dan-odbrane-grada-Prijedora>

„Kultura sjećanja“: dvodnevna konferencija u Prijedoru (video). Kozarski Vjesnik [online]. 30.5.2018. [cit. 2023-05-03] Dostupné z: <https://kozarski.com/kultura-sjecanja-dijalog-u-hotelu-prijedor-video/>

LJUBAS, Z. Povratnički život uz političke i etničke podjele. dw.com [online]. 21.03.2016. [cit. 2023-05-07] Dostupné z: <https://www.dw.com/bs/povratni%C4%8Dki-%C5%BEivot-u-prijedoru-uz-politi%C4%8Dke-i-etni%C4%8Dke-podjele/a-19130261>

Locals in Prijedor mark 27 years since Omarska prison camp was closed down. N1info.ba [online]. 6.8.2019. [cit. 2023-04-15] Dostupné z: <https://n1info.ba/english/news/a361237-Locals-in-Prijedor-mark-27-years-since-Omarska-prison-camp-was-closed-down/>

Logorašima zabranjeno obilježavanje godišnjice osnivanja "Trnopolja". Dnevni avaz [online]. 25.5.2013. [cit. 2023-04-08] Dostupné z internetového archivu: web.archive.org/web/20140214103857/http://www.avaz.ba:80/vijesti/iz-minute-u-minutu/logorasima-zabranjeno-obiljezavanje-godisnjice-osnivanja-trnopolja

MARIČIĆ, S. Bosna i Hercegovina: Slučaj Dobrovoljačka, jedne od najkontroverznijih epizoda rata u Jugoslaviji. BBC News Na Srpskom [online]. 3.5.2022. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://www.bbc.com/serbian/lat/balkan-61278805>

Marko Pavić Dan bijelih traka nazvao gej paradom. Nezavisne Novine [online]. 1.6.2013. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://www.nezavisne.com/novosti/gradovi/Marko-Pavic-Dan-bijelih-traka-nazvao-gej-paradom/194526>

Marko Pavić negira genocid u Prijedoru. Institute For Research of Genocide Canada [online]. 26.4.2012. [cit. 2023-04-10] Dostupné z: <http://instituteforgenocide.org/marko-pavic-negira-genocid-u-prijedoru/>

MARUŠIĆ, S. J., MILOŠEVIĆ, M., RISTIĆ, M., JUKIĆ, E. M., PEĆI, E., PAVELIĆ, B. Ethnic Divisions Set in Stone. Balkan Transitional Justice [online]. 25.6.2013 [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://balkaninsight.com/2013/06/25/ethnic-divisions-set-in-stone/>

MILOJEVIĆ, M. Žrtve ratne torture traže ukidanje roka za sticanje statusa u Republici Srpskoj. Radio Slobodna Evropa [online]. 28.10.2022. [cit. 2023-05-06] Dostupné z: <https://www.slobodnaevropa.org/a/bih-republika-srpska-zrtve-ratne-torture-ukidanje-roka-sticanje-statusa/32103819.html>

Mladićev zatvorenik: Hoće li Vučić priznati genocid. Nova.rs [online]. 10.6.2021. [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://nova.rs/vesti/politika/mladicev-zatvorenik-hoce-li-vucic-priznati-genocid/>

MOMIĆ, D. I Sarajevo ignoriše Emirov šovinizam. Glas Srpske [online]. 18.6.2019. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: https://www.glassrpske.com/lat/novosti/vijesti_dana/i-sarajevo-ignorise-emirov-sovinizam-video/286556

Mostar se prisjetio progona i stradanja građana Prijedora. Dnevni.ba [online]. 31.5.2020. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://dnevni.ba/dnevni/mostar-se-prisjetio-progona-i-stradanja-gradjana-prijedora/>

Mreža za izgradnju mira: Javno slavlje rođendana Orbana i Mitrovića na Dan bijelih traka u Prijedoru je sramotno, nedopustivo i za svaku osudu. BUKA Magazin [online]. 25.5.2022. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <https://6yka.com/bih/mreza-za-izgradnju-mira-javno-slavlje-rodendana-orbana-i-mitrovica-na-dan-bijelih-traka-u-prijedoru-je-sramotno-nedopustivo-i-za-svaku-osudu>

MUJAGIĆ, S. OMARSKA MEMORIAL INITIATIVE. Gastarbeider in Sarajevo [online]. 19.4.2011. [cit. 2023-04-29] Dostupné z: <https://sokak.blogger.ba/2011/04/19/omarska-memorial-initiative/>

Na godišnjici raspuštanja logora Omarska visoki predstavnik pozvan da ga proglasi zaštićenim spomenikom. Radio Donji Vakuf [online]. 6.8.2021. [cit. 2023-04-15] Dostupné z: <https://radiodonjivakuf.com.ba/na-godisnjici-raspustanja-logora-omarska-visoki-predstavnik-pozvan-da-ga-proglasi-zasticenim-spomenikom/>

Nakon Tomašice malo šta ima smisla. BUKA Magazin [online]. 7.11.2013. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <https://6yka.com/kolumne/nakon-tomasice-malo-sta-ima-smisla>

Nastavak suđenja za zločin u Lovasu. B92 [online]. 30.1.2009. [cit. 2023-04-20]
Dostupné z: [https://b92.net/info/vesti/index.php?
yyyy=2009&mm=01&dd=30&nav_category=64&nav_id=342278](https://b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2009&mm=01&dd=30&nav_category=64&nav_id=342278)

Načelnik Prijedora ne dopušta obljetnicu masovnih ubojstava. tportal.hr [online].
22.5.2012. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/nacelnik-prijedora-ne-dopusta-obljetnicu-masovnih-ubojstava-20120522>

Ne čudi nas prijedorska i vlast RS, već Sarajevo koje nas zaboravlja. Vijesti.ba [online].
31.5.2016. [cit. 2023-04-15] Dostupné z: <https://vijesti.ba/clanak/311794/ne-cudi-nas-prijedorska-i-vlast-rs-vec-sarajevo-koje-nas-zaboravlja>

“Nedopustivo lažno krojenje istorije” Miletić navodi da Bošnjaci u Prijedoru nikada nisu nosili bijele trake. Srpskainfo [info]. 2.6.2022. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://srpskainfo.com/nedopustivo-lazno-krojenje-istorije-miletic-navodi-da-bosnjaci-u-prijedoru-nikada-nisu-nosili-bijele-trake/>

Nove provokacije Izetbegovića povodom Dana bjelih traka u Prijedoru “Borićemo se da više nikada nacisti ne ubijaju ljude”. Srpskainfo [online]. 31.5.2021. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://srpskainfo.com/nove-provokacije-izetbegovica-povodom-dana-bjelih-traka-u-prijedoru-boricemo-se-da-vise-nikada-nacisti-ne-ubijaju-ljude/>

Obelezen Dan belih traka. B92 [online]. 31.5.2015. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: [https://www.b92.net/info/vesti/index.php?
yyyy=2015&mm=05&dd=31&nav_category=167&nav_id=998908](https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2015&mm=05&dd=31&nav_category=167&nav_id=998908)

Obeleženo 20 godina od zločina u Prijedoru. Danas. Bělehrad: DAN GRAF d.o.o. 1.6.2012, roč. XV, č. 5359, s. 13. ISSN 1450-538x.

OBILJEŽEN DAN BIJELIH TRAKA. Kozarski Vjesnik [online]. 31.5.2022. [cit. 2023-05-03] Dostupné z: <https://kozarski.com/obiljezen-dan-bijelih-traka-4/>

OBILJEŽENO 28 GODINA OD DANA ODBRANE GRADA (video). Kozarski Vjesnik [online]. 30.5.2020. [cit. 2023-05-03] Dostupné z: <https://kozarski.com/obiljezeno-28-godina-od-dana-odbrane-grada/>

Obilježen "Dan bijelih vrpce" u Prijedoru. N1info.hr [online]. 31.5.2019. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://n1info.hr/regija/a407364-obiljezen-andquotdan-bijelih-vrpceandquot-u-prijedoru/>

Obilježena 22. obljetnica okupacije Lovasa. Vecernji.hr [online]. 10.10.2013. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://www.vecernji.hr/vijesti/obiljezena-22-obljetnica-okupacije-lovasa-625765>

Obilježena 29. godišnjica početka raspuštanja logora "Omarska": Borba za prava svih žrtava ne smije prestati. AA.com.tr [online]. 6.8.2021. [cit. 2023-05-10] Dostupné z: <https://www.aa.com.tr/ba/balkan/obilje%C5%BEena-29-godi%C5%A1njica-po%C4%8Detka-raspu%C5%A1tanja-logora-omarska-borba-za-prava-svih-%C5%BErtava-ne-smije-prestati/2326430>

Obilježen Dan bijelih traka, političarima nije dozvoljeno obraćanje. Federalna.ba [online]. 31.5.2022 [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://federalna.ba/obiljezen-dan-bijelih-traka-politicarima-nije-dozvoljeno-obracanje-alz4g>

Obilježen Dan bijelih traka, za žrtve zločina u Prijedoru. Radio Slobodna Evropa [online]. 31.5.2019. [cit. 2023-04-23] Dostupné z: <https://www.slobodnaevropa.org/a/29974375.html>

Obilježen Dan bijelih traka u Prijedoru. Glas Srpske [online]. 31.5.2020. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://www.glassrpske.com/lat/drustvo/panorama/obiljezen-dan-bijelih-traka-u-prijedoru/319500>

Odbor za zaštitu prava izbjeglica, raseljenih lica i povratnika. Narodna skupština Republike Srpske [online]. Nedatováno. [cit. 2022-05-08] Dostupné z: <https://www.narodnaskupstinars.net/?q=la/одбор-посланик/odbor-za-zaštitu-prava-izbjeglica-raseljenih-lica-i-povratnika>

Odbornici SDA i DF napustili zasjedanje Skupštine grada Prijedora. RTRS [online]. 13.6.2018. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=301171>

Odbrambeno-otadžbinski rat. Republikasrpska.net [online]. Nedatováno. [cit. 2023-05-10] Dostupné z: <https://www.republikasrpska.net/istorija/odbrambeno-otadzbinski-rat/>

Održana akcija Zaustavimo negiranje genocida. Nezavisne Novine [online]. 31.5.2012. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://www.nezavisne.com/novosti/gradovi/Odrzana-akcija-Zaustavimo-negiranje-genocida/143345>

Održan skup u Prijedoru u znak sjećanja na stradale Bošnjake i Hrvate. RTRS [online]. 31.5.2022. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=475321>

Otkrivena spomen ploča prvoj žrtvi u Prijedoru iz 1992 godine. Portal grada Prijedora [online]. 30.4.2012. [cit. 2023-04-18] Dostupné z: <https://www.gradprijedor.com/drustvo/otkrivena-spomen-ploca-prvoj-zrtvi-u-prijedoru-iz-1992-godine>

OTVORENO PISMO INICIJATIVE JER ME SE TIČE PREDSTAVNICIMA SUBNOR-A PRIJEDOR I SUBNOR-A RS. PrijedorDanas.com - Prijedorski gradski portal [online]. 5.6.2015. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.prijedoranas.com/?p=23807>

OTVORENO PISMO INICIJATIVE „PRIJEDORSKA TUGA“ PREDSTAVNICIMA SUBNOR-A: PRIJEDOR-SPAVAČA KOLA KOJA NEMAJU VOZAČA! - PrijedorDanas.com - Prijedorski gradski portal [online]. 14.6.2015. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.prijordanas.com/?p=24283>

PANIĆ, K., MUSLIMOVIĆ, A. 'White Armband Day' Highlights Bosnia's Post-War Divisions. Balkan Insight [online]. 31.5.2019. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <https://balkaninsight.com/2019/05/31/white-armband-day-highlights-bosnias-post-war-divisions/>

PAVIĆ, M. Saopštenje za javnost načelnika opštine Marka Pavića povodom saopštenja osam bošnjačkih NVO. Portal grada Prijedora [online]. 29.5.2012. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://www.gradprijedor.com/drustvo/saopstenje-za-javnost-nacelnika-opstine-marka-pavica-povodom-saopstenja-osam-bosnjackih-nvo>

Pettigrew: "The Celebration of Genocide Suggests that the Crime Can Be Repeated". News at Southern [online]. 28.8.2019. [cit. 2023-04-19] Dostupné z: <https://news.southernct.edu/2019/08/28/pettigrew-the-celebration-of-genocide-suggests-that-the-crime-can-be-repeated/>

PISMO RODITELJA UBIJENE DJECE PRIJEDORA GRADONAČELNIKU MILENKU ĐAKOVIĆU. PrijedorDanas.com - Prijedorski gradski portal [online]. 2.7.2018. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.prijordanas.com/?p=108262>

Pismo za posebnu sjednicu Skupštine opštine Prijedor. Kozarac.ba [online]. 7.6.2012. [cit. 2023-04-08] Dostupné z: <https://kozarac.ba/2012/06/07/5722-920-pismo-za-posebnu-sjednicu-skupstine-opstine-prijedor/>

Poglavar BiH: Nema pomirenja dok se ne prizna genocid u Srebrenici. Novosti.rs [online]. 7.6.2016. [cit. 2023-05-01] Dostupné z: <https://www.novosti.rs/vesti/planeta.300.html:608972-Poglavar-BiH-Nema-pomirenja-dok-se-ne-prizna-genocid-u-Srebrenici>

Poglavar Islamske zajednice: Ivanić i Dodik trebalo da odu u Prijedor, ne u Beograd. Blic.rs [online]. 1.6.2016. [cit. 2023-05-01] Dostupné z: <https://www.blic.rs/vesti/politika/poglavar-islamske-zajednice-ivanic-i-dodik-trebalo-da-odu-u-prijedor-ne-u-beograd/cwfyxv2>

Policija RS-a tragala ko nosi bijele trake. Al Jazeera Balkans [online]. 31.5.2012. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2012/5/31/policija-rs-tragala-ko-nosi-bijele-trake>

Policija zabranila šetnju u Prijedoru na Dan bijelih traka. Autonomija [online]. 30.5.2022. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://autonomija.info/policija-zabranila-setnju-u-prijedoru-na-dan-bijelih-traka/>

Politikanti neće narušiti dobre odnose. BN [online]. 31.5.2015. [cit. 2023-04-27]
Dostupné z: <https://www.rtvbn.com/346105/Politikanti-nece-narusiti-dobre-odnose>

Press release: ArcelorMittal Orbit unveiled to the world. London City Hall [online].
11.5.2012. [cit. 2023-02-10] Dostupné z: <https://www.london.gov.uk/press-releases-4753>

Prijedor: Dan bijelih traka. RTRS [online]. 31.5.2015. [cit. 2023-05-04] Dostupné z:
<http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=152239>

Prijedor: Dan bijelih traka i 103 ruže za ubijenu djecu. BUKA Magazin [online].
31.5.2013. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <https://6yka.com/novosti/prijedor-dan-bijelih-traka-i-103-ruze-za-ubijenu-djecu>

PRIJEDOR: FLORENS ARTMAN PROVOCIRALA KONOBARA!
PrijedorDanas.com - Prijedorski gradski portal [online]. 1.6.2016. [cit. 2023-05-06]
Dostupné z: <http://www.prijordanas.com/?p=51903>

PRIJEDOR: OBILJEŽEN DAN BIJELIH TRAKA - FOTO. PrijedorDanas.com -
Prijedorski gradski portal [online]. 31.5.2015. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.prijordanas.com/?p=23521>

Prijedor: Obilježen "Dan bijelih vrpce" u znak sjećanja na ubijene i prognane Hrvate i
Bošnjake. Vecernji.hr [online]. 31.5.2019. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://www.vecernji.hr/vijesti/prijedor-obiljezen-dan-bijelih-vrpci-u-znak-sjecanja-na-ubijene-i-prognane-hrvate-i-bosnjake-1323110>

Prijedor: Zahtjev da se Pavić izvini. Autonomija [online]. 2.6.2013. [cit. 2023-04-28]
Dostupné z: <https://autonomija.info/zahtjev-da-se-gradonacelnik-prijedora-izvini/>

Prijedorski SNSD o „bijelim trakama“ (video). Kozarski Vjesnik [online]. 4.6.2018.
[cit. 2023-05-03] Dostupné z: <https://kozarski.com/prijedorski-snsd-o-bijelim-trakama-video/>

Propagandna mašinerija Dodikove RTRS: U Prijedoru ubijena 102 Bošnjaka! BUKA
Magazin [online]. 2.6.2016. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <https://6yka.com/kolumne/propagandna-masinerija-dodikove-rtrs-u-prijedoru-ubijena-102-bosnjaka>

Prvi put nakon devet godina neće biti šetnje povodom Dana bijelih traka u Prijedoru.
Zabranjeno je. . . BUKA Magazin [online]. 31.5.2022. [cit. 2023-04-27] Dostupné z:
<https://6yka.com/bih/prvi-put-nakon-devet-godina-nece-bit-setnje-povodom-dana-bijelih-traka-u-prijedoru-zabranjeno-je>

Radanović: Srbima u FBiH onemogućeno da obilježe mjesta stradanja. Glas Srpske [online]. 20.7.2020. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: https://www.glassrpske.com/lat/novosti/vijesti_dana/radanovic-srbima-u-fbih-onemoguceno-da-obiljeze-mjesta-stradanja/325608

RADAOVIĆ, M. Zločin nad JNA opet nije obilježen u Dobrovoljačkoj: Bošnjaci mogu u Prijedor, Srbi ne mogu u Sarajevo. Srpskainfo [online]. 11.5.2021. [cit. 2024-04-26] Dostupné z: <https://srpskainfo.com/zlocin-nad-jna-opet-nije-obiljezen-u-dobrovoljackoj-bosnjaci-mogu-u-prijedor-srbi-ne-mogu-u-sarajevo/>

Radio Slobodna Evropa. Protest u Prijedoru za pravo na jednakost i sjećanje. Youtube [online video]. 5.8.2012. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_JzWDgXn48I&ab_channel=RadioSlobodnaEvropa

Rat u Bosni i Hercegovini 30 godina kasnije: Borba protiv zaborava - kako se u Prijedoru secaju civilnih zrtava rata i belih traka oko ruke. B92 [online]. 31.5.2022. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: https://www.b92.net/bbc/index.php?yyyy=2022&mm=05&dd=31&nav_id=2163910

Refik Hodžić je sramnim ispadom žestoko uvrijedio sve prijedorske žrtve, ali i sve Sarajlije. SAFF Portal [online]. 30.5.2017. [cit. 2023-04-22] Dostupné z: <https://saff.ba/refik-hodzic-je-sramnim-ispadom-zestoko-uvrijedio-sve-prijedorske-zrtve-ali-i-sve-sarajlije/>

REM pokrenuo postupak zbog Marićevih laži o logorašima. Nova.rs [online]. 28.5.2021. [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://nova.rs/zabava/showbiz/rem-pokrenuo-postupak-zbog-maricevih-lazi-o-logorasima/>

Reuters. Bosnian Serb policemen get 22 years for Yugoslavia war crimes. Reuters [online]. 27.3.2013. [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-warcrimes-bosnia-idUSBRE92Q0XW20130327>

Roditelji ubijene dece obeležili Dan belih traka u Prijedoru. Autonomija [online]. 31.5.2019. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://autonomija.info/roditelji-ubijene-dece-obelezili-dan-belih-traka-u-prijedoru/>

Rudnici željezne rude »Ljubija« a.d. Prijedor [online]. Nedatováno. [cit. 2023-02-10] Dostupné z: <https://rzrljubija.com/>

S. D. Spomen na ubijene sugrađane devedesetih. Danas. Bělehrad: DAN GRAF d.o.o. 1.6.2022, roč. XXV, č. 9010, s. 13. ISSN 1450-538x.

SAOPŠTENJE „KOMUNALNIH USLUGA“. Kozarski Vjesnik [online]. 2.6.2020. [cit. 2023-05-03] Dostupné z: <https://kozarski.com/saopstenje-komunalnih-usluga/>

Saopštenje za javnost preduzeća “Komunalne usluge” Prijedor: Nije bilo naredbe o uklanjanju bijelih ruža. PrijedorDanas.com - Prijedorski gradski portal [online]. 2.6.2020. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.prijedordanas.com/?p=148505>

Satko Mujagić: Svi moji balkanski ratovi. Danas.rs [online]. 7.3.2021. [cit. 2023-05-04] Dostupné z: <https://www.danas.rs/vesti/drustvo/satko-mujagic-svi-moji-balkanski-ratovi/>

SCHUPPLI, S. A memorial in exile in London’s Olympics: orbits of responsibility. openDemocracy [online]. 2.7.2012. [cit. 2023-01-20] Dostupné z: <https://www.opendemocracy.net/en/memorial-in-exile-in-londons-olympics-orbits-of-responsibility/>

Sećanje na etničko čišćenje u Prijedoru. Autonomija [online]. 30.5.2012. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://autonomija.info/secanje-na-etnicko-ciscenje-u-prijedoru/>

SKANDALOZNA IZJAVA Gradonačelnik Prijedora dan sjećanja na masovne zločine nad nesrbima nazvao gay paradom! Jutarnji.hr [online]. 2.6.2013. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/skandalozna-izjava-gradonacelnik-prijedora-dan-sjecanja-na-masovne-zlocine-nad-nesrbima-nazvao-gay-paradom-1149866>

SNSD Prijedor: Reagovati na bošnjačku propagandu. RTRS [online]. 4.6.2018. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=300187>

SNSD u Prijedoru po uzoru na šefa. BN [online]. 15.6.2019. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <https://www.rtvbn.com/3955537/snsd-u-prijedoru-po-uzoru-na-sefa>

SO Prijedor-Status Bošnjaka u Prijedoru izjednačiti sa statusom Srba u Sanskom Mostu i Sarajevu. Portal grada Prijedora [online]. 7.6.2012. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://www.gradprijedor.com/drustvo/so-prijedor-status-bosnjaka-u-prijedoru-izjednaciti-sa-statusom-srba-u-sanskom-mostu-i-sarajevu>

Spisak 102 ubijene djece. Avaz.ba [online]. 31.5.2020. [cit. 2023-04-18] Dostupné z: <https://avaz.ba/vijesti/bih/573194/spisak-102-ubijene-djece>

Srbima u FBiH onemogućeno da obilježe mjesta stradanja. RTRS [online]. 20.7.2020. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=393883>

Stop Genocide Denial. Facebook [online]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/StopGenocideDenial>

Studenti Pravnog fakulteta u Zenici obilježili Dan bijelih traka. N1info.ba [online]. 29.5.2020. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://n1info.ba/vijesti/a437157-studenti-pravnog-fakulteta-u-zenici-obiljezili-dan-bijelih-traka/>

Suđenje optuženima za ubistva 150 ljudi u Zecovima. Al Jazeera Balkans [online]. 17.4.2015. [cit. 2023-05-01] Dostupné z: <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2015/4/17/sudenje-optuzenima-za-ubistva-150-ljudi-u-zecovima>

TABEAU, E. Final results: Jakarina Kosa (JK): Basic statistics. (No. R0686052). International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia. ICTY.org. [online]. 29.6.2015. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <http://icr.icty.org/LegalRef/CMSDocStore/Public/English/Exhibit/NotIndexable/IT-09-92/ACE138347R0000510906.pdf>

TADIĆ, N. Tuzlaci nosili bijele trake za žrtve Prijedora. Nezavisne Novine [online]. 31.5.2022. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://www.nezavisne.com/novosti/gradovi/Tuzlaci-nosili-bijele-trake-za-zrtve-Prijedora/720887>

Ten Stages of Genocide. Genocide Watch [online]. Nedatováno. [cit. 2023-05-10] Dostupné z: <https://www.genocidewatch.com/tenstages>

TOLBERT, D. Prijedor administration must acknowledge and memorialize the city's non-serb victims. International Center for Transitional Justice [online]. 8.10.2013 [cit. 2023-04-22] Dostupné z: from <https://www.ictj.org/sites/default/files/ICTJ-Prijedor-Bosnia-Herzegovina-Letter-New-2013.pdf>

Towards the Truth: Fikret Bačić. International Center for Transitional Justice [online]. Nedatováno. [cit. 2023-04-17] Dostupné z internetového archivu: <web.archive.org/web/20220301034657/https://www.ictj.org/gallery-items/fikret-bacic-bosnia-and-herzegovina>

true 112c. Radenko Đapa - prva žrtva rata u Prijedoru. Youtube [online video]. 6.5.2019. [cit. 2023-05-12] Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=9cUIVHIitUYs&ab_channel=true112c

U BiH obilježen Dan bijelih vrpca. Ima veze s ubijenim Hrvatima i Bošnjacima. Index.hr [online]. 31.5.2019. [cit. 2023-04-24] Dostupné z: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/u-bih-obiljezen-dan-bijelih-vrpca-ima-veze-s-ubijenim-hrvatima-i-bosnjacima/2089761.aspx>

Udruženje "Dr Milan Vasić" - Nedopustivo sknavljenje istorijskih spomenika. RTRS [online]. 3.6.2016. [cit. 2023-05-04] Dostupné z: <http://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=204565>

U logoru Omarska postavljena spomen-ploča od Srba iz Prijedora koji žive u Beogradu. Klix.ba [online]. 6.8.2019. [cit. 2023-04-15] Dostupné z: <https://www.klix.ba/vijesti/bih/u-logoru-omarska-postavljena-spomen-ploca-od-srba-iz-prijedora-koji-zive-u-beogradu/190806089>

Umjesto spomenika za 102 ubijene djece u Prijedoru, politika trguje i priprema nešto drugo. Klix.ba [online]. 28.5.2022. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://www.klix.ba/vijesti/bih/umjesto-spomenika-za-102-ubijene-djece-u-prijedoru-politika-trguje-i-priprema-nesto-drugo/220528054>

United States Holocaust Memorial Museum, Washington, DC. Axis Invasion of Yugoslavia. Holocaust Encyclopedia [online]. Nedatováno. [cit. 2023-05-12] Dostupné z: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/axis-invasion-of-yugoslavia>

U Novom Sadu obeležen Dan belih traka. Autonomija [online]. 31.5.2017. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://autonomija.info/u-novom-sadu-obelezan-dan-belih-traka/>

Uoči Dana bijelih traka: Na redu izbor lokacije za spomenik ubijenoj djeci Prijedora. Radio Slobodna Evropa [online]. 29.5.2020. [cit. 2023-04-23] Dostupné z: <https://www.slobodnaevropa.org/a/30642290.html>

U PRIJEDORSKOM KAFIĆU ODBILI DA POSLUŽE FLORENS ARTMAN. PrijedorDanas.com - Prijedorski gradski portal [online]. 31.5.2016. [cit. 2023-05-06] Dostupné z: <http://www.prijedordanas.com/?p=51795>

U prijedorskom kafiću odbili da posluže Florens Artman BUKA Magazin [online]. 31.5.2016. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <https://6yka.com/kolumne/u-prijedorskom-kaficu-odbili-da-posluze-florens-artman>

U Prijedoru obeležen “Dan belih traka.” B92 [online]. 1.6.2017. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2017&mm=06&dd=01&nav_category=64&nav_id=1266889

U PRIJEDORU OBILJEŽEN MEĐUNARODNI DAN BIJELIH TRAKA. PrijedorDanas.com - Prijedorski gradski portal [online]. 1.6.2014. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <http://www.prijedordanas.com/?p=3705>

U Prijedoru obilježavaju “oslobodjenje grada” i poručuju da su “bijele trake laž.” N1info.ba [online]. 30.5.2022. [cit. 2023-04-18] Dostupné z: <https://n1info.ba/vijesti/u-prijedoru-obiljezavaju-oslobodjenje-grada-i-porucuju-da-se-bijele-trake-laz/>

U Prijedoru obilježen dan sjećanja na stradanje Bošnjaka. Glas Srpske [online]. 31.5.2022. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://www.glassrpske.com/lat/drustvo/panorama/u-prijedoru-obiljezen-dan-sjecanja-na-stradanje-bosnjaka/414025>

U više gradova BiH obilježen Dan bijelih traka (FOTO). BUKA Magazin [online]. 31.5.2016. [cit. 2023-04-27] Dostupné z: <https://6yka.com/bih/u-vise-gradova-bih-obiljezen-dan-bijelih-traka-foto>

Uvredili logoraše: Postupak REM protiv Marića i Antonijevića. Nova.rs [online]. 15.3.2021. [cit. 2023-05-08] Dostupné z: <https://nova.rs/vesti/hronika/uvredili-logorase-postupak-rem-protiv-marica-i-antonijevica/>

U „klanici smrti“ slušale smo krike. Danas.rs [online]. 26.8.2019. [cit. 2023-05-04] Dostupné z: <https://www.danas.rs/vesti/drustvo/u-klanici-smrti-slusale-smo-krike/>

Ústava Bosny a Hercegoviny. Sarajevo, OHR – Kancelář vysokého představitele.

VASIĆ, R. Perfidna igra bijelog genocida. САМОСТАЈНОСТ СРПСКЕ: ПОЛИТИЧКИ ЛЈЕТОПИС Рајка Васића [online]. 01.6.2012. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://vasicrajko.blogspot.com/2012/06/perfidna-igra-bijelog-genocida.html>

VESELINOVIĆ, G., MILOJEVIĆ, M. Prvi put Prijedor priznao status žrtve logorašu iz Omarske. Radio Slobodna Evropa [online]. 1.6.2021 [cit. 2023-05-06] Dostupné z: <https://www.slobodnaevropa.org/a/po-prvi-put-prijedor-priznao-status-zrtve-logorasu-iz-omarske-/31284852.html>

VILA, G., FILIPOVIĆ, M. Artmanova zbog bele trake ostala bez crne kafe. NOVOSTI [online]. 31.5.2016. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://www.novosti.rs/vesti/planeta.300.html:607954-Artmanova-zbog-bele-trake-ostala-bez-crne-kafe>

“Vlasnik restorana mi je rekao da trebam biti u zatvoru.” N1info.ba [online]. 31.5.2016. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://n1info.ba/vijesti/a98284-Hartmann-o-incidentu/>

VUKIĆ, U. U Prijedoru obilježen “Dan bijelih traka”: Odata počast za 102 ubijene djece. Nezavisne Novine [online]. 31.5.2022. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://www.nezavisne.com/novosti/bih/U-Prijedoru-obiljezen-Dan-bijelih-traka-Odata-pocast-za-102-ubijene-djece/720846>

VULLIAMY, E. New battle breaks out over Serb death camp. The Guardian [online]. 2.12.2004. [cit. 2023-03-10] Dostupné z: <http://www.theguardian.com/uk/2004/dec/02/balkans>

VULLIAMY, E. Shame of camp Omarska. The Guardian [online]. 7.8.1992. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/1992/aug/07/warcrimes.edvulliamy>

White Armband Day. Remembering Srebrenica - Remembering the Bosnian Genocide [online]. Nedatováno. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://srebrenica.org.uk/what-happened/history/white-armband-day>

White Ribbon Day: Remembering 3,176 murdered Prijedor non-Serbs and 102 children. N1info.rs [online]. 31.5.2021. [cit. 2023-04-17] Dostupné z: <https://n1info.rs/english/news/white-ribbon-day-remembering-3176-murdered-prijedor-non-serbs-and-102-children/>

Why is 'Republika Srpska Day' controversial in Bosnia? Al Jazeera [online]. 9.1.2023. [cit. 2023-05-10] Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2023/1/9/why-is-republika-srpska-day-controversial-in-bosnia>

Zašto Artmanova nije mogla da popije kafu u Prijedoru? B92 [online]. 1.6.2016. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2016&mm=06&dd=01&nav_category=167&nav_id=1138428

ZLATKO JELISAVAC: Bele trake. Autonomija [online]. 31.5.2012. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://autonomija.info/zlatko-jelisavac-bele-trake/>

ZLATKO JELISAVAC: U potrazi za izgubljenim gradom. Autonomija [online]. 20.8.2018. [cit. 2023-04-28] Dostupné z: <https://autonomija.info/zlatko-jelisavac-u-potrazi-za-izgubljenim-gradom/>

Žestoke reakcije iz RS: "Džaferoviću je najbolje da ćuti." Nezavisne Novine [online]. 20.7.2020. [cit. 2023-04-26] Dostupné z: <https://www.nezavisne.com/novosti/bih/Zestoke-reakcije-iz-RS-Dzaferovicu-je-najbolje-da-cuti/611561>

Самопоштовање. "30. маја 92. у 4 и 20 почео је напад на Приједор.". Facebook [online]. 30.5.2022. [cit. 2023-04-20] Dostupné z: www.facebook.com/100863401780371/photos/a.273400247860018/537394664793907/

Přílohy

Příloha č. 1 — Zákaz shromáždění 23. 5. 2012 na prijedorském náměstí Majora Zorana Karlici.

РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
ЦЕНТАР ЈАВНЕ БЕЗБЈЕДНОСТИ БАЊА ЛУКА
СТАНЦИЈА ЈАВНЕ БЕЗБЈЕДНОСТИ ПРИЈЕДОР

Р Ј Е Ш Е Њ Е

ЗАБРАЊУЈЕ СЕ Удружењу приједорчанки „Извор“ из Приједора одржавање јавног окупљања пријављеног за дан 23.05.2012.године у Приједору на Тргу мајора Зорана Карлице у временском периоду од 11.30 часова до 14.00 часова.

Образложење

Дана 15.05.2012.године Удружење приједорчанки „Извор“ из Приједора пријавило је одржавање јавног скупа у Приједору на Тргу мајора Зорана Карлице дана 23.05.2012.године у временском периоду од 11.30 часова до 14.00 часова у поводу сјећања на stradale жене и дјевојчице у општини Приједор у периоду 1992-1995.година. На захтјев СЈБ Приједор, а у циљу безбједног одржавања јавног окупљања, дана 18.05.2012.године организатор јавног скупа допунио је своју пријаву са списком већег броја редара и детаљније образложеним програмом скупа и скицом у коме наводе да ће приликом одржавања скупа поставити 266 бијелих врећа величине 200x60cm на којима ће бити исписана имена убијених и несталих жена и дјевојчица из општине Приједор у периоду од 1992-1995.године, да ће на свакој врећи поставити по један црвени цвијет, али да неће бити званичног обраћања на скупу.

СЈБ Приједор је на основу података из пријаве, допуњене пријаве те других околности које би могле утицати на безбједно одржавање јавног окупљања процијенила да би одржавање скупа из диспозитива рјешења са наведеним програмом због различитих националних осјећања и припадности могло подстаћи на насиље, да постоји стварна опасност чијим би одржавањем била угрожена безбједност људи и имовине или би дошло до нарушавања јавног реда и мира, па је у складу са чланом 13. став 1. тачка г) и д) Закона о јавном окупљању одлучено као у диспозитиву рјешења.

Р Ј Е Ш Е Њ Е

1. ЗАБРАЊУЈЕ СЕ Тулибрк Бранку из Приједора ЈМБ 0601986160012 испред Иницијативе грађана „Јер ме се тиче“ одржавање јавног окупљања пријављеног за дан 31.05.2022. године на локацији "главна штеталишна зона" – Улица Краља Петра Првог ослободиоца и Тргу мајора Зорана Карлице у временском периоду од 12,00 часова до 14,00 часова поводом обилежавања „Међународног дана бијелих трака“.

2. Мирно окупљање из става 1, може се одржати дана 31.05.2022. године у Приједору на Тргу мајора Зорана Карлице у временском периоду од 12,00 часова до 13,00 часова;

3. Организатору мирног окупљања налаже се провођење мјера безбједности дефинисаних Законом о јавном окупљању (Службени гласник РС“ бр. 118/08).

Жалба не одлаже извршење рјешења.

<https://www.facebook.com/jermesetice/photos/a.164881870344764/2167695140063417/>